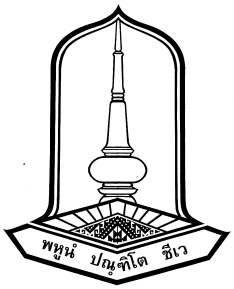

การศึกษาแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพและติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

ผู้วิจัย

นายสวัสดิ์ วิชระโภชน์

กองทะเบียนและประมวลผล สำนักงานอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พ.ศ. 2563

การศึกษาแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพและติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

ผู้วิจัย
นายสวัสดิ์ วิชระโภชน์

กองทะเบียนและประมวลผล สำนักงานอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
พ.ศ. 2563

ชื่อเรื่อง การศึกษาแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพและติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
ผู้วิจัย นายสวัสดิ์ วิชระโภชน์
หน่วยงาน กองทะเบียนและประมวลผล สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ปีที่พิมพ์ 2563

บทคัดย่อ

การพ้นสภาพของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เป็นประเด็นที่สถาบันอุดมศึกษาให้ความสำคัญและดำเนินการแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้อัตราการพ้นสภาพของนิสิตนักศึกษาลดลง มีอัตราการคงอยู่ของนิสิตนักศึกษาสูงขึ้น และนิสิตนักศึกษาสามารถสำเร็จการศึกษาตามที่หลักสูตรกำหนด การวิจัยในครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และ 2) ศึกษาแนวทางการติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นสถาบันอุดมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม จำนวน 113 สถาบัน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ และแบบสัมภาษณ์ จำนวน 1 ฉบับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ และร้อยละ

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม คือ มีระบบอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อแนะนำ ให้คำปรึกษา และดูแลนิสิตนักศึกษา ทั้งนี้ ในอนาคตสถาบันอุดมศึกษาควรพัฒนาระบบกลไกอาจารย์ที่ปรึกษาให้เป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ

2. แนวทางการติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม คือ มีระบบอาจารย์ที่ปรึกษาและใช้ระบบสารสนเทศ

ในการติดตามและดูแลนิสิตนักศึกษา ทั้งนี้ ในอนาคตสถาบันอุดมศึกษาควรพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อช่วยในการติดตามผลการศึกษาและให้คำปรึกษานิสิตนักศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

โดยสรุป การดำเนินการตามแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพและติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันอุดมศึกษาได้ดำเนินการตามแนวทางและบริบทของแต่ละสถาบันอุดมศึกษากำหนด แต่ยังมีนิสิตนักศึกษาที่พ้นสภาพอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาควรกำหนดนโยบาย มาตรการ หรือวิธีการในการดำเนินการเพิ่มเติม เพื่อลดอัตราการพ้นสภาพของนิสิตนักศึกษา และลดความเสียเปล่าทางการศึกษาทั้งต่อนิสิตนักศึกษา ผู้ปกครอง ผู้เกี่ยวข้อง และสถาบันอุดมศึกษาต่อไป

Title A Study of Guidelines for Prevention and Resolution of Termination of Student Status and Monitoring of Academic Performance of Undergraduate Student in the Higher Education Institution under the Office of the Higher Education Commission, Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation

Author Mr.Sawat Wicharapote

Division Division of Registration, Office of the President, Mahasarakham University

DATE 2020

Abstract

The termination of student status in Higher Education Institution under the Office of the Higher Education Commission, Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation is an issue that that higher education institution focuses on and implementing solve problems continuously to reduce the rate of termination of student status and maintain higher rate of study status, moreover, to help student graduate on time. This study aims to 1) study of guidelines for prevention and resolution of termination of student status of undergraduate student in the higher education institution under the Office of the Higher Education Commission, Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation and 2) study of guidelines for monitoring of academic performance of undergraduate student at risk of termination of student status in the higher education institution under the Office of the Higher Education Commission, Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation. The samples used in research is 113 the higher education institutions under the Office of the Higher Education Commission, Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation which were retrieved by using the simple random sampling technique. The instrument used to collect data is a questionnaire and an interview form. The statistics used for data analysis are frequency and percentage.

The research results are as follows

1. A guidelines for prevention and resolution of termination of student status of undergraduate student in the higher education institution under the Office of the Higher Education Commission, Ministry of Higher Education, Science, Research and

Innovation are having advisor system to advise, give counsel, and supervise students. In order that, in the future, the higher education institution should develop the advisor system to be tangible and effective.

2. A study of guidelines for monitoring of academic performance of undergraduate student at risk of termination of student status in the Higher Education Institution under the Office of the Higher Education Commission, Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation are having advisor system and use the information system to monitor and supervise students. Then in the future, the higher education institution ought to develop the information system in order to help following up academic performance and advising students effectively.

In conclusion, the Implementation follow guidelines for prevention and resolution of termination of student status and monitoring of academic performance of undergraduate student, the higher education institution have implemented in accordance with the guidelines and the context of each institution, however, students were terminated of student status continuously. Therefore, the higher education institution should specify policies, measures or procedures for further action to reduce the rate of termination of student status and reduce educational waste, both for students, parents and related parties as well as the higher education institutions.

ประกาศคุณูปการ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยการส่งเสริมจากมหาวิทยาลัยมหาสารคามที่สนับสนุนทุนวิจัย ในส่วนของงบประมาณเงินรายได้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา ประเทพา รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการและนวัตกรรมการเรียนรู้ รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ และนางอรอนงค์ เมฆพรรณโอภาส ผู้อำนวยการกองทะเบียนและประมวลผล ที่กรุณาให้คำปรึกษาคำแนะนำ และเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบคุณ บุคลากรกองทะเบียนและประมวลผล สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาสารคามทุกคน ที่เป็นกำลังใจ ให้คำแนะนำ และให้ความช่วยเหลือในการวิจัยครั้งนี้

คุณค่า และประโยชน์จากงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบบูชาพระคุณบิดา มารดา ตลอดจนบูรพาจารย์ทุกท่านที่อบรมสั่งสอนให้ความรู้ และผู้มีพระคุณทุกท่านที่มีส่วนสนับสนุนการศึกษาแก่ผู้วิจัย ส่งผลให้ประสบความสำเร็จในการทำวิจัยและหน้าที่การงาน

สวัสดิ์ วิชระโภชน์
นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ
กองทะเบียนและประมวลผล สำนักงานอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
เบอร์โทรศัพท์ 0-4375-4234

สารบัญ

บทที่ **หน้า**

1 บทนำ 1
ภูมิหลัง 1
ความมุ่งหมายของการวิจัย 3
ความสำคัญของการวิจัย 4
ขอบเขตของการวิจัย 4
นิยามศัพท์เฉพาะ 5

2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 7
เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี 7
หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการพ้นสภาพการเป็นนิสิต 16
สถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา 22
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 33

3 วิธีดำเนินการวิจัย 47
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 47
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 55
การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 56
การเก็บรวบรวมข้อมูล 58
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล 59
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล 59

4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 61
ลำดับขั้นในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล 61
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 61
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษา 61
ตอนที่ 2 ผลการศึกษาแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพ
ของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์
วิจัยและนวัตกรรม 63

บทที่ **หน้า**

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาแนวทางการติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษา ระดับปริญญาตรีที่มีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม 81

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นอื่น ๆ 89

ตอนที่ 5 ผลการสัมภาษณ์สถาบันอุดมศึกษาที่มีแนวทางในการแก้ไขป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพหรือมีแนวทางในการติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีโดดเด่นหรือเป็นรูปธรรม 99

5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ 101

ความมุ่งหมายของการวิจัย 101

สรุปผล 101

อภิปรายผล 106

ข้อเสนอแนะ 109

บรรณานุกรม 111

ภาคผนวก 116

ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 117

ภาคผนวก ข การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 127

ภาคผนวก ค ตัวอย่างภาพประกอบการสัมภาษณ์ข้อมูลวิจัย 129

ภาคผนวก ง บทความวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์ 135

ภาคผนวก จ แบบตอบรับการตีพิมพ์บทความวิจัย 145

ประวัติย่อของผู้วิจัย 147

บัญชีตาราง

ตาราง **หน้า**

1 รายชื่อของสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นประชากรในการวิจัย 48
2 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม 62
3 ข้อมูลทั่วไปของแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม 63
4 แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ/กำกับของรัฐ (ทบวงมหาวิทยาลัย) 65
5 แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล 71
6 แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาเอกชน 77
7 ข้อมูลทั่วไปของแนวทางการติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม 81
8 แนวทางการติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ/กำกับของรัฐ (ทบวงมหาวิทยาลัย) 82
9 แนวทางการติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล 85

ตาราง **หน้า**

10 แนวทางการติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีความเสี่ยง
ต่อการพ้นสภาพในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กลุ่มสถาบัน
อุดมศึกษาเอกชน 87
11 ความคิดเห็นอื่น ๆ ของกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ/กำกับของรัฐ
(ทบวงมหาวิทยาลัย) 90
12 ความคิดเห็นอื่น ๆ ของกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีราชมงคล 92
13 ความคิดเห็นอื่น ๆ ของกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาเอกชน 96
14 จำนวนข้อคำถามของแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่สร้างและใช้จริง 128

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ **หน้า**

1 สัมภาษณ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2562 130

2 สัมภาษณ์มหาวิทยาลัยมหิดล เมื่อวันที่ 2 สิงหาคม 2562 131

3 สัมภาษณ์สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
เมื่อวันที่ 2 สิงหาคม 2562 132

4 สัมภาษณ์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เมื่อวันที่ 9 มกราคม 2563 133

5 สัมภาษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อวันที่ 10 มกราคม 2563 134

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การพ้นสภาพการเป็นนิสิตนักศึกษาหรือการออกกลางคันเป็นความสูญเปล่าทางการศึกษาที่เกิดขึ้นภายในสถานศึกษาหรือมหาวิทยาลัย หากปัญหาดังกล่าวไม่ได้รับการแก้ไข จะส่งผลกระทบอย่างกว้างขวางทั้งต่อนิสิตนักศึกษา ผู้ปกครอง ผู้เกี่ยวข้อง และมหาวิทยาลัย โดยสำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ (2553 : 42) ได้สรุปความหมายของการออกกลางคันไว้ว่า ผู้เรียนที่ออกกลางคันโดยลาออกและพ้นสภาพการเป็นนักเรียนนักศึกษา เช่นเดียวกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2553 : 18) ได้สรุปความหมายของการออกกลางคันไว้ว่า การที่นักเรียนถูกจำหน่ายชื่อออกจากสถานศึกษาในขณะที่ยังไม่สำเร็จการศึกษาโดยไม่ใช่สาเหตุอันเนื่องมาจากการย้ายสถานศึกษา และสวัสดิ์ วิชระโภชน์ (2561 : 53) ได้สรุปความหมายของการพ้นสภาพการเป็นนิสิตไว้ว่า การที่ผู้เรียนต้องออกจากสถานศึกษาก่อนการสำเร็จการศึกษาด้วยเหตุส่วนตัวหรือตามกฎระเบียบที่สถานศึกษากำหนด ซึ่งสาเหตุการพ้นสภาพการเป็นนิสิตนักศึกษาหรือการออกกลางคันมีสาเหตุหรือปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายกรณี โดยสาเหตุหลักมี 4 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนของนิสิตนักศึกษา ส่วนของครอบครัว ส่วนของการเรียนการสอน และส่วนของสถาบันการศึกษา การดำเนินการแก้ไขปัญหาในแต่ละส่วน สถาบันการศึกษามีส่วนสำคัญในการช่วยให้การดำเนินการมีระบบ มีความต่อเนื่อง มีความเชื่อมโยงกัน และสามารถแก้ไขปัญหาได้ตรงจุด ดังนั้น สถาบันการศึกษาจึงต้องศึกษา วิจัย และกำหนดแนวทางให้ชัดเจนเพื่อให้การพ้นสภาพหรือการออกกลางคันของนิสิตนักศึกษามีอัตราลดลงและนิสิตนักศึกษาสามารถสำเร็จการศึกษาภายในระยะเวลาตามที่หลักสูตรกำหนด

การศึกษาแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพและติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เป็นการทำวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพการเป็นนิสิตภายในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นการศึกษาข้อมูลในระยะที่ 1 ส่วนที่ 2 เพื่อรวบรวมและศึกษาข้อมูลจากสถาบันอุดมศึกษาทั่วประเทศ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำวิจัยในลักษณะการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ผู้วิจัยได้ดำเนินการแบ่งการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์รูปแบบระบบการการให้คำปรึกษาและการติดตามผลการเรียนของนิสิตที่มีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพการเป็นนิสิตในระดับปริญญาตรี โดยดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากการวิจัย 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นการวิจัยและเก็บข้อมูลภายในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพการเป็นนิสิตของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยศึกษาข้อมูลและความต้องการของนิสิตและอาจารย์ ในการแก้ไขปัญหาผ่านกลไกของคณะ/วิทยาลัยหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบว่า 1) มหาวิทยาลัยกำหนดนโยบายการพัฒนาระบบกลไกและระบบสารสนเทศสำหรับการให้คำปรึกษาและติดตามผลการเรียนของนิสิตที่มีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพการเป็นนิสิต เพื่อให้มีการดำเนินการไปในทิศทางเดียวกัน 2) คณะ/วิทยาลัย และหน่วยงานที่จัดการศึกษาหรือรับสมัครบุคคลเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีเพิ่มช่องทางในการรับสมัครผู้เข้าศึกษาต่อที่หลากหลาย และเพิ่มช่องทางการรับสมัครสำหรับนิสิตที่เคยศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย 3) กองทะเบียนและประมวลผลแจ้งข้อมูลและรายชื่อนิสิตที่คาดว่าจะพ้นสภาพการเป็นนิสิตไปยังคณะ วิทยาลัย และหน่วยงาน เพื่อดำเนินการติดตามนิสิต 4) กองทะเบียนและประมวลผลกำหนดช่องทางในการตรวจสอบข้อมูลผลการศึกษาของนิสิตผ่านระบบบริการการศึกษา โดยผู้ปกครองสามารถแจ้งความประสงค์การเข้าสู่ระบบมายังกองทะเบียนและประมวลผลเป็นรายบุคคล 5) กองทะเบียนและประมวลผลแจ้งสถานะการพ้นสภาพ การลาพักการเรียนและการลาออก ไปยังผู้ปกครองเพื่อรับทราบและหาแนวทางดูแลนิสิตร่วมกับมหาวิทยาลัย 6) กองทะเบียนและประมวลผลจัดทำข้อมูลการถาม - ตอบปัญหาหรือการดำเนินการในเรื่องวิชาการผ่านระบบบริการการศึกษาสำหรับนิสิต และ 7) กองทะเบียนและประมวลผลพัฒนาระบบฐานข้อมูลการจัดเก็บหมายเลขโทรศัพท์ (ปัจจุบัน) ของนิสิต เพื่อให้คณะ/วิทยาลัยสามารถติดต่อได้ ทั้งนี้การดำเนินการในด้านการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศผ่านระบบบริการการศึกษาสำหรับอาจารย์ที่ปรึกษาและกลุ่มนิสิตที่มีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพการเป็นนิสิต ผู้วิจัยจะดำเนินการในระยะที่ 2 ภายหลังผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากส่วนที่ 2

ส่วนที่ 2 การศึกษาแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการออกกลางคันและติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เป็นการศึกษาแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพและติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา จากสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน

ระยะที่ 2 การพัฒนาระบบการติดตามผลการเรียนและให้คำปรึกษานิสิตระดับปริญญาตรีที่มีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพการเป็นนิสิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และดำเนินการทดลองระบบภายในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยดำเนินการในปีงบประมาณ 2563

ระยะที่ 3 การประเมินระบบการติดตามผลการเรียนและให้คำปรึกษานิสิตระดับปริญญาตรีที่มีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพการเป็นนิสิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาระบบให้สามารถปฏิบัติการได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยจะดำเนินการในปีงบประมาณ 2564

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีสภาพปัญหาการพ้นสภาพการเป็นนิสิตระดับปริญญาตรี โดยมีอัตราการพ้นสภาพการเป็นนิสิตสูง สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ของสวัสดิ์ วิชระโภชน์ (2559 : 449) ได้วิเคราะห์ผลการจัดการศึกษาระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2553 - 2557 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พบว่า อัตราส่วนจำนวนนิสิตที่พ้นสภาพต่อจำนวนนิสิตที่เข้าศึกษาต่ออยู่ในระดับสูง ในการนี้ กองทะเบียนและประมวลผล มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นหน่วยงานกลางในการบริหารจัดการทางวิชาการงานทะเบียน จึงเล็งเห็นความสำคัญและพิจารณาหาแนวทางแก้ไขปัญหา โดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นเครื่องมือหลัก และทำวิจัยในลักษณะการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) และคาดว่าผลได้รับจากการวิจัย คือ 1) สามารถตอบโจทย์ให้กับมหาวิทยาลัยในการมีการบริหารจัดการ มีการดำเนินการ และมีการแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพการเป็นนิสิตอย่างเป็นระบบ 2) มีระบบกลไกในการติดตามผลการเรียนและให้คำปรึกษานิสิตที่มีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพการเป็นนิสิตที่เป็นรูปธรรม 3) มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสนับสนุนและดำเนินการในการติดตามผลการเรียนและให้คำปรึกษานิสิตระดับปริญญาตรีที่มีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพการเป็นนิสิต สำหรับอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เกี่ยวข้องผ่านระบบบริการการศึกษาและผ่าน Application Mobile และ 4) อัตราการพ้นสภาพการเป็นนิสิตลดลงและอัตราการสำเร็จการศึกษาเพิ่มขึ้น

ดังนั้น กองทะเบียนและประมวลผล มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในฐานะเป็นหน่วยงานกลางในการบริหารจัดการทางวิชาการงานทะเบียนของมหาวิทยาลัย จึงเห็นความสำคัญในการดำเนินการเพื่อค้นหาแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพและการติดตามผลการเรียนของนิสิต โดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นเครื่องมือในการศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาข้อมูลจากสถาบันอุดมศึกษาทั่วประเทศ ผลจากการศึกษาในครั้งนี้ จะเป็นข้อมูลพื้นฐานและข้อมูลสำคัญเพื่อให้อาจารย์ที่ปรึกษา คณะ หน่วยงาน หรือผู้เกี่ยวข้องได้ทราบและพัฒนาระบบกลไกต่าง ๆ ให้สอดรับกับแนวทางดังกล่าวในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพและติดตามผลการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ทั้งยังสามารถช่วยเหลือ ให้คำแนะนำให้คำปรึกษา และดูแลนิสิตที่มีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพการเป็นนิสิต และมหาวิทยาลัยสามารถแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพการเป็นนิสิตให้มีอัตราลดลงต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

2. เพื่อศึกษาแนวทางการติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่มีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

ความสำคัญของการวิจัย

เป็นข้อมูลสารสนเทศที่สำคัญในการวางแผน พัฒนา และปรับปรุงแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพการเป็นนิสิตของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนวิธีดำเนินการวิจัย ออกเป็นลำดับขั้นดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นสถาบันอุดมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จำนวน 159 สถาบัน ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. เว็บไซต์ : 2561)

1.1.1 กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและกำกับของรัฐ (เดิมสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย) จำนวน 30 สถาบัน

1.1.2 กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล และสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ ที่ไม่อยู่ในข้อ 1.1 จำนวน 57 สถาบัน

1.1.3 กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จำนวน 72 สถาบัน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 113 สถาบัน โดยใช้สูตรของ Yamane' กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณที่ทราบจำนวนประชากร และเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย ประกอบด้วย

1.2.1 กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและกำกับของรัฐ (เดิมสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย) จำนวน 21 สถาบัน

1.2.2 กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล และสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ ที่ไม่อยู่ในข้อ 1.2.1 จำนวน 41 สถาบัน

1.2.3 กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จำนวน 51 สถาบัน

1.3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์ จำนวน 5 สถาบัน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง โดยคัดเลือกจากสถาบันอุดมศึกษาที่มีแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพหรือมีแนวทางการติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีความโดดเด่น

หรือเป็นรูปธรรม ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ชนิด จำนวน 2 ฉบับ ดังนี้

1. แบบสอบถาม ใช้สอบถามผู้แทนสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นต่อแนวทางการติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพ

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นอื่น ๆ (เพิ่มเติม)

2. แบบสัมภาษณ์ ใช้สัมภาษณ์ผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่มีแนวทางในการแก้ไขป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพหรือมีแนวทางในการติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีโดดเด่นหรือเป็นรูปธรรม จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นต่อแนวทางการติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพ

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นอื่น ๆ (เพิ่มเติม)

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหา หมายถึง วิธีการในการให้ความดูแลและช่วยเหลือนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีไม่ให้พ้นสภาพก่อนการสำเร็จการศึกษาตามที่หลักสูตรกำหนด

2. การพ้นสภาพ หมายถึง การที่นิสิตนักศึกษาพ้นจากสถานะการเรียนตามกฎระเบียบที่สถาบันอุดมศึกษาก่อนเรียนครบตามที่หลักสูตรกำหนดไว้

3. การติดตามผลการเรียน หมายถึง การตรวจสอบผลการศึกษา (Grade) ค่าคะแนนเฉลี่ยสะสม (GPAX) หรือข้อมูลทางการศึกษาของนิสิตนักศึกษาผ่านช่องทางหรือระบบสารสนเทศที่สถาบันอุดมศึกษากำหนด

4. ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง ระบบปฏิบัติการที่สถาบันอุดมศึกษาใช้ในการบริหารจัดการหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ อาจารย์ หรืออาจารย์ที่ปรึกษา

5. สถาบันอุดมศึกษา หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

6. นิสิตนักศึกษา หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

7. เจ้าหน้าที่ หมายถึง บุคลากรของมหาวิทยาลัยที่ปฏิบัติงานสายสนับสนุนด้านวิชาการในระดับปริญญาตรี

8. อาจารย์ หมายถึง บุคลากรของมหาวิทยาลัยที่ปฏิบัติหน้าที่การสอนรายวิชาในระดับปริญญาตรี

9. อาจารย์ที่ปรึกษา หมายถึง บุคลากรของมหาวิทยาลัยที่ปฏิบัติหน้าที่ในการให้คำปรึกษา ดูแล และช่วยเหลือนิสิตในระดับปริญญาตรี

10. ผู้บริหาร หมายถึง อธิการบดี รองอธิการบดี ผู้ช่วยอธิการบดี คณบดี รองคณบดี หรือผู้ทำหน้าที่บริหารงานอื่นที่มีฐานะเทียบเท่า

11. ผู้ปกครองนิสิต หมายถึง ผู้ที่ให้การอุปการะ ดูแล และช่วยเหลือนิสิตในช่วงที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพและติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ดังนี้

1. เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี
2. หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการพ้นสภาพการเป็นนิสิต
3. สถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ได้กำหนดนโยบายและหลักเกณฑ์ในการจัดการศึกษาระดับปริญญาตรี สำหรับสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาทั้งในส่วนของภาครัฐและภาคเอกชน ได้นำไปเป็นกรอบในการกำหนดแนวปฏิบัติ เพื่อให้การจัดการศึกษาในระดับปริญญาตรี มีคุณภาพและประสิทธิภาพ จึงกำหนดเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี ดังนี้ (ประกาศกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2558.
2558 : 2 - 11)

เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรีมีการปรับปรุงเกณฑ์มาตรฐานสำหรับการผลิตบัณฑิตระดับอุดมศึกษาที่เหมาะสมกับพลวัตของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว โดยมีเจตนารมณ์ให้เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี รองรับการบริหารจัดการหลักสูตรที่มีลักษณะที่แตกต่างตามจุดเน้นของสาขาวิชาการและวิชาชีพต่าง ๆ ตอบสนองการผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพสอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ตลาดแรงงาน ความก้าวหน้าของศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยมีหลักการและสาระสำคัญ ดังนี้

1. ปรัชญาและวัตถุประสงค์

มุ่งให้การผลิตบัณฑิตมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาของชาติปรัชญาของการอุดมศึกษา ปรัชญาของสถาบันอุดมศึกษา และมาตรฐาน

วิชาการและวิชาชีพที่เป็นสากลให้การผลิตบัณฑิตระดับอุดมศึกษาอยู่บนฐานความเชื่อว่ากำลังคนที่มีคุณภาพต้องเป็นบุคคลที่มีจิตสำนึกของความเป็นพลเมืองดีที่สร้างสรรค์ประโยชน์ต่อสังคม และมีศักยภาพในการพึ่งพาตนเองบนฐานภูมิปัญญาไทย ภายใต้กรอบศีลธรรมจรรยาอันดีงาม เพื่อนำพาประเทศสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนและทัดเทียมมาตรฐานสากล

ทั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อกำกับส่งเสริมกระบวนการผลิตบัณฑิตที่เน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีลักษณะของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมพหุวัฒนธรรมภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ที่มีการสื่อสารแบบไร้พรมแดน มีศักยภาพในการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีความสามารถในการปฏิบัติงานได้ตามกรอบมาตรฐานและจรรยาบรรณที่กำหนด สามารถสร้างสรรค์งานที่เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ทั้งในระดับท้องถิ่นและสากล โดยแบ่งหลักสูตรเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1.1 หลักสูตรปริญญาตรีทางวิชาการ แบ่งเป็น 2 แบบ ได้แก่

1.1.1 หลักสูตรปริญญาตรีทางวิชาการ ที่มุ่งผลิตบัณฑิตให้มีความรอบรู้ทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ เน้นความรู้และทักษะด้านวิชาการ สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงได้อย่างสร้างสรรค์

1.1.2 หลักสูตรปริญญาตรีแบบก้าวหน้าทางวิชาการ ซึ่งเป็นหลักสูตรปริญญาตรีสำหรับผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ มุ่งเน้นผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ ความสามารถระดับสูง โดยใช้หลักสูตรปกติที่เปิดสอนอยู่แล้ว ให้รองรับศักยภาพของผู้เรียน โดยกำหนดให้ผู้เรียนได้ศึกษาบางรายวิชาในระดับบัณฑิตศึกษาที่เปิดสอนอยู่แล้ว และสนับสนุนให้ผู้เรียนได้ทำวิจัยที่ลุ่มลึกทางวิชาการ

1.2 หลักสูตรปริญญาตรีทางวิชาชีพหรือปฏิบัติการ แบ่งเป็น 2 แบบ ได้แก่

1.2.1 หลักสูตรปริญญาตรีทางวิชาชีพหรือปฏิบัติการ ที่มุ่งผลิตบัณฑิตให้มีความรอบรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เน้นความรู้ สมรรถนะและทักษะด้านวิชาชีพตามข้อกำหนดของมาตรฐานวิชาชีพหรือมีสมรรถนะและทักษะด้านการปฏิบัติเชิงเทคนิคในศาสตร์สาขาวิชานั้น ๆ โดยผ่านการฝึกงานในสถานประกอบการหรือสหกิจศึกษา

หลักสูตรแบบนี้เท่านั้นที่จัดหลักสูตรปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) ได้ เพราะมุ่งผลิตบัณฑิตที่มีทักษะการปฏิบัติการอยู่แล้ว ให้มีความรู้ด้านวิชาการมากยิ่งขึ้น รวมทั้งได้รับการฝึกปฏิบัติขั้นสูงเพิ่มเติม

หลักสูตรปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) ถือเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรปริญญาตรีและจะต้องสะท้อนปรัชญาและเนื้อหาสาระของหลักสูตรปริญญาตรีนั้น ๆ โดยครบถ้วน และให้ระบุคำว่า “ต่อเนื่อง” ในวงเล็บต่อท้ายชื่อหลักสูตร

1.2.2 หลักสูตรปริญญาตรีแบบก้าวหน้าทางวิชาชีพหรือปฏิบัติการ ซึ่งเป็นหลักสูตรสำหรับผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ มุ่งเน้นผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ สมรรถนะ

ทางวิชาชีพหรือปฏิบัติการขั้นสูงโดยใช้หลักสูตรปกติที่เปิดสอนอยู่แล้ว ให้รองรับศักยภาพของผู้เรียน โดยกำหนดให้ผู้เรียนได้ศึกษาบางรายวิชาในระดับบัณฑิตศึกษาที่เปิดสอนอยู่แล้ว และทำวิจัยที่ลุ่มลึก หรือได้รับการฝึกปฏิบัติขั้นสูงในหน่วยงานองค์กรหรือสถานประกอบการ

หลักสูตรปริญญาตรีแบบก้าวหน้าทางวิชาการหรือทางวิชาชีพหรือปฏิบัติการต้องมีการเรียนรายวิชาระดับบัณฑิตศึกษาไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต

2. ระบบการจัดการศึกษา ใช้ระบบทวิภาค โดย 1 ปีการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ภาคการศึกษาปกติ 1 ภาคการศึกษาปกติมีระยะเวลาศึกษาไม่น้อยกว่า 15 สัปดาห์ สถาบันอุดมศึกษาที่เปิดการศึกษาภาคฤดูร้อน ให้กำหนดระยะเวลาและจำนวนหน่วยกิต โดยมีสัดส่วนเทียบเคียงกันได้กับการศึกษาภาคปกติ

สถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาในระบบไตรภาค หรือระบบจตุรภาค ให้ถือแนวทาง ดังนี้

ระบบไตรภาค

1 ปีการศึกษาแบ่งออกเป็น 3 ภาคการศึกษาปกติ 1 ภาคการศึกษาปกติมีระยะเวลาศึกษาไม่น้อยกว่า 12 สัปดาห์ โดย 1 หน่วยกิตระบบไตรภาค เทียบได้กับ 12/15 หน่วยกิตระบบทวิภาคหรือ 4 หน่วยกิตระบบทวิภาค เทียบได้กับ 5 หน่วยกิตระบบไตรภาคระบบจตุรภาค

1 ปีการศึกษาแบ่งออกเป็น 4 ภาคการศึกษาปกติ 1 ภาคการศึกษาปกติมีระยะเวลาศึกษาไม่น้อยกว่า 10 สัปดาห์ โดย 1 หน่วยกิตระบบจตุรภาค เทียบได้กับ 10/15 หน่วยกิตระบบทวิภาคหรือ 2 หน่วยกิตระบบทวิภาค เทียบได้กับ 3 หน่วยกิตระบบจตุรภาค

สถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาระบบอื่น ให้แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับระบบการศึกษานั้นรวมทั้งรายละเอียดการเทียบเคียงหน่วยกิตกับระบบทวิภาคไว้ในหลักสูตรให้ชัดเจนด้วย

3. การคิดหน่วยกิต

3.1 รายวิชาภาคทฤษฎี ที่ใช้เวลาบรรยายหรืออภิปรายปัญหาไม่น้อยกว่า 15 ชั่วโมงต่อภาคการศึกษาปกติ ให้มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิตระบบทวิภาค

3.2 รายวิชาภาคปฏิบัติ ที่ใช้เวลาฝึกหรือทดลองไม่น้อยกว่า 30 ชั่วโมงต่อภาคการศึกษาปกติ ให้มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิตระบบทวิภาค

3.3 การฝึกงานหรือการฝึกภาคสนาม ที่ใช้เวลาฝึกไม่น้อยกว่า 45 ชั่วโมงต่อภาคการศึกษาปกติ ให้มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิตระบบทวิภาค

3.4 การทำโครงงานหรือกิจกรรมการเรียนอื่นใดตามที่ได้รับมอบหมายที่ใช้เวลาทำโครงงานหรือกิจกรรมนั้น ๆ ไม่น้อยกว่า 45 ชั่วโมงต่อภาคการศึกษาปกติ ให้มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิตระบบทวิภาค

4. จำนวนหน่วยกิตรวมและระยะเวลาการศึกษา

4.1 หลักสูตรปริญญาตรี (4 ปี) ให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 120 หน่วยกิต ใช้เวลาศึกษาไม่เกิน 8 ปีการศึกษา สำหรับการลงทะเบียนเรียนเต็มเวลา และไม่เกิน 12 ปีการศึกษา สำหรับการลงทะเบียนเรียนไม่เต็มเวลา

4.2 หลักสูตรปริญญาตรี (5 ปี) ให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 150 หน่วยกิต ใช้เวลาศึกษาไม่เกิน 10 ปีการศึกษา สำหรับการลงทะเบียนเรียนเต็มเวลา และไม่เกิน 15 ปีการศึกษา สำหรับการลงทะเบียนเรียนไม่เต็มเวลา

4.3 หลักสูตรปริญญาตรี (ไม่น้อยกว่า 6 ปี) ให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 180 หน่วยกิต ใช้เวลาศึกษาไม่เกิน 12 ปีการศึกษา สำหรับการลงทะเบียนเรียนเต็มเวลา และไม่เกิน 18 ปีการศึกษา สำหรับการลงทะเบียนเรียนไม่เต็มเวลา

4.4 หลักสูตรปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) ให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 72 หน่วยกิต ใช้เวลาศึกษาไม่เกิน 4 ปีการศึกษา สำหรับการลงทะเบียนเรียนเต็มเวลา และไม่เกิน 6 ปีการศึกษา สำหรับการลงทะเบียนเรียนไม่เต็มเวลา ทั้งนี้ ให้นับเวลาศึกษาจากวันที่เปิดภาคการศึกษาแรกที่รับเข้าศึกษาในหลักสูตรนั้น

5. โครงสร้างหลักสูตร ประกอบด้วยหมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมวดวิชาเฉพาะ และหมวดวิชาเลือกเสรี โดยมีสัดส่วนจำนวนหน่วยกิตของแต่ละหมวดวิชา ดังนี้

5.1 หมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมายถึง หมวดวิชาที่เสริมสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ให้มีความรอบรู้อย่างกว้างขวาง เข้าใจ และเห็นคุณค่าของตนเอง ผู้อื่น สังคม ศิลปวัฒนธรรมและธรรมชาติ ใส่ใจต่อความเปลี่ยนแปลงของสรรพสิ่ง พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ดำเนินชีวิตอย่างมีคุณธรรม พร้อมให้ความช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ และเป็นพลเมืองที่มีคุณค่าของสังคมไทยและสังคมโลก

สถาบันอุดมศึกษาอาจจัดวิชาศึกษาทั่วไปในลักษณะจำแนกเป็นรายวิชาหรือลักษณะบูรณาการใด ๆ ก็ได้ โดยผสมผสานเนื้อหาวิชาที่ครอบคลุมสาระของกลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ภาษาและกลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์กับคณิตศาสตร์ ในสัดส่วนที่เหมาะสม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหมวดวิชาศึกษาทั่วไป โดยให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต

อนึ่ง การจัดวิชาศึกษาทั่วไปสำหรับหลักสูตรปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) อาจได้รับการยกเว้นรายวิชาที่ได้ศึกษามาแล้วในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงหรือระดับอนุปริญญา ทั้งนี้ จำนวนหน่วยกิตของรายวิชาที่ได้รับการยกเว้นดังกล่าว เมื่อนับรวมกับรายวิชาที่จะศึกษาเพิ่มเติมในหลักสูตรปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) ต้องไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต

5.2 หมวดวิชาเฉพาะ หมายถึง วิชาแกน วิชาเฉพาะด้าน วิชาพื้นฐานวิชาชีพ และวิชาชีพที่มุ่งหมายให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และปฏิบัติงานได้ โดยให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมดังนี้

5.2.1 หลักสูตรปริญญาตรี (4 ปี) ทางวิชาการ ให้มีจำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาเฉพาะรวมไม่น้อยกว่า 72 หน่วยกิต

5.2.2 หลักสูตรปริญญาตรี (4 ปี) ทางวิชาชีพหรือปฏิบัติการ ให้มีจำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาเฉพาะรวมไม่น้อยกว่า 72 หน่วยกิต โดยต้องเรียนวิชาทางปฏิบัติการตามที่มาตรฐานวิชาชีพกำหนด หากไม่มีมาตรฐานวิชาชีพกำหนดต้องเรียนวิชาทางปฏิบัติการไม่น้อยกว่า 36 หน่วยกิต และทางทฤษฎีไม่น้อยกว่า 24 หน่วยกิต

หลักสูตร (ต่อเนื่อง) ให้มีจำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาเฉพาะรวมไม่น้อยกว่า 42 หน่วยกิต ในจำนวนนั้นต้องเป็นวิชาทางทฤษฎีไม่น้อยกว่า 18 หน่วยกิต

5.2.3 หลักสูตรปริญญาตรี (5 ปี) ให้มีจำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาเฉพาะรวมไม่น้อยกว่า 90 หน่วยกิต

5.2.4 หลักสูตรปริญญาตรี (ไม่น้อยกว่า 6 ปี) ให้มีจำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาเฉพาะรวมไม่น้อยกว่า 108 หน่วยกิต

สถาบันอุดมศึกษาอาจจัดหมวดวิชาเฉพาะในลักษณะวิชาเอกเดี่ยว วิชาเอกคู่ หรือวิชาเอกและวิชาโทก็ได้ โดยวิชาเอกต้องมีจำนวนหน่วยกิตไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต และวิชาโทต้องมีจำนวนหน่วยกิตไม่น้อยกว่า 15 หน่วยกิต ในกรณีที่จัดหลักสูตรแบบวิชาเอกคู่ต้องเพิ่มจำนวนหน่วยกิตของวิชาเอกอีกไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต และให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า150 หน่วยกิต

สำหรับหลักสูตรปริญญาตรีแบบก้าวหน้า ผู้เรียนต้องเรียนวิชาระดับบัณฑิตศึกษาในหมวดวิชาเฉพาะไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต

5.3 หมวดวิชาเลือกเสรี หมายถึง วิชาที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจตามที่ตนเองถนัดหรือสนใจ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกเรียนรายวิชาใด ๆ ในหลักสูตรระดับปริญญาตรีโดยให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต

สถาบันอุดมศึกษาอาจยกเว้นหรือเทียบโอนหน่วยกิตรายวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมวดวิชาเฉพาะ และหมวดวิชาเลือกเสรี ให้กับนักศึกษาที่มีความรู้ความสามารถ ที่สามารถวัดมาตรฐานได้ ทั้งนี้ นักศึกษาต้องศึกษาให้ครบตามจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดไว้ในเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร และเป็นไปตามหลักเกณฑ์การเทียบโอนผลการเรียนระดับปริญญาเข้าสู่การศึกษาในระบบและแนวปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับการเทียบโอนของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

6. จำนวน คุณวุฒิ และคุณสมบัติของอาจารย์

6.1 หลักสูตรปริญญาตรีทางวิชาการ ประกอบด้วย

6.1.1 อาจารย์ประจำหลักสูตร มีคุณวุฒิขั้นต่ำปริญญาโทหรือเทียบเท่า หรือมีตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ และต้องมีผลงานทางวิชาการที่ไม่ใช่ส่วนหนึ่งของการศึกษาเพื่อรับ

ปริญญา และเป็นผลงานทางวิชาการที่ได้รับการเผยแพร่ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในการพิจารณาแต่งตั้งให้บุคคลดำรงตำแหน่งทางวิชาการอย่างน้อย 1 รายการ ในรอบ 5 ปีย้อนหลัง

6.1.2 อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร มีคุณวุฒิและคุณสมบัติเช่นเดียวกับอาจารย์ประจำหลักสูตร จำนวนอย่างน้อย 5 คน

กรณีที่หลักสูตรจัดให้มีวิชาเอกมากกว่า 1 วิชาเอก ให้จัดอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรที่มีคุณวุฒิและคุณสมบัติตรงหรือสัมพันธ์กับสาขาวิชาที่เปิดสอนไม่น้อยกว่าวิชาเอกละ 3 คน

กรณีที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับสาขาวิชาที่ไม่สามารถสรรหาอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรครบตามจำนวน ทางสถาบันอุดมศึกษาต้องเสนอจำนวนและคุณวุฒิของอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรที่มีนั้นให้คณะกรรมการการอุดมศึกษาพิจารณาเป็นรายกรณี

6.1.3 อาจารย์ผู้สอน อาจเป็นอาจารย์ประจำหรืออาจารย์พิเศษที่มีคุณวุฒิขั้นต่ำปริญญาโทหรือเทียบเท่า หรือมีตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ ในสาขาวิชานั้นหรือสาขาวิชาที่สัมพันธ์กันหรือในสาขาวิชาของรายวิชาที่สอน

ในกรณีที่มีอาจารย์ประจำ ที่มีคุณวุฒิปริญญาตรีหรือเทียบเท่าและทำหน้าที่อาจารย์ผู้สอนก่อนที่เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2558 จะประกาศใช้ ให้สามารถทำหน้าที่อาจารย์ผู้สอนต่อไปได้

ในกรณีของอาจารย์พิเศษอาจได้รับการยกเว้นคุณวุฒิปริญญาโทแต่ทั้งนี้ต้องมีคุณวุฒิขั้นต่ำปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และมีประสบการณ์การทำงานที่เกี่ยวข้องกับวิชาที่สอนมาแล้วไม่น้อยกว่า 6 ปี ทั้งนี้ อาจารย์พิเศษต้องมีชั่วโมงสอนไม่เกินร้อยละ 50 ของรายวิชาโดยมีอาจารย์ประจำเป็นผู้รับผิดชอบรายวิชานั้น

6.2 หลักสูตรปริญญาตรีทางวิชาชีพหรือปฏิบัติการ และหลักสูตรปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) ประกอบด้วย

6.2.1 อาจารย์ประจำหลักสูตร มีคุณวุฒิขั้นต่ำปริญญาโทหรือเทียบเท่าหรือมีตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ และต้องมีผลงานทางวิชาการที่ไม่ใช่ส่วนหนึ่งของการศึกษาเพื่อรับปริญญาและเป็นผลงานทางวิชาการที่ได้รับการเผยแพร่ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในการพิจารณาแต่งตั้งให้บุคคลดำรงตำแหน่งทางวิชาการอย่างน้อย 1 รายการ ในรอบ 5 ปีย้อนหลัง

สำหรับหลักสูตรปริญญาตรีทางวิชาชีพหรือปฏิบัติการ ที่เน้นทักษะด้านวิชาชีพตามข้อกำหนดของมาตรฐานวิชาชีพ อาจารย์ประจำหลักสูตรต้องมีคุณสมบัติเป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพนั้น ๆ

กรณีร่วมผลิตหลักสูตรกับหน่วยงานอื่นที่ไม่ใช่สถาบันอุดมศึกษา หากจำเป็นบุคลากรที่มาจากหน่วยงานนั้นอาจได้รับการยกเว้นคุณวุฒิปริญญาโทและผลงานทางวิชาการ

แต่ต้องมีคุณวุฒิขั้นต่ำปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และมีประสบการณ์การทำงานในหน่วยงานแห่งนั้นมาแล้วไม่น้อยกว่า 6 ปี

6.2.2 อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร มีคุณวุฒิและคุณสมบัติเช่นเดียวกับอาจารย์ประจำหลักสูตร จำนวนอย่างน้อย 5 คน

ในกรณีของหลักสูตรปริญญาตรีทางวิชาชีพหรือปฏิบัติการที่เน้นทักษะด้านการปฏิบัติเชิงเทคนิคในศาสตร์สาขาวิชานั้น อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรอย่างน้อย 2 ใน 5 คน ต้องมีประสบการณ์ในด้านปฏิบัติการ โดยอาจเป็นอาจารย์ประจำของสถาบันอุดมศึกษาหรือเป็นบุคลากรของหน่วยงานที่ไม่ใช่สถาบันอุดมศึกษาซึ่งมีข้อตกลงในการผลิตบัณฑิตของหลักสูตรนั้นร่วมกันแต่ทั้งนี้ต้องไม่เกิน 2 คน

กรณีร่วมผลิตหลักสูตรกับหน่วยงานอื่นที่ไม่ใช่สถาบันอุดมศึกษาหากจำเป็นบุคลากรที่มาจากหน่วยงานนั้นอาจได้รับการยกเว้นคุณวุฒิปริญญาโทและผลงานทางวิชาการแต่ต้องมีคุณวุฒิขั้นต่ำปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และมีประสบการณ์การทำงานในหน่วยงานแห่งนั้นมาแล้วไม่น้อยกว่า 6 ปี

กรณีที่หลักสูตรจัดให้มีวิชาเอกมากกว่า 1 วิชาเอก ให้จัดอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรที่มีคุณวุฒิและคุณสมบัติตรงหรือสัมพันธ์กับสาขาวิชาที่เปิดสอนไม่น้อยกว่าวิชาเอกละ 3 คน และหากเป็นปริญญาตรีทางวิชาชีพหรือปฏิบัติการที่เน้นทักษะด้านการปฏิบัติเชิงเทคนิคในศาสตร์สาขาวิชานั้น ต้องมีสัดส่วนอาจารย์ที่มีประสบการณ์ในด้านปฏิบัติการ 1 ใน 3

กรณีที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับสาขาวิชาที่ไม่สามารถสรรหาอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรครบตามจำนวน ทางสถาบันอุดมศึกษาต้องเสนอจำนวนและคุณวุฒิของอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรที่มีนั้นให้คณะกรรมการการอุดมศึกษาพิจารณาเป็นรายกรณี

6.2.3 อาจารย์ผู้สอน อาจเป็นอาจารย์ประจำหรืออาจารย์พิเศษที่มีคุณวุฒิขั้นต่ำปริญญาโทหรือเทียบเท่า หรือมีตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ ในสาขาวิชานั้นหรือสาขาวิชาที่สัมพันธ์กันหรือในสาขาวิชาของรายวิชาที่สอน

ในกรณีที่มีอาจารย์ประจำที่มีคุณวุฒิปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และทำหน้าที่อาจารย์ผู้สอนก่อนที่เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2558 จะประกาศใช้ให้สามารถทำหน้าที่อาจารย์ผู้สอนต่อไปได้

สำหรับกรณีร่วมผลิตหลักสูตรกับหน่วยงานอื่นที่ไม่ใช่สถาบันอุดมศึกษาหากจำเป็นบุคลากรที่มาจากหน่วยงานนั้นอาจได้รับการยกเว้นคุณวุฒิปริญญาโทและผลงานทางวิชาการแต่ต้องมีคุณวุฒิขั้นต่ำปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และมีประสบการณ์การทำงานในหน่วยงานแห่งนั้นมาแล้วไม่น้อยกว่า 6 ปี

ในกรณีของอาจารย์พิเศษอาจได้รับการยกเว้นคุณวุฒิปริญญาโทแต่ทั้งนี้ต้องมีคุณวุฒิขั้นต่ำปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และมีประสบการณ์การทำงานที่เกี่ยวข้องกับวิชา

ที่สอนมาแล้วไม่น้อยกว่า 6 ปี ทั้งนี้อาจารย์พิเศษต้องมีชั่วโมงสอนไม่เกินร้อยละ 50 ของรายวิชา โดยมีอาจารย์ประจำเป็นผู้รับผิดชอบรายวิชานั้น

สำหรับหลักสูตรปริญญาตรีทางวิชาชีพหรือปฏิบัติการที่เน้นทักษะด้านวิชาชีพตามข้อกำหนดของมาตรฐานวิชาชีพ อาจารย์ผู้สอนต้องมีคุณสมบัติเป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพนั้น ๆ

7. คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา

7.1 หลักสูตรปริญญาตรี (4 ปี 5 ปี และไม่น้อยกว่า 6 ปี) จะต้องเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า

7.2 หลักสูตรปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) จะต้องเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงหรือเทียบเท่า หรือระดับอนุปริญญา (3 ปี) หรือเทียบเท่า ในสาขาวิชาที่ตรงกับสาขาวิชาที่จะเข้าศึกษา

7.3 หลักสูตรปริญญาตรีแบบก้าวหน้าทั้งทางวิชาการ และทางวิชาชีพหรือปฏิบัติการต้องเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า โดยมีคะแนนเฉลี่ยสะสมไม่น้อยกว่า 3.50 จากระบบ 4 ระดับคะแนนหรือเทียบเท่า และมีผลการเรียนในหลักสูตรปริญญาตรีแบบก้าวหน้าไม่น้อยกว่า 3.50 ทุกภาคการศึกษา อนึ่ง ในระหว่างการศึกษาในหลักสูตรแบบก้าวหน้า หากภาคการศึกษาใดภาคการศึกษาหนึ่งมีผลการเรียนต่ำกว่า 3.50 จากระบบ 4 ระดับคะแนนหรือเทียบเท่า จะถือว่าผู้เรียนขาดคุณสมบัติในการศึกษาหลักสูตรแบบก้าวหน้า

8. การลงทะเบียนเรียน ให้ลงทะเบียนเรียนได้ไม่น้อยกว่า 9 หน่วยกิต และไม่เกิน 22 หน่วยกิต ในแต่ละภาคการศึกษาปกติ สำหรับการลงทะเบียนเรียนเต็มเวลาและให้ลงทะเบียนเรียนได้ไม่เกิน 9 หน่วยกิต ในแต่ละภาคการศึกษาปกติ สำหรับการลงทะเบียนเรียนไม่เต็มเวลา และจะสำเร็จการศึกษาได้ ดังนี้

8.1 หลักสูตรปริญญาตรี (4 ปี) สำเร็จการศึกษาได้ไม่ก่อน 6 ภาคการศึกษาปกติ สำหรับการลงทะเบียนเรียนเต็มเวลา และไม่ก่อน 14 ภาคการศึกษาปกติ สำหรับการลงทะเบียนเรียนไม่เต็มเวลา

8.2 หลักสูตรปริญญาตรี (5 ปี) สำเร็จการศึกษาได้ไม่ก่อน 8 ภาคการศึกษาปกติ สำหรับการลงทะเบียนเรียนเต็มเวลา และไม่ก่อน 17 ภาคการศึกษาปกติ สำหรับการลงทะเบียนเรียนไม่เต็มเวลา

8.3 หลักสูตรปริญญาตรี (ไม่น้อยกว่า 6 ปี) สำเร็จการศึกษาได้ไม่ก่อน 10 ภาคการศึกษาปกติ สำหรับการลงทะเบียนเรียนเต็มเวลา และไม่ก่อน 20 ภาคการศึกษาปกติ สำหรับการลงทะเบียนเรียนไม่เต็มเวลา

8.4 หลักสูตรปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) สำเร็จการศึกษาได้ไม่ก่อน 4 ภาคการศึกษาปกติ สำหรับการลงทะเบียนเรียนเต็มเวลา และไม่ก่อน 8 ภาคการศึกษาปกติ สำหรับการลงทะเบียนเรียนไม่เต็มเวลา

สำหรับการลงทะเบียนเรียนในภาคฤดูร้อน ให้ลงทะเบียนเรียนได้ไม่เกิน 9 หน่วยกิต

หากสถาบันอุดมศึกษาใดมีเหตุผลและความจำเป็น การลงทะเบียนเรียนที่มีจำนวนหน่วยกิตแตกต่างไปจากเกณฑ์ข้างต้นก็อาจทำได้ แต่ทั้งนี้ต้องไม่กระทบกระเทือนต่อมาตรฐานและคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้ ต้องเรียนให้ครบตามจำนวนหน่วยกิตตามที่ระบุไว้ในหลักสูตร

9. เกณฑ์การวัดผลและการสำเร็จการศึกษา ให้สถาบันอุดมศึกษากำหนดเกณฑ์การวัดผลเกณฑ์ขั้นต่ำของแต่ละรายวิชา และเกณฑ์การสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร โดยต้องเรียนครบตามจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดไว้ในหลักสูตร และต้องได้ระดับคะแนนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 2.00 จากระบบ 4 ระดับคะแนนหรือเทียบเท่า จึงถือว่าเรียนจบหลักสูตรปริญญาตรี

สถาบันอุดมศึกษาที่ใช้ระบบการวัดผลและการสำเร็จการศึกษาที่แตกต่างจากนี้จะต้องกำหนดให้มีค่าเทียบเคียงกันได้

10. ชื่อปริญญา สถาบันอุดมศึกษาที่มีการตราพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยปริญญาในสาขาวิชาและอักษรย่อสำหรับสาขาวิชาไว้แล้ว ให้ใช้ชื่อปริญญาตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกานั้น ในกรณีที่ปริญญาใดยังมิได้กำหนดชื่อไว้ในพระราชกฤษฎีกา หรือกรณีที่สถาบันอุดมศึกษาใดไม่มีการตราพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยปริญญาในสาขาวิชา และอักษรย่อสำหรับสาขาวิชา ให้ใช้ชื่อปริญญาตามหลักเกณฑ์การกำหนดชื่อปริญญา ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนด

11. การประกันคุณภาพของหลักสูตร ให้ทุกหลักสูตรกำหนดระบบการประกันคุณภาพของหลักสูตรโดยมีองค์ประกอบในการประกันคุณภาพอย่างน้อย 6 ด้าน คือ

11.1 การกำกับมาตรฐาน

11.2 บัณฑิต

11.3 นักศึกษา

11.4 อาจารย์

11.5 หลักสูตร การเรียนการสอน การประเมินผู้เรียน

11.6 สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้

12. การพัฒนาหลักสูตร ให้ทุกหลักสูตรพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย โดยมีการประเมินและรายงานผลการดำเนินการของหลักสูตรทุกปีการศึกษา เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรเป็นระยะ ๆ อย่างน้อยตามรอบระยะเวลาของหลักสูตร หรือทุกรอบ 5 ปี

หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการพ้นสภาพการเป็นนิสิต

1. ความหมายของการพ้นสภาพการเป็นนิสิต

การพ้นสภาพการเป็นนิสิตหรือการออกกลางคัน (Drop Out) เป็นความสูญเปล่าทางการศึกษาที่เกิดขึ้นภายในมหาวิทยาลัย หากปัญหาดังกล่าวไม่ได้รับการแก้ไข จะส่งผลกระทบอย่างกว้างขวาง ทั้งต่อมหาวิทยาลัยและผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งการพ้นสภาพการเป็นนิสิตหรือการออกกลางคันมีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

วัชรินทร์ แสงมา และคณะ (2551 : 4) กล่าวว่า การออกกลางคัน หมายถึง การที่ผู้เรียนเข้ามาเรียนในสถานศึกษาแล้วต้องออกก่อนสำเร็จการศึกษาด้วยสาเหตุใดสาเหตุหนึ่ง ได้แก่ การลาออก ไม่ลงทะเบียนเรียน หรือผลการเรียนไม่ถึงเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดไว้

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2551 : 42) ได้สรุปว่าการออกกลางคัน หมายถึง ผู้เรียนที่ออกกลางคันโดยลาออกและพ้นสภาพการเป็นนักเรียนนักศึกษา

รุ่งโรจน์ อาริยะ (2552 : 5) กล่าวว่า การออกกลางคัน หมายถึง การที่นักเรียนนักศึกษา เข้าศึกษาต่อในสถานศึกษาแล้วต้องออกจากสถานศึกษาก่อนสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรด้วยสาเหตุใดสาเหตุหนึ่ง เช่น ลาออกเนื่องจากผลการเรียนไม่ถึงเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด จำหน่ายชื่อออกเพราะไม่ลงทะเบียนเรียนตามกำหนดเวลา ขาดเรียนเกินกำหนด จึงพ้นสภาพการเป็นนักเรียนนักศึกษา ก่อนสำเร็จการศึกษา ซึ่งเป็นไปตามระเบียบของสถานศึกษา

สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ (2553 : 42) ได้สรุปว่าการออกกลางคัน หมายถึง ผู้เรียนที่ออกกลางคันโดยลาออกและพ้นสภาพการเป็นนักเรียนนักศึกษา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2553 : 18) ได้ให้ความหมายการออกกลางคัน หมายถึง การที่นักเรียนถูกจำหน่ายชื่อออกจากสถานศึกษาในขณะที่ยังไม่สำเร็จการศึกษาโดยไม่ใช่สาเหตุอันเนื่องมาจากการย้ายสถานศึกษา

O'Shea (2006 : 6) ได้ให้ความหมายการออกกลางคัน หมายถึง การเลือกที่จะออกจากโรงเรียนโดยเจตนาที่จะไม่กลับเข้ามาเรียนก่อนที่จะได้รับใบประกาศนียบัตร

Fauver (2008 : 14) ได้ให้ความหมายการออกกลางคัน หมายถึง ร้อยละของนักเรียนที่จงใจถอนตัวออกจากโรงเรียนก่อนที่จะสำเร็จการศึกษา

จากการศึกษาสามารถสรุปความหมายของการพ้นสภาพการเป็นนิสิตหรือการออกกลางคัน หมายถึง การที่ผู้เรียนต้องออกจากสถานศึกษาก่อนการสำเร็จการศึกษาด้วยเหตุส่วนตัวหรือตามกฎระเบียบที่สถานศึกษากำหนด

2. สาเหตุของการพ้นสภาพการเป็นนิสิต

การพ้นสภาพการเป็นนิสิตหรือการออกกลางคันมีสาเหตุหรือปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายกรณี มีผู้ที่ระบุสาเหตุของการพ้นสภาพการเป็นนิสิตไว้ดังนี้

กฤษณา ศักดิ์ศรี (2550 : 441) สภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาเป็นส่วนสำคัญที่จะสนับสนุนในด้านการเรียนการสอนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สภาพแวดล้อมเป็นองค์ประกอบหรือปัจจัยที่แสดงถึงศักยภาพของสถานศึกษา สามารถแบ่งออกได้ 2 ลักษณะ คือ องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมทั่วไป และองค์ประกอบด้านการส่งเสริมการศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมทั่วไป สภาพแวดล้อมเป็นสิ่งสำคัญที่สถานศึกษาจะต้องดูแลเอาใจใส่เพราะมีผลต่อความเป็นอยู่ของนักเรียน นักศึกษาเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะสภาพแวดล้อมทั่วไปที่จะเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับสุขภาพกาย และสุขภาพจิตของผู้เรียน แต่สถานศึกษาทั่วไปมักจะไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการดูแลด้านสุขภาพจิตของผู้เรียนมากนัก ทั้งที่ปัญหาสุขภาพจิตมีผลต่อการเรียนการสอนและอาจจะทำให้ผู้เรียนต้องออกจากสถานศึกษาก่อนกำหนดได้ จึงเป็นเรื่องที่สถานศึกษาต้องให้ความสำคัญและป้องกันการเกิดปัญหาดังกล่าว เพราะการบริหารสถานศึกษากับการส่งเสริมสุขภาพจิตของผู้เรียนมีความสัมพันธ์กัน การบริหารสถานศึกษามีส่วนในการเสริมสร้างหรือทำลายสุขภาพจิตของผู้เรียนได้ ดังนั้น สถานศึกษาจะต้องดูแลเอาใจใส่และให้ความสำคัญกับสิ่งที่อาจจะก่อให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพจิตของนักเรียน นักศึกษา เช่น

1. ระเบียบ ข้อบังคับของสถาบัน ไม่เคร่งครัด หยุมหยิมเกินไป ไม่ควรตึงหรือหย่อนเกินไป ไม่เข้มงวดจนไม่สามารถปฏิบัติได้ จะทำให้เกิดความรำคาญ เสียสุขภาพจิต

2. การแข่งขันในหมู่นักเรียน นักศึกษา ครูผู้สอนไม่ควรยั่วยุ สนับสนุนส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันกันมากเกินไป จะทำให้นักเรียน นักศึกษาเกิดความตึงเครียด

3. การสอบเป็นสิ่งหนึ่งที่ทำให้เกิดความกังวล หวาดกลัว กลัวสอบตก เป็นปัญหาต่อสุขภาพจิตได้ บางคนสอบตกก็รู้สึกเสียใจ

4. สังคมภายในสถาบัน การคบกันในกลุ่มเพื่อน ถ้ามีการแบ่งกลุ่มตามฐานะ การแต่งตัวตามสมัยนิยม นักเรียน นักศึกษาจะเลียนแบบกัน สำหรับผู้ที่มีฐานะไม่ดีอาจจะมีปัญหาได้

5. การปฏิบัติตัวของครูผู้สอนต้องให้ความเมตตา กรุณา ใจเย็น ยุติธรรม อารมณ์ดี สอนเข้าใจดี ข้อสอบไม่ยากง่ายเกินไป รู้เข้าใจถึงความยุ่งยากใจของผู้เรียน ปลอบใจให้กำลังใจ เห็นอกเห็นใจ เข้าใจความต้องการของนักเรียน นักศึกษา ครูผู้สอนเป็นผู้ที่นักเรียน นักศึกษา เคารพศรัทธาอยู่แล้วจึงสามารถเสริมสร้างเจตคติที่ดีแก่นักเรียน นักศึกษาได้ ครูจึงมีความสำคัญต่อการเสริมสร้างสุขภาพจิตได้มาก

6. ครูที่ปรึกษา ควรดูแลนักเรียน นักศึกษาอย่างใกล้ชิด เพราะนักเรียน นักศึกษาที่เข้ามาศึกษาจะมาจากหลากหลายสถานที่ย่อมมีความแตกต่างระหว่างบุคคล เพราะฉะนั้น นักเรียน นักศึกษาที่มีปัญหาถ้าเป็นผู้ที่อยู่หอพักจะยิ่งมีปัญหามากยิ่งขึ้น เพราะขาดคนที่ให้คำปรึกษา ครูที่ปรึกษาจึงมีบทบาทสำคัญที่คอยช่วยเหลือและแก้ปัญหาให้กับนักเรียน นักศึกษา

7. สภาพแวดล้อมที่ตั้งสถาบัน ถ้าตั้งอยู่ในที่มีเสียงดังรบกวน ผู้คนสับสนจอแจ ตั้งอยู่ใกล้โรงงาน อยู่ริมถนนที่มีการจราจรคับคั่ง จะทำให้ไม่มีสมาธิในการเรียนการสอน

จำเนียร สุมาริธรรม (2550 : 98 - 105) ได้ศึกษาวิจัยสาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนระดับประกาศนียบัตร มีสาเหตุ 6 ด้าน คือ

1. ด้านสถานศึกษา การจัดการศึกษาที่ไม่มีคุณภาพ มีการควบคุมนักเรียนที่ไม่เหมาะสม

2. ด้านการจัดการเรียนการสอน สถานศึกษาไม่ได้ให้นักเรียนใช้วัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานเท่าที่ควร

3. ด้านพฤติกรรมนักเรียน นักเรียนมีความรู้ ความสามารถไม่เหมาะสมกับสาขาวิชาที่เรียน ทำให้ไม่เข้าใจในเนื้อหาวิชาที่เรียนและเรียนไม่ทันเพื่อน

4. ด้านอาจารย์ที่ปรึกษาขาดความเป็นกันเอง

5. ด้านการสอนของครู

6. ด้านสภาพของผู้ปกครอง ครอบครัวมีรายได้น้อยต้องดิ้นรนหารายได้ ทำให้ไม่มีเวลาในการสนับสนุนการเรียนของเด็ก

วัชรี ตระกูลงาม และคณะ (2550 : 88 - 89) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการออกกลางคันของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการออกกลางคันของนักศึกษา สรุปได้ดังนี้

1. ปัจจัยด้านนักศึกษา พบว่า การมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์ส่งผลกระทบต่อการออกกลางคันมากที่สุด

2. ปัจจัยด้านครอบครัว พบว่า ปัญหาค่าใช้จ่ายมีผลกระทบน้อยที่ทำให้เกิดการออกกลางคัน มากที่สุด

3. ปัจจัยด้านการเรียนการสอน แบ่งเป็น 3 ปัจจัยย่อย ดังนี้

3.1 อาจารย์ผู้สอน พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการออกกลางคันมากที่สุด ผู้สอนไม่มีเทคนิคการนำเสนอที่น่าสนใจรวมทั้งให้งานมากเกินไปจนเกิดความท้อแท้และผู้สอนเคร่งเครียด เกินไปทำให้ผู้เรียนไม่กล้าซักถามปัญหาที่ไม่เข้าใจ

3.2 อาจารย์ที่ปรึกษา พบว่า อาจารย์ที่ปรึกษาไม่มีจิตวิทยาในการให้คำปรึกษาและมีความรู้ เรื่องบทบาทอาจารย์ที่ปรึกษาน้อย

3.3 สิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการ พบว่า บุคลากรที่ให้บริการขาดมนุษยสัมพันธ์ ไม่ให้ความสะดวกในการขอใช้บริการด้านต่างๆ

แทนคุณ จิตต์อิสระ (2550 : 27) ได้อธิบายไว้ว่าครอบครัวมีความสำคัญมากต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนมากที่สุด บุคคลในครอบครัวต้องมีความรักความเข้าใจต่อกัน พฤติกรรมการเอาใจใส่ ความรับผิดชอบ การเห็นคุณค่า และการเคารพนับถือกันเป็นส่วนประกอบที่สำคัญ

และการที่พ่อแม่ ไม่ค่อยมีเวลาให้กับบุตรจะทำให้บุตรไม่สนิทสนมกันเท่าที่ควร ความห่างเหินกันทำให้บุตรรู้สึกแตกแยกและเอาแต่ใจตนเองจนกลายเป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น การหนีเรียน ทะเลาะวิวาท และต้องย้ายสถานศึกษาในที่สุด

อรสา สร้อยคำ (2550 : 13 - 14) กล่าวว่า บิดา มารดาหรือผู้ปกครองเป็นผู้ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการช่วยให้เด็กมีแรงบันดาลใจอย่างสูงต่อการศึกษา พ่อแม่ที่มีการศึกษาจะมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานและกิจกรรมต่าง ๆ รวมไปถึงความรู้ รายละเอียดเกี่ยวกับสิ่งที่เด็กเรียนในโรงเรียน สามารถจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนอยู่ที่บ้าน อันจะเป็นการช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้ได้ดี และผลที่ตามมาก็คือ ทำให้นักเรียนมีผลการเรียนในวิชาต่าง ๆ ดีขึ้น

ณัฐนันท์ กลั่นบุศย์ (2550 : 76 - 83) ได้ศึกษาปัจจัยที่นำไปสู่การออกกลางคัน เกิดจาก 3 สาเหตุ คือ

1. สาเหตุจากสภาพแวดล้อม
2. สาเหตุจากตัวนักเรียนและครอบครัว
3. สาเหตุจากสภาพโรงเรียน

อัญชิสา อยู่ยืนยง (2552 : 46) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลส่งผลให้เยาวชนตัดสินใจออกจากโรงเรียน คือ ปัจจัยทางด้านสภาพเศรษฐกิจของครอบครัว ซึ่งปัจจัยดังกล่าวจะส่งผลกระทบเชื่อมโยงไปสู่ปัจจัยอื่น

พรจันทร์ โพธินาค (2554 : 33) ได้สรุปว่า ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวเป็นตัวแปรหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการศึกษา ดังนี้

1. บิดา มารดาเป็นตัวกระตุ้นและแรงผลักดันบุตรในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
2. พฤติกรรมที่กระทำและความคาดหวังของบิดา มารดา จะเป็นแบบในเชิงการกระทำสำหรับบุตร
3. บิดา มารดา เป็นหลักที่บุตรใช้อ้างอิงและประเมินคุณค่าผลสัมฤทธิ์ของการกระทำ ดังนั้น ความสัมพันธ์อันดีระหว่างบิดา มารดากับบุตร จึงเป็นตัวสร้างผลสัมฤทธิ์ให้กับบุตร บิดา มารดาเป็นผู้ให้กำลังใจและกระตุ้นบุตรให้ไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ หากบิดา มารดาแยกกันอยู่หรือทะเลาะกัน จะทำให้บุตรขาดความอบอุ่น ว้าเหว่ ไร้ที่พึ่งทางใจ อาจเป็นสาเหตุให้บุตรหันหน้าเข้าสู่สิ่งเลวร้าย

เกษตร เมืองทอง (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสาเหตุการออกกลางคันของนักศึกษาสาขาวิศวกรรมไฟฟ้า ภาควิชาครุศาสตร์ไฟฟ้า สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ พบว่า องค์ประกอบที่เกี่ยวกับนักศึกษาด้านการเรียนอยู่ในระดับมาก ได้แก่ นักศึกษาแบ่งเวลาเรียนไม่เหมาะสม ขาดการวางแผนการเรียนที่ดี

Alecia (2009 : Web Site) ได้ศึกษาสาเหตุที่ส่งผลต่อการออกกลางคัน มี 5 สาเหตุ ดังนี้

1. สาเหตุด้านวิชาการ
2. สาเหตุด้านนโยบายการจัดการศึกษา
3. สาเหตุด้านสิ่งแวดล้อม
4. สาเหตุทางสังคมวิทยา
5. สาเหตุทางจิตวิทยา

Esch (2010 : Web Site) ได้ศึกษาการออกกลางคัน ซึ่งมี 5 องค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. สภาพทางสังคม เศรษฐกิจ
2. ความไม่พอใจในบุคลิกและวิธีการสอนของครู
3. ปัญหาด้านสุขภาพ
4. โรงเรียนขาดการบริการที่ดี
5. เครื่องมือและอุปกรณ์มีจำนวนน้อย ไม่เพียงพอกับความต้องการ

จากการศึกษาสามารถสรุปสาเหตุการพ้นสภาพการเป็นนิสิตหรือการออกกลางคันของนิสิตนักศึกษาหลายกรณี โดยสาเหตุหลัก 4 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนตัว ครอบครัว การเรียนการสอน และสถานศึกษา ในการนี้ ผู้ที่มีบทบาทสำคัญหลักในการดูแลและช่วยเหลือนิสิตนักศึกษา คือ อาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งเป็นผู้ที่มีความใกล้ชิด มีข้อมูลส่วนตัว และทราบพฤติกรรมของนิสิตนักศึกษาในที่ปรึกษา สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็วและตรงจุด โดยอาจารย์ที่ปรึกษาควรมีบทบาท ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2551 : 151) ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของครูที่ปรึกษามีดังนี้

1. ให้คำปรึกษาแนะนำการทำและตรวจสอบหลักฐานสัญญาการเป็นนักศึกษา
2. ปฐมนิเทศนักศึกษาในความรับผิดชอบในด้านการเรียน ความประพฤติ ระเบียบวินัย และข้อบังคับต่างๆ ของสถานศึกษารวมทั้งให้ความรู้เกี่ยวกับแหล่งบริการและสวัสดิการต่างๆ ของสถานศึกษาที่นักศึกษาจะเข้าไปขอความช่วยเหลือ
3. ให้ความเห็นชอบแก่นักศึกษาในการลงทะเบียนรายวิชา (ลงทะเบียนเรียน หรือ ลงทะเบียนสอบเทียบความรู้หรือประสบการณ์) การขอเปลี่ยนขอเพิ่มและขอถอนรายวิชา
4. ให้คำปรึกษาและให้ความเห็นชอบในการขอผ่อนผันชำระเงินค่าลงทะเบียนรายวิชา ของนักศึกษาที่อยู่ในความรับผิดชอบ
5. จัดทำเก็บรวบรวมประวัติข้อมูลการเรียนและความประพฤติของนักศึกษาที่อยู่ในความรับผิดชอบเพื่อเป็นข้อมูลในการออกหนังสือรับรองต่างๆ

6. ติดตามช่วยเหลือและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมตามที่กำหนดไว้ในระเบียบกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมว่าด้วยการประเมินผลการเรียนในแต่ละระดับของนักศึกษาที่อยู่ในความรับผิดชอบ

7. ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการเรียน การคำนวณหาค่าระดับคะแนนเฉลี่ยแก่นักศึกษาที่อยู่ในความรับผิดชอบ

8. แนะนำ หาทางป้องกันและติดตามนักศึกษาที่ขาดเรียน

9. เสนอความคิดเห็นและข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการกำหนดวิชาในการลงทะเบียนแต่ละภาคเรียน

10. ติดตามประสานงานกับผู้ปกครองพร้อมทั้งรายงานผลการเรียนและความประพฤติของนักศึกษาที่อยู่ในความรับผิดชอบให้ผู้ปกครองทราบ

11. ติดตาม แนะนำ และช่วยแก้ปัญหาให้นักเรียนที่ขอผ่อนผันการชำระเงินค่าลงทะเบียนรายวิชาก่อนวันสอบปลายภาคเรียนและรายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบ

12. ให้คำปรึกษา ตักเตือน ดูแล แก้ไข และปรับปรุงความประพฤติของนักศึกษา ที่อยู่ในความรับผิดชอบ

13. ประสานงานกับแผนกวิชาหรืองานอื่นที่เกี่ยวข้อง

14. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2552 : 16) ระบุหน้าที่งานครูที่ปรึกษาเป็นงานที่อยู่ในความรับผิดชอบของฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา โดยงานครูที่ปรึกษามีหน้าที่และความรับผิดชอบดังต่อไปนี้

1. เสนอแต่งตั้งครูที่ปรึกษา

2. ควบคุม ดูแล ส่งเสริมการจัดทำจัดเก็บรวบรวมข้อมูลประวัติ ข้อมูลการเรียนและพฤติกรรมของนักเรียนนักศึกษา

3. ส่งเสริมประสานงานครูที่ปรึกษาแนะนำนักเรียนนักศึกษาเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ

4. ส่งเสริมประสานงานครูที่ปรึกษาให้ความคิดเห็นและข้อมูลเกี่ยวกับการกำหนดรายวิชาในการลงทะเบียนเรียน ให้ความเห็นชอบแก่นักเรียนนักศึกษาในการลงทะเบียนรายวิชา การลงทะเบียนเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ การขอเปลี่ยนขอเพิ่ม และขอถอนรายวิชา การขอพักการเรียน การโอนย้าย การลาออก การขอผ่อนผันหรือยกเว้นการชำระเงินค่าลงทะเบียนรายวิชา ติดตาม แนะนำ ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการเรียนการคำนวณหาค่าระดับคะแนนเฉลี่ยแก่นักเรียนนักศึกษา

5. ประสานกับครูแผนกวิชาและงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียนนักศึกษาและผู้เข้ารับการอบรมในสถานศึกษา

6. ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของครูที่ปรึกษา สรุปผลการประเมินและนำผลการประเมินเสนอฝ่ายบริหารและสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

7. จัดทำปฏิทินปฏิบัติงาน เป็นข้อมูลในการจัดทำแบบฟอร์มที่เกี่ยวข้องกับระบบครูที่ปรึกษา เสนอโครงการ และรายงานการปฏิบัติงานตามลำดับขั้น

8. ดูแลบำรุงรักษาและรับผิดชอบทรัพย์สินของสถานศึกษาที่ได้รับมอบหมาย

9. ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

กล่าวโดยสรุป การพ้นสภาพการเป็นนิสิตหรือการออกกลางคันของนิสิต มหาวิทยาลัยควรให้ความสำคัญในการดูแล การให้ความช่วยเหลือ การให้คำปรึกษา หรือการบริหารจัดการเพื่อให้นิสิตสามารถสำเร็จการศึกษาได้ตามที่หลักสูตรกำหนด เป็นการลดความสูญเปล่าทางการศึกษาและเป็นไปตามความคาดหวังของนิสิตและผู้ปกครองในการเข้าศึกษาต่อเพื่อให้สามารถสำเร็จการศึกษาเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ สามารถทำงานและอยู่ในสังคมหรือประเทศชาติได้อย่างมีความสุขต่อไป

สถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

บริบททั่วไปของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา มีรายละเอียดดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2561 : เว็บไซต์)

การจัดการอุดมศึกษาของไทยได้เริ่มมาแต่รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และอุดมศึกษาในสมัยนั้นมีหลากหลาย ทั้งโรงเรียนกฎหมาย โรงเรียนแพทย์ และโรงเรียนข้าราชการพลเรือนที่ต่อมาได้รับการยกฐานะเป็นจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกของไทย และได้มีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยแห่งอื่นขึ้นอีกในเวลาต่อมา ได้แก่ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และมหาวิทยาลัยศิลปากร โดยสังกัดอยู่ในกระทรวงต่าง ๆ เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สังกัดกระทรวงเกษตร เป็นต้น

จนถึงปี พ.ศ. 2502 รัฐบาลสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นนายกรัฐมนตรี ได้ตราพระราชบัญญัติโอนมหาวิทยาลัยทุกแห่งไปสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี เนื่องจากได้มีพระราชบัญญัติจัดตั้งสภาการศึกษาแห่งชาติขึ้นในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี และเห็นว่าการที่มหาวิทยาลัยแยกกันอยู่ต่างกระทรวงเป็นเรื่องยากในการปกครอง และการสร้างมาตรฐานการศึกษา การโอนมารวมอยู่ในสำนักนายกรัฐมนตรีทั้งหมดจะเป็นการสะดวกในการดำเนินการ ทั้งในด้านวิชาการและธุรการ และจะบรรลุตามเจตนารมณ์ของการจัดตั้งสภาการศึกษาแห่งชาติ เพื่ออำนวยประโยชน์ต่อการเร่งรัดการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติซึ่งเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาลในขณะนั้น

ในปี พ.ศ. 2514 สภาการศึกษาแห่งชาติและที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยของรัฐได้ร่วมกันเสนอความเห็นต่อจอมพลถนอม กิตติขจร หัวหน้าคณะปฏิวัติ ว่า มหาวิทยาลัยจำเป็นต้องมีอิสระในการปกครองตนเอง มีเสรีภาพทางวิชาการในการถ่ายทอดและแสวงหาความรู้ โดยถือหลักความเป็นเลิศทางวิชาการจึงควรแยกมหาวิทยาลัยออกจากระบบราชการเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาล หากไม่สามารถดำเนินการได้ ควรจัดตั้งทบวงอิสระหรือทบวงในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี เพื่อเป็นหน่วยงานต้นสังกัดของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ทบวงมหาวิทยาลัยได้รับการจัดตั้งโดยประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 216 ลงวันที่ 29 กันยายน 2515 ในชื่อ ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี มีหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินการและกำกับการศึกษาของรัฐในระดับอุดมศึกษานอกเหนือจากที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการ ดังนั้น วันที่ 29 กันยายน 2515 จึงเป็นวันสถาปนาทบวงมหาวิทยาลัย นอกจากนี้ได้มีประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 320 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2515 กำหนดระเบียบการปฏิบัติราชการของทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐขึ้น เพื่อให้รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัยมีอำนาจในการกำหนดนโยบายและแผนการจัดการศึกษา กำหนดมาตรฐานเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาและการบริหารงานบุคคล พิจารณาการเสนอและพิจารณาอนุมัติการจัดตั้ง ยุบรวม และเลิกมหาวิทยาลัย คณะและภาควิชา ตลอดจนการติดตามประเมินผลการจัดการศึกษา และเป็นศูนย์ประสานงานด้านการจัดการศึกษาระหว่างมหาวิทยาลัย ทำให้ทบวงมหาวิทยาลัยมีอำนาจหน้าที่แตกต่างจากกระทรวงและทบวงอื่น ที่ไม่ได้มีกฎหมายกำหนดหน้าที่ไว้โดยเฉพาะ

ในปี พ.ศ. 2520 รัฐบาลสมัยนายธานินทร์ กรัยวิเชียร เป็นนายกรัฐมนตรี ได้ตราพระราชบัญญัติเปลี่ยนชื่อทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ เป็น ทบวงมหาวิทยาลัยและให้ยกฐานะเป็นทบวงอิสระ มีฐานะเทียบเท่ากระทรวง ไม่อยู่ในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารงาน เนื่องจากมีการโอนงานกำกับดูแลสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจากกระทรวงศึกษาธิการมาอยู่ในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย นอกจากนี้ยังได้ยกเลิกประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 320 โดยตราพระราชบัญญัติระเบียบการปฏิบัติราชการของทบวงมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2520 ขึ้นแทน เพื่อให้ทบวงมหาวิทยาลัยมีอำนาจควบคุมมหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นของรัฐและเอกชนในสังกัดด้วย ต่อมาพระราชบัญญัตินี้ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมเมื่อปี พ.ศ. 2537 เพื่อให้มีอำนาจครอบคลุมมหาวิทยาลัยของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการและอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย คือ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี และมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง โดยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรีเป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกที่ปรับเปลี่ยนสถานภาพจากสถาบันที่เป็นส่วนราชการไปเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับตามนโยบายของรัฐบาลที่จะให้มหาวิทยาลัยของรัฐ ทุกแห่งที่เป็นส่วนราชการออกจากระบบราชการ

จนถึงปี พ.ศ. 2546 รัฐบาลของพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ได้ลงประกาศพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 120 ตอนที่ 62ก วันที่ 6 กรกฎาคม 2546 โดยพระราชบัญญัตินี้ได้ยกเลิกพระราชบัญญัติระเบียบการปฏิบัติราชการของทบวงมหาวิทยาลัย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 ทำให้ทบวงมหาวิทยาลัยต้องแปรสภาพเป็น สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาตามกฎหมายใหม่ รวมระยะเวลาดำเนินภารกิจ 30 ปี 9 เดือน 7 วัน มีรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย และรักษาราชการแทนรัฐมนตรีบริหารราชการ ทั้งสิ้น 38 ท่าน มีปลัดทบวงมหาวิทยาลัยบริหารราชการ 6 ท่าน

สืบเนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 กำหนดให้รัฐต้องจัดการศึกษาอบรม และสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างเสริมความรู้และปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สนับสนุนการค้นคว้าวิจัยในศิลปวิทยาการ เร่งรัดการศึกษาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศ พัฒนาวิชาชีพครู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมของชาติ รวมทั้งในการจัดการศึกษาของรัฐให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองท้องถิ่นและเอกชนตามที่กฎหมายบัญญัติ และให้ความคุ้มครองการจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพและเอกชนภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ จึงได้ตราพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และได้ ลงประกาศในราชกิจจานุเบกษาเล่ม 116 ตอนที่ 74ก วันที่ 19 สิงหาคม 2542 เพื่อเป็นกฎหมายแม่บทในการบริหารและจัดการการศึกษาอบรมให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยพระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้หลอมรวมหน่วยงานด้านการศึกษาเดิม ได้แก่ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมเดิม ทบวงมหาวิทยาลัย และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี เข้าด้วยกันเป็นกระทรวงใหม่ ชื่อว่า กระทรวงการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมมีโครงสร้างในการแบ่งส่วนราชการในรูปของคณะกรรมการชุดต่าง ๆ กำกับดูแลการศาสนาและวัฒนธรรม การศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาด้านการอาชีวศึกษา และการศึกษาด้านการอุดมศึกษา โดยทบวงมหาวิทยาลัยจะแปรสภาพตามพระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

ต่อมารัฐบาลของพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี มีนโยบายปฏิรูประบบราชการ เข้าสู่ “ระบบราชการยุคใหม่” โดยปรับภาคราชการให้มีคุณลักษณะธรรมาภิบาล เพื่อยกระดับขีดความสามารถ และเพิ่มประสิทธิภาพของหน่วยงานราชการให้ตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของประชาชน สังคม และประเทศชาติได้ จึงได้มีการปรับบทบาท ภารกิจ และการจัดโครงสร้างระบบบริหารราชการ และระบบบริหารงานบุคคลภาครัฐ ในการจัดโครงสร้างส่วนราชการใหม่ ได้กำหนดให้แยกภารกิจเกี่ยวกับงานด้านศิลปวัฒนธรรม ออกจากภารกิจของกระทรวงการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ไปจัดตั้งเป็น

“กระทรวงวัฒนธรรม” จึงมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 โดยการจัดระเบียบบริหารราชการในกระทรวงศึกษาธิการใหม่ มีองค์กรหลักที่เป็นคณะบุคคลในรูปสภาหรือในรูปคณะกรรมการ จำนวน 4 องค์กร ได้แก่ สภาการศึกษา คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา และคณะกรรมการการอุดมศึกษา เพื่อพิจารณาให้ความเห็นหรือให้คำแนะนำแก่รัฐมนตรี หรือคณะรัฐมนตรี และมีอำนาจหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนด

ทั้งนี้ คณะกรรมการการอุดมศึกษา มีหน้าที่พิจารณาเสนอนโยบายแผนพัฒนาและมาตรฐานการอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ การสนับสนุนทรัพยากร การติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยคำนึงถึงความเป็นอิสระและความเป็นเลิศทางวิชาการของสถานศึกษาระดับปริญญา ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งสถานศึกษาแต่ละแห่ง และกฎหมายที่เกี่ยวข้องสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษามีสถานภาพเป็นนิติบุคคล แบ่งส่วนราชการตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 โดยแบ่งโครงสร้างการบริหารงานออกเป็น 9 สำนัก ได้แก่ สำนักอำนวยการ สำนักทดสอบกลาง (ยุบเมื่อวันที่ 2 กันยายน 2548 ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2548) สำนักนโยบายและแผนการอุดมศึกษา สำนักบริหารงานวิทยาลัยชุมชน สำนักประสานและส่งเสริมกิจการอุดมศึกษา สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา สำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษาต่างประเทศ สำนักส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักศึกษา และสำนักส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะบุคลากร และมีสถาบันอุดมศึกษาในสังกัด จำนวน 159 แห่ง (ข้อมูล ณ เดือน มกราคม 2562) ทั่วประเทศ ได้แก่

1. สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ / ในกำกับของรัฐ 87 แห่ง
2. สถาบันอุดมศึกษาเอกชน 72 แห่ง

ปัจจุบัน สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (Office of the Higher Education Commission) มีที่ทำการ ณ อาคารเลขที่ 328 ถนนศรีอยุธยา แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร 10400 มีนักบริหารระดับ 11 เป็นเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา

อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการอุดมศึกษาและจัดทำข้อเสนอนโยบายและมาตรฐานการอุดมศึกษา จัดทำแผนพัฒนาการอุดมศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติและพันธสัญญาที่เป็นไปตามข้อเสนอตกลงระหว่างประเทศ พร้อมทั้งวิเคราะห์ หลักเกณฑ์ และแนวทางการสนับสนุนทรัพยากร จัดตั้ง จัดสรรงบประมาณอุดหนุนสถาบันอุดมศึกษาและวิทยาลัยชุมชนตามหลักเกณฑ์และแนวทาง

ที่กำหนด ตลอดจนเสนอแนะการจัดตั้ง ยุบ รวม ปรับปรุงและยกเลิกสถาบันอุดมศึกษาและวิทยาลัยชุมชน

นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษายังมีหน้าที่ประสานและส่งเสริมการดำเนินงานพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และศักยภาพนักศึกษา รวมทั้งผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาสในระบบอุดมศึกษาและการประสาน ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ และเพื่อสนับสนุนการพัฒนาประเทศ รวมทั้งพัฒนาระบบและดำเนินการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการจัดการอุดมศึกษา และการรวบรวมข้อมูล จัดทำสารสนเทศด้านการอุดมศึกษา และดำเนินงานฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการการอุดมศึกษา และคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา ตลอดจนปฏิบัติงานอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาหรือตามที่กระทรวงหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

วิสัยทัศน์

“สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเป็นองค์กรหลักที่ชี้นำการพัฒนาอุดมศึกษาไทยให้เป็นพลังสร้างสรรค์สังคมไทยอย่างยั่งยืน”

พันธกิจ

1. จัดทำข้อเสนอนโยบายและมาตรฐานการอุดมศึกษา และแผนพัฒนาการอุดมศึกษา รวมทั้งดำเนินงานด้านความสัมพันธ์ระดับอุดมศึกษากับต่างประเทศ

2. จัดทำหลักเกณฑ์และแนวทางการสนับสนุนทรัพยากร การจัดตั้งและจัดสรรงบประมาณอุดหนุนสถาบันอุดมศึกษาและวิทยาลัยชุมชน

3. ประสานและส่งเสริมการดำเนินงานพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และศักยภาพนักศึกษา รวมทั้งผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส และผู้มีความสามารถพิเศษในระบบอุดมศึกษา และประสานส่งเสริมสนับสนุนการวิจัย เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่และสนับสนุนการพัฒนาประเทศ

4. เสนอแนะเกี่ยวกับการจัดตั้ง ยุบ รวม ปรับปรุงและยกเลิกสถาบันอุดมศึกษาและวิทยาลัยชุมชน

5. ดำเนินการเกี่ยวกับติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการอุดมศึกษาตามที่คณะกรรมการการการอุดมศึกษามอบหมาย รวมทั้ง การรวบรวมข้อมูลและจัดทำสารสนเทศด้านการอุดมศึกษา

ค่านิยมร่วมสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (SHARE VALUE) : “ร่วมทีมทำงาน สร้างสรรค์องค์กร สอดคล้องเป้าหมาย โปร่งใสเป็นธรรม นำประโยชน์ส่วนรวม”

ทำเนียบผู้บริหาร

1. ปลัดทบวงมหาวิทยาลัย

1.1 ศาสตราจารย์ประเสริฐ ณ นคร ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ 29 กันยายน 2515 ถึง 30 กันยายน 2522

1.2 พันเอก อาทร ชนเห็นชอบ ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2522 ถึง 30 กันยายน 2530

1.3 ศาสตราจารย์วิจิตร ศรีสอ้าน ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2530 ถึง 21 ธันวาคม 2537

1.4 ศาสตราจารย์เกียรติคุณเกษม วัฒนชัย ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ 22 ธันวาคม 2537 ถึง 22 ธันวาคม 2539

1.5 รองศาสตราจารย์วันชัย ศิริชนะ ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ 23 ธันวาคม 2539 ถึง 21 มกราคม 2540 และรักษาการในตำแหน่งตั้งแต่ 22 มกราคม 2540 ถึง 2 ตุลาคม 2544

1.6 ศาสตราจารย์ ร้อยตำรวจเอก วรเดช จันทรศร ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ 4 ตุลาคม 2544 ถึง 3 พฤศจิกายน 2544 และรักษาการในตำแหน่งตั้งแต่ 4 พฤศจิกายน 2544 ถึง 6 กรกฎาคม 2546

2. เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา

2.1 ศาสตราจารย์ ร้อยตำรวจเอก วรเดช จันทรศร ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ 7 กรกฎาคม 2546 ถึง 19 เมษายน 2547

2.2 ศาสตราจารย์พิเศษภาวิช ทองโรจน์ ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ 19 พฤษภาคม 2547 ถึง 1 มิถุนายน 2547 และรักษาการในตำแหน่ง ตั้งแต่ 2 มิถุนายน 2547 ถึง 30 กันยายน 2549

2.3 นายกฤษณพงศ์ กีรติกร ดำรงตำแหน่ง ตั้งแต่ 27 ธ.ค. 2549 ถึง 14 ม.ค. 2550 และรักษาการในตำแหน่งตั้งแต่ 15 ม.ค. 2550 ถึง 30 ก.ย. 2550

2.4 นายสุเมธ แย้มนุ่น ดำรงตำแหน่ง ตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2550 ถึง 30 กันยายน 2554

2.5 นายอภิชาติ จีระวุฒิ ดำรงตำแหน่ง ตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2554 ถึง 30 กันยายน 2556

2.6 ศาสตราจารย์พิเศษทศพร ศิริสัมพันธ์ ดำรงตำแหน่ง ตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2556 ถึง 27 มิถุนายน 2557

2.7 รองศาสตราจารย์ นายแพทย์กำจร ตติยกวี ดำรงตำแหน่ง ตั้งแต่ 27 มิถุนายน 2557 ถึง 17 เมษายน 2558

2.8 รองศาสตราจารย์พินิติ รตะนานุกูล ดำรงตำแหน่ง ตั้งแต่ 17 เมษายน 2558 ถึง 30 กันยายน 2558

2.9 นางสาวอาภรณ์ แก่นวงศ์ ดำรงตำแหน่ง ตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2558 ถึง 30 กันยายน 2559

2.10 นายสุภัทร จำปาทอง ดำรงตำแหน่ง ตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2559 ถึง 25 ธันวาคม 2561

2.11 ศาสตราจารย์ ดร.สัมพันธ์ ฤทธิเดช ดำรงตำแหน่ง ตั้งแต่ 12 เมษายน 2562 ถึงปัจจุบัน

สถาบันอุดมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จำนวน 159 แห่ง ดังนี้ (ข้อมูล ณ เดือนมกราคม 2562)

1. กลุ่มมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ มีจำนวน 22 แห่ง ดังนี้
   1.1 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
   1.2 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
   1.3 มหาวิทยาลัยขอนแก่น
   1.4 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
   1.5 มหาวิทยาลัยทักษิณ
   1.6 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
   1.7 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
   1.8 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
   1.9 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
   1.10 มหาวิทยาลัยบูรพา
   1.11 มหาวิทยาลัยพะเยา
   1.12 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
   1.13 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
   1.14 มหาวิทยาลัยมหิดล
   1.15 มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
   1.16 มหาวิทยาลัยแม่โจ้
   1.16 มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
   1.17 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
   1.18 มหาวิทยาลัยศิลปากร
   1.19 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
   1.20 มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
   1.21 สถาบันดนตรีกัลยาณิวัฒนา
   1.22 สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

2. กลุ่มมหาวิทยาลัยของรัฐ มีจำนวน 14 แห่ง ดังนี้
   2.1 มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
   2.2 มหาวิทยาลัยนครพนม
   2.3 มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์
   2.4 มหาวิทยาลัยนเรศวร
   2.5 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
   2.6 มหาวิทยาลัยรามคำแหง
   2.7 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
   2.8 มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
   2.9 สถาบันเทคโนโลยีปทุมวัน
   2.10 สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
   2.11 สถาบันวิทยาลัยชุมชน
   2.12 สถาบันการพยาบาลศรีสวรินทิรา สภากาชาดไทย
   2.13 สถาบันเทคโนโลยีจิตรลดา
   2.14 สถาบันเทคโนโลยีปทุมวัน
3. กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ มีจำนวน 39 แห่ง ดังนี้
   3.1 มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
   3.2 มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์
   3.3 มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
   3.4 มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
   3.5 มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
   3.6 มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
   3.7 มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
   3.8 มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
   3.9 มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
   3.10 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
   3.11 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
   3.12 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
   3.13 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
   3.14 มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
   3.15 มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
   3.16 มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

3.17 มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
3.18 มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
3.19 มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
3.20 มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
3.21 มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
3.22 มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
3.23 มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
3.24 มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
3.25 มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
3.26 มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
3.27 มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
3.28 มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
3.29 มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
3.30 มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
3.31 มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
3.32 มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
3.33 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
3.34 มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎ์ธานี
3.35 มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
3.36 มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
3.37 มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
3.38 มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์
3.39 มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

4. กลุ่มมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล มีจำนวน 9 แห่ง ดังนี้
4.1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
4.2 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก
4.3 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
4.4 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
4.5 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
4.6 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา
4.7 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

4.8 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

4.9 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน

5. กลุ่มมหาวิทยาลัยเอกชน มีจำนวน 43 แห่ง ดังนี้

5.1 มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

5.2 มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

5.3 มหาวิทยาลัยกรุงเทพสุวรรณภูมิ

5.4 มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น

5.5 มหาวิทยาลัยเกริก

5.6 มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

5.7 มหาวิทยาลัยคริสเตียน

5.8 มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา

5.9 มหาวิทยาลัยเฉลิมกาญจนา

5.10 มหาวิทยาลัยชินวัตร

5.11 มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

5.12 มหาวิทยาลัยตาปี

5.13 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร

5.14 มหาวิทยาลัยธนบุรี

5.15 มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

5.16 มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

5.17 มหาวิทยาลัยนอร์ท - เชียงใหม่

5.18 มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด

5.19 มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย - แปซิฟิก

5.20 มหาวิทยาลัยเนชั่น

5.21 มหาวิทยาลัยปทุมธานี

5.22 มหาวิทยาลัยพายัพ

5.23 มหาวิทยาลัยพิษณุโลก

5.24 มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

5.25 มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น

5.26 มหาวิทยาลัยภาคกลาง

5.27 มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

5.28 มหาวิทยาลัยรังสิต

5.29 มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต

5.30 มหาวิทยาลัยราชธานี

5.31 มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

5.32 มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

5.33 มหาวิทยาลัยเว็บสเตอร์ (ประเทศไทย)

5.34 มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

5.35 มหาวิทยาลัยศรีปทุม

5.36 มหาวิทยาลัยสยาม

5.37 มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

5.38 มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

5.39 มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

5.40 มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

5.41 มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย

5.42 มหาวิทยาลัยเอเชียน

5.43 มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

6. กลุ่มวิทยาลัยและสถาบันเอกชน มีจำนวน 32 แห่ง ดังนี้

6.1 ราชวิทยาลัยจุฬาภรณ์

6.2 วิทยาลัยเฉลิมกาญจนาระยอง

6.3 วิทยาลัยเชียงราย

6.4 วิทยาลัยเซนต์หลุยส์

6.5 วิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก

6.6 วิทยาลัยดุสิตธานี

6.7 วิทยาลัยทองสุข

6.8 วิทยาลัยเทคโนโลยีจิตรลดา

6.9 วิทยาลัยเทคโนโลยีพนมวันท์

6.10 วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้

6.11 วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม

6.12 วิทยาลัยนครราชสีมา

6.13 วิทยาลัยนานาชาติราฟเฟิลส์

6.14 วิทยาลัยนานาชาติเซนต์เทเรซา

6.15 วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

6.16 วิทยาลัยพิชญบัณฑิต

6.17 วิทยาลัยพุทธศาสนานานาชาติ

6.18 วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น
6.19 วิทยาลัยสันตพล
6.20 วิทยาลัยแสงธรรม
6.21 วิทยาลัยอินเตอร์เทคลำปาง
6.22 สถาบันกันตนา
6.23 สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์
6.24 สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน
6.25 สถาบันเทคโนโลยีไทย - ญี่ปุ่น
6.26 สถาบันเทคโนโลยียานยนต์มหาชัย
6.27 สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ
6.28 สถาบันเทคโนโลยีแห่งอโยธยา
6.29 สถาบันรัชต์ภาคย์
6.30 สถาบันวิทยสิริเมธี
6.31 สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิค
6.32 สถาบันอาศรมศิลป์

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

สมคิด รักษาทรัพย์ และคณะ (2557 : 90 - 91) ได้ศึกษาสาเหตุการออกกลางคันของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาที่ออกกลางคันในระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 68.10 ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 19 - 23 ปี คิดเป็นร้อยละ 72.84 ส่วนใหญ่อยู่คณะศิลปศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 21.55 คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คิดเป็นร้อยละ 21.12 คณะวิศวกรรมศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 18.10 ก่อนเข้าศึกษาที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาที่มาจากมัธยมศึกษาตอนปลาย คิดเป็นร้อยละ 72.84 สาเหตุที่ทำให้นักศึกษาออกกลางคันในด้านส่วนตัวนักศึกษาเรื่องมีความรู้พื้นฐานในสาขาวิชาที่เรียนน้อย มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด เท่ากับ 3.02 และเรื่องมีปัญหาชู้สาว อบายมุข หรือยาเสพติด มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด เท่ากับ 2.10 ในด้านสภาพครอบครัว เรื่องครอบครัวมีฐานะยากจนต้องช่วยหารายได้ มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด เท่ากับ 2.59 และเรื่องครอบครัวประสบภัยธรรมชาติ มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด เท่ากับ 1.96 ในด้านสถานศึกษา เรื่องสาขาวิชาที่เรียนยากเกินไป มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด เท่ากับ 3.27 และเรื่องมหาวิทยาลัยอยู่ในแหล่งอบายมุข สถานบันเทิง

มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด เท่ากับ 2.44 สาเหตุที่ทำให้นักศึกษาออกกลางคันกลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นว่าสาเหตุด้านสถานศึกษาและด้านส่วนตัวนักศึกษา เป็นสาเหตุของการออกกลางคัน ในระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.69 และ 2.65 ตามลำดับ ส่วนสาเหตุด้านสภาพครอบครัวของนักศึกษา เป็นสาเหตุที่ทำให้นักศึกษาออกกลางคันในระดับน้อยที่สุดมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.27

ภูษณิศา สิริวรพร (2557 : 69 - 74) ได้ศึกษาสาเหตุของการออกกลางคันและแนวทางการแก้ไขปัญหาการออกกลางคันของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่เข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีของสถาบันการพลศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการศึกษาปรากฏดังนี้

1. สภาพปัญหาการออกกลางคันของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่ออกกลางคันตอบแบบสอบถามสรุปโดยภาพรวมและรายด้าน จำนวน 6 ด้าน คือ

1.1 ด้านส่วนตัวของนักศึกษา พบว่า สภาพปัญหาอยู่ในระดับมาก ประเด็นความรู้ความเข้าใจพื้นฐานในคณะที่เรียน ผลการเรียนไม่น่าพึงพอใจหรือต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ภาระรับผิดชอบครอบครัวหรือพ่อ แม่ ผู้ปกครอง

1.2 ด้านครอบครัวพบว่า สภาพปัญหาอยู่ในระดับมาก ประเด็นที่มีสภาพปัญหามากที่สุดคือ ครอบครัวมีฐานะยากจนต้องช่วยหารายได้ รองลงมาคือ พ่อแม่ ผู้ปกครองไม่มีงานไม่มีรายได้ สภาพของครอบครัวแตกแยก หย่าร้าง

1.3 ด้านสภาพแวดล้อม พบว่าสภาพปัญหาอยู่ในระดับมาก ประเด็นที่มีสภาพปัญหามากที่สุดคือการคมนาคมหรือการเดินทางไม่สะดวก การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาไม่เหมาะสม และสถานศึกษาอยู่ใกล้กับแหล่งอบายมุข สถานบันเทิง

1.4 ด้านครูผู้สอน พบว่า สภาพปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ประเด็นที่มีสภาพปัญหามากที่สุด คือ มีภาระมากไม่ได้เตรียมความพร้อมในการสอน รองลงมาคือ ครูมีภาระหน้าที่ ความรับผิดชอบของครูผู้สอนไม่ชัดเจน และวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่น่าสนใจ

1.5 ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน สภาพปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ประเด็นที่มีสภาพปัญหามากที่สุด คือ เนื้อหาสาระที่กำหนดในหลักสูตรไม่เหมาะสม รองลงมา คือ ความไม่พร้อมของแบบเรียนและอุปกรณ์การเรียน การจัดสถานที่หรือโรงฝึกงานไม่เหมาะสม อุปกรณ์การเรียนการสอนไม่ทันสมัยเพียงพอ การสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนไม่เหมาะสม ความไม่เพียงพอของวัสดุที่ใช้ในการฝึกงาน และสาขาวิชาที่เรียนมีความยุ่งยากเกินไป

1.6 ด้านสถานศึกษา พบว่า ปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ประเด็นที่มีสภาพปัญหามากที่สุดคือ ความเข้มงวดของกฎ ระเบียบข้อบังคับในสถานศึกษา รองลงมาคือ การจัดระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนด้อยประสิทธิภาพ และความสัมพันธ์ของสถานศึกษากับผู้เรียนค่อนข้างน้อย

2. ผลการสัมภาษณ์ อาจารย์ผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษา บุคลากรฝ่ายสนับสนุน จำนวน 12 คน และนักศึกษาที่ออกกลางคัน จำนวน 20 คน เกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหานักศึกษาออกกลางคัน สรุปได้ดังนี้

2.1 สาเหตุด้านสถานศึกษา มี 3 ประเด็น ได้แก่ 1) อาคาร สถานที่ไม่เพียงพอ 2) การจัดกิจกรรมนอกหลักสูตร และ 3) สถาบันฯ ควรจัดระบบเพื่อดูแลช่วยเหลือนักศึกษา

2.2 สาเหตุอาจารย์ผู้สอน มี 3 ประเด็น ได้แก่ 1) มอบหมายงานมากเกินไป 2) อธิบายความหรือสื่อความหมายไม่ชัดเจน และ 3) มีความสามารถทางวิชาการไม่เพียงพอ

2.3 สาเหตุด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน มี 3 ประเด็น ได้แก่ 1) หลักสูตรไม่ตรงต่อความต้องการของท้องถิ่น 2) หลักสูตรไม่สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจของนักศึกษาและ 3) ความทันสมัยของอุปกรณ์การเรียนการสอน

2.4 สาเหตุด้านส่วนตัวของนักศึกษา มี 3 ประเด็น ได้แก่ 1) ไม่มีค่าใช้จ่ายในการเรียน 2) ปัญหายาเสพติด และ 3) ไม่เข้าใจในวิชาที่เรียน

2.5 สาเหตุด้านสภาพครอบครัว มี 3 ประเด็น ได้แก่ 1) มีปัญหาครอบครัว 2) ครอบครัวมีฐานะยากจน และ 3) ความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัว

2.6 สาเหตุด้านสภาพแวดล้อม มี 3 ประเด็น ได้แก่ 1) ความสะดวกของการเดินทางมาเรียน 2) การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา และ 3) นักศึกษาปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมไม่ได้

สุปราณี เทศนาเรียง (2557 : 116 - 117) ได้ศึกษารูปแบบการลดปัญหาการออกกลางคันของนักเรียน นักศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาปรากฏดังนี้

1. สภาพปัจจุบันและการลดปัญหาการออกกลางคันของนักเรียน นักศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า 1) ปัญหาการออกกลางคันเกิดจากการคัดเลือกนักเรียน นักศึกษาที่สถานศึกษาจัดสอบสัมภาษณ์เพื่อเข้าเรียนในสาขาที่อยากเรียน รับเข้าเรียนจากการคัดเลือกจากการสังเกตพฤติกรรม บุคลิกภาพเพื่อสนองนโยบายการเพิ่มปริมาณผู้เรียน 2) ครูที่ปรึกษาไม่มีจิตวิทยาในการทำความเข้าใจกับนักเรียนนักศึกษา ปล่อยปละละเลย โดยเฉพาะนักเรียน นักศึกษาปี 1 ซึ่งจะต้องดูแลเป็นพิเศษ 3) ครูยังขาดการพัฒนาผู้เรียนด้านการคิดวิเคราะห์ ขาดการจัดทำสื่อ นวัตกรรมที่หลากหลายเพื่อใช้สอนในขณะที่ทำติดภาระ 4) สถานศึกษาขาดเครื่องมือวัสดุฝึกที่ใช้ในการเรียนการสอน ทำให้นักเรียนนักศึกษาเกิดความเบื่อหน่าย ส่วนผลการปฏิบัติงานเพื่อลดปัญหาออกกลางคันของนักเรียน นักศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ ทุกด้านปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2. ร่างรูปแบบการลดปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนนักศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์เครื่องมือประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างจัดสนทนากลุ่มทรงคุณวุฒิ 9 คนและแบบประเมินความเหมาะสมความเป็นไปได้ของรูปแบบ ซึ่งมีองค์ประกอบอยู่ 2 องค์ประกอบ 1) ขั้นตอนการวิจัยมี 4 ขั้นตอน 2) กระบวนการแก้ปัญหาเชิงระบบที่นำมาใช้มี 6 ด้าน คือ ด้านการคัดเลือกนักเรียนนักศึกษา/ด้านการพัฒนานักเรียน นักศึกษา/ด้านการพัฒนาครูผู้สอน/ด้านการพัฒนาครูที่ปรึกษา/ด้านการพัฒนากิจกรรมเสริมหลักสูตร/ด้านการปรับรื้อระบบบริหารจัดการ

3. รูปแบบการลดปัญหาการออกกลางคันของนักเรียน นักศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า มีความเหมาะสมในการนำไปใช้อยู่ในระดับ เหมาะสมมาก รูปแบบด้านที่มีความเหมาะสมมากที่สุด คือ 1) ด้านการคัดเลือกนักเรียน นักศึกษา ได้แก่ มีสอบคัดเลือก การให้โควตาพิเศษ 2) ด้านที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก คือ ด้านการพัฒนาครูที่ปรึกษา ได้แก่ พัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษาออกเยี่ยมบ้าน 100 เปอร์เซ็นต์ พัฒนาด้านการให้คำปรึกษา กำกับติดตาม เรื่องยาเสพติด และการทะเลาะวิวาท 3) ด้านการพัฒนานักเรียน นักศึกษา ได้แก่ จัดกิจกรรมปฐมนิเทศนักเรียน นักศึกษากิจกรรมประชุมผู้ปกครองการหารายได้ระหว่างเรียน และกิจกรรมคัดกรองโดยการตรวจสอบสุขภาพและสารเสพติด 4) ด้านการพัฒนาครูผู้สอน ได้แก่ พัฒนาทักษะการจัดการเรียนการสอน พัฒนาด้านบุคลิกภาพ และมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน 5) ด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ได้แก่ จัดกิจกรรมลูกเสือเพื่อปลูกฝังค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม กิจกรรมการหารายได้ระหว่างเรียน และ 6) ด้านการปรับรื้อระบบการบริหารจัดการ ได้แก่ กำหนดอัตลักษณ์เอกลักษณ์ วิสัยทัศน์ พันธกิจของการจัดตั้งสถานศึกษาให้ชัดเจน จัดหาเครื่องมืออุปกรณ์และชุดฝึกที่ทันสมัย และจัดสถานที่สิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอน

กิตติพันธ์ บุญโตสิตระกูล (2558 : 31 - 32) ได้ศึกษาสาเหตุและแนวทางแก้ไขปัญหาการออกกลางคันของนักศึกษา ปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่เป็นสาเหตุการออกกลางคันของนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย 2.37 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยพบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ย 3.08 รองลงมา คือ ด้านอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ที่ปรึกษา มีค่าเฉลี่ย 2.73 ด้านสถานศึกษาและสภาพแวดล้อม มีค่าเฉลี่ย 2.45 ด้านพฤติกรรมผู้เรียน มีค่าเฉลี่ย 2.12 และด้านสถานภาพครอบครัว มีค่าเฉลี่ย 1.46 ตามลำดับ แนวทางการแก้ไข มหาวิทยาลัยควรให้ความสำคัญกับอุปกรณ์เพื่อใช้ในการเรียนการสอนให้เพียงพอกับนักศึกษา รวมทั้งจัดสภาพแวดล้อมเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักศึกษา เช่น โรงอาหาร ห้องน้ำ สถานที่พักขณะรอเรียน ความสะอาดของอาคาร เป็นต้น ครูผู้สอนควรเอาใจใส่ให้ความเป็นกันเองและติดตามนักศึกษาที่มีความเสี่ยง เช่น ขาดเรียนบ่อย หรือมีผลการเรียนต่ำ พร้อมการประสาน

กับอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อหาสาเหตุและแนวทางในการแก้ไขปัญหา และสอดแทรกการสร้างจิตสำนึกให้นักศึกษารักและผูกพันกับอาจารย์และมหาวิทยาลัย เพื่อให้เกิดความรักและผูกพันกับองค์กร

อุทัย ศรีษะนอก (2559 : 83 - 84) ได้พัฒนาโปรแกรมพยากรณ์การออกกลางคันของนักเรียน นักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษามหาสารคาม โดยประยุกต์ใช้เทคนิคโครงข่ายประสาทเทียมหลายชั้นแบบแพร่ย้อนกลับ ผลการค้นหาปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกกลางคันของนักเรียน นักศึกษา พบว่า ตัวแปรที่มีความสำคัญเรียงจากความสำคัญมากไปหาน้อย คือ เกรดเฉลี่ยสะสม สาขาวิชา จำนวนน้อง ความสามารถพิเศษ และกิจกรรมชมรม

อโนมา ศิริพานิช และคณะ (2559 : 79) ได้ศึกษาสาเหตุการออกกลางคันของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือและแนวทางการแก้ไข กลุ่มเป้าหมาย มี 3 กลุ่ม คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิต หลักสูตร 4 ปี ภาควิชาครุศาสตร์เครื่องกล ภาควิชาครุศาสตร์ไฟฟ้า ปีการศึกษา 2552 - 2554 และวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต หลักสูตร 5 ปี ภาควิชาครุศาสตร์โยธา ปีการศึกษา 2553 - 2554 รวมจำนวน 798 คน ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพผนวกกับการวิจัยเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา และสถิติ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ค่า t-test และ F-test ผลการวิจัย พบว่า 1) นักศึกษาออกกลางคันทั้งสิ้น 295 คน (36.97%) ส่วนใหญ่จบจากสถานศึกษาของรัฐบาลในต่างจังหวัด และเข้าศึกษาโดยวิธีสอบตรง 2) สาเหตุการออกกลางคันแบ่งเป็น 4 กลุ่ม คือ 2.1 จากตัวนักศึกษาซึ่งมีพื้นฐานความรู้ไม่เพียงพอ และคุณลักษณะเฉพาะตัวไม่เหมาะสม 2.2 จากกระบวนการเรียนการสอนโดยเฉพาะหลักสูตรซึ่งเรียนค่อนข้างยาก การไม่ได้ใบประกอบวิชาชีพ อาจารย์ผู้สอนบางท่านไม่ปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณ และการขาดการชี้แนะเพราะการปฏิบัติงานของอาจารย์ที่ปรึกษา ไม่เป็นระบบ 2.3 จากการไม่มีเงินทุน ค่าใช้จ่ายในการเรียน และ 2.4 จากความต้องการของครอบครัว 3) แนวทางการแก้ไข วิเคราะห์ตามหลักเหตุและผล ด้วยวิธีการ ZOPP ได้ผลเป็นต้นไม้วัตถุประสงค์ 10 ประการ จำแนกเป็น 2 กลุ่ม คือ การแก้ไขที่เกี่ยวข้องกับตัวนักศึกษา และเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน

สวัสดิ์ วิชระโภชน์ (2559 : 351, 456) ได้วิเคราะห์ผลการจัดการศึกษาระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2553 - 2557 ผลการวิเคราะห์พบว่า จำนวนนิสิตที่พ้นสภาพการเป็นนิสิตในระดับปริญญาตรี 5 ปีการศึกษา จำแนกตามรายการพ้นสภาพการเป็นนิสิตตามข้อบังคับฯ พบว่า นิสิตพ้นสภาพการเป็นนิสิตในกรณีมีระดับค่าคะแนนเฉลี่ยสะสมไม่ถึงเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยกำหนดมากที่สุด จำนวน 5,788 คน คิดเป็นร้อยละ 35.72 รองลงมาเป็นกรณีเมื่อพ้นกำหนดเวลาหนึ่งภาคการศึกษาแล้วไม่ชำระค่าธรรมเนียมการศึกษาต่าง ๆ ตามที่มหาวิทยาลัยกำหนดเพื่อรักษาสภาพนิสิต จำนวน 5,628 คน คิดเป็นร้อยละ 34.73 และกรณีไม่ลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาแรกที่ขึ้นทะเบียนเป็นนิสิต จำนวน 3,167 คน คิดเป็นร้อยละ 19.55 โดยนิสิตพ้นสภาพการเป็น

นิสิตในกรณีขาดคุณวุฒิหรือคุณสมบัติตามที่มหาวิทยาลัยกำหนดอย่างใดอย่างหนึ่งน้อยที่สุด จำนวน 1,620 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 ทั้งนี้ อัตราการพ้นสภาพการเป็นนิสิตในช่วงปีการศึกษา 2553 - 2557 มีแนวโน้มสูงขึ้น ยกเว้นปีการศึกษา 2557 เนื่องจากนิสิตอยู่ในช่วงกำลังศึกษา และมหาวิทยาลัยได้แก้ไขเกณฑ์ในการจำแนกสภาพการเป็นนิสิต ส่งผลให้อัตราส่วนจำนวนนิสิตที่พ้นสภาพการเป็นนิสิตต่อจำนวนนิสิตที่รายงานตัวเข้าศึกษามีจำนวนลดลงเมื่อเทียบกับปีการศึกษา 2556 โดยจำนวนนิสิตที่พ้นสภาพการเป็นนิสิต เฉลี่ย 5 ปีการศึกษา เท่ากับ 3,240.60 คน เมื่อจำแนกเป็นกรณี พบว่า นิสิตพ้นสภาพการเป็นนิสิตกรณีมีระดับค่าคะแนนเฉลี่ยสะสมไม่ถึงเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยกำหนดมากที่สุด จำนวน 1,157.60 คน ซึ่งข้อมูลจำนวนนิสิตที่พ้นสภาพการเป็นนิสิตจะแปรผันตรงกับจำนวนนิสิตที่เข้าศึกษาต่อในแต่ละปีการศึกษา หากปีการศึกษาใดมีนิสิตเข้าศึกษาต่อเป็นจำนวนมากจะส่งผลให้ข้อมูลจำนวนนิสิตที่พ้นสภาพการเป็นนิสิตมีจำนวนมากด้วย

วิไลพันธ์ บุญมาก (2560 : 16) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการออกกลางคันและไม่สำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาที่กำหนดของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ วิทยาเขตปราจีนบุรี ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาที่ออกกลางคันและไม่สำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาในหลักสูตรเป็นเพศชาย นักศึกษาคณะเทคโนโลยีและการจัดการอุตสาหกรรม และส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาสาขาวิศวกรรมระบบเครื่องมือวัด ก่อนเข้าศึกษามาจากระดับ ม.6 มาจากการสอบคัดเลือกในรอบสอบตรงของมหาวิทยาลัย พ้นสภาพออกจากมหาวิทยาลัยในชั้นปีที่ 1 ค่าคะแนนเฉลี่ยสะสมก่อนออกจากมหาวิทยาลัยอยู่ระหว่าง 1.00 - 1.59 สถานศึกษาก่อนเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษาส่วนใหญ่เป็นของรัฐ ส่วนใหญ่มีสาเหตุจากปัญหาด้านการเรียน พักหอพักภายในมหาวิทยาลัย ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการออกกลางคันและไม่สำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาที่กำหนดของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ วิทยาเขตปราจีนบุรี ภาพรวมอยู่ในระดับความสำคัญระดับปานกลาง สำหรับการพิจารณาเป็นรายด้านจำนวน 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านนักศึกษาเป็นด้านปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษาอยู่ในระดับความสำคัญระดับน้อย ด้านทัศนคติต่อสาขาวิชาที่เรียนอยู่ในระดับความสำคัญระดับปานกลาง ด้านการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับความสำคัญระดับปานกลางและด้านสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาอยู่ในระดับความสำคัญระดับปานกลาง และสำหรับการพิจารณาเป็นรายข้อ 5 อันดับแรกได้แก่ ความกังวลใจในเรื่องต่าง ๆ ของนักศึกษา ขาดการวางแผนการเรียนที่ดี การขาดความเชื่อมั่นในตนเอง แบ่งเวลาไม่เหมาะสม และเมื่อเข้ามาเรียนแล้วเห็นว่าหลักสูตรไม่ตรงกับความต้องการ

วลัญชพร ฆารไสว (2560 : 96 - 98) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อผลสัมฤทธิ์ในการลงทะเบียนเรียนและการพ้นสภาพของนิสิตที่มีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพการเป็นนิสิตในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อผลสัมฤทธิ์ในการลงทะเบียนเรียนและปัจจัยที่มีผลต่อการพ้นสภาพของนิสิที่มีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพการเป็นนิสิตในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ดังนี้

1. นิสิตที่มีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพการเป็นนิสิตในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อผลสัมฤทธิ์ในการลงทะเบียนเรียน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านครอบครัว ด้านสถานศึกษา และด้านเหตุผลส่วนตัว ตามลำดับ

2. นิสิตที่มีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพการเป็นนิสิตในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการพ้นสภาพ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านครอบครัว ด้านสถานศึกษา และด้านเหตุผลส่วนตัว ตามลำดับ

แนวทางการพัฒนาการลงทะเบียนเรียนและการพ้นสภาพของนิสิตที่มีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพการเป็นนิสิตในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ควรมีการขยายจำนวนที่นั่งของกลุ่มรายวิชาที่เต็ม เพื่อรองรับจำนวนนิสิตที่ต้องการลงทะเบียนเรียนเพิ่ม ควรปรับปรุงระบบและประสิทธิภาพของเครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่าย (Server) ให้สามารถรองรับการเข้าใช้ระบบได้มากขึ้น ใช้งานได้ง่ายและสะดวกรวดเร็ว และควรพัฒนาระบบอาจารย์ที่ปรึกษาให้ช่วยเหลือและแนะนำนิสิตในการลงทะเบียนเรียนและการพ้นสภาพของนิสิต

สวัสดิ์ วิชระโภชน์ (2561 : 113 - 115) ได้ศึกษาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพการเป็นนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผลการศึกษาปรากฏดังนี้

1. นิสิตมีความคิดเห็นว่ามหาวิทยาลัยมีปัญหาในเรื่องการพ้นสภาพการเป็นนิสิตในระดับปริญญาตรี โดยมีสาเหตุมาจากการมีผลการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยกำหนด นิสิตไม่สามารถปรับตัวสำหรับการเรียนในระดับอุดมศึกษา และมหาวิทยาลัยไม่มีกระบวนการติดตาม ดูแล และช่วยเหลือนิสิตอย่างเป็นระบบและเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ นิสิตไม่แน่ใจว่าปัจจุบันมหาวิทยาลัยมีวิธีการหรือการดำเนินการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพการเป็นนิสิตในระดับปริญญาตรี ซึ่งในอนาคตมหาวิทยาลัยมหาสารคามควรมีกิจกรรม/โครงการเพื่อดูแลและให้ความช่วยเหลือนิสิตที่มีผลการเรียนต่ำให้มีผลการเรียนดีขึ้นและสามารถสำเร็จการศึกษาได้ มีการพัฒนาระบบการให้คำปรึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เกี่ยวข้องให้เป็นรูปธรรมและมีแนวทางการดำเนินการที่ชัดเจน และมีกระบวนการติดตาม ดูแล และช่วยเหลือนิสิตอย่างเป็นระบบและเป็นรูปธรรม

2. อาจารย์มีความคิดเห็นว่ามหาวิทยาลัยมีปัญหาในเรื่องการพ้นสภาพการเป็นนิสิตในระดับปริญญาตรี โดยมีสาเหตุมาจากการมีผลการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยกำหนด นิสิตไม่สามารถปรับตัวสำหรับการเรียนในระดับอุดมศึกษา และไม่มีเงิน/ทุนการศึกษาสำหรับชำระค่าเล่าเรียนและใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ทั้งนี้ อาจารย์ไม่แน่ใจว่าปัจจุบันมหาวิทยาลัยมีวิธีการหรือการดำเนินการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพการเป็นนิสิตในระดับปริญญาตรี

ซึ่งในอนาคตมหาวิทยาลัยมหาสารคามควรมีกิจกรรม/โครงการเพื่อดูแลและให้ความช่วยเหลือนิสิตที่มีผลการเรียนต่ำให้มีผลการเรียนดีขึ้นและสามารถสำเร็จการศึกษาได้ มีกระบวนการติดตามดูแล และช่วยเหลือนิสิตอย่างเป็นระบบและเป็นรูปธรรม จัดกิจกรรม/โครงการเพื่อการเตรียมความพร้อมและการปรับตัวในมหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยควรปรับเปลี่ยนกระบวนการคัดเลือกหรือการรับบุคคลเข้าศึกษาต่อให้มีคุณภาพ

3. แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพการเป็นนิสิตระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม มี 7 วิธี ประกอบด้วย 1) มหาวิทยาลัยควรกำหนดระบบกลไกการให้คำปรึกษาและติดตามผลการเรียนของนิสิตที่มีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพการเป็นนิสิต เพื่อให้มีการดำเนินการไปในทิศทางเดียวกัน 2) คณะและหน่วยงานที่จัดการศึกษาหรือรับสมัครบุคคลเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีควรเพิ่มช่องทางในการรับสมัครผู้เข้าศึกษาต่อที่หลากหลายและเพิ่มช่องทางการรับสมัครสำหรับนิสิตที่เคยศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย 3) มีการแจ้งข้อมูลและรายชื่อนิสิตที่คาดว่าจะพ้นสภาพการเป็นนิสิตไปยังคณะ และหน่วยงาน เพื่อดำเนินการติดตามนิสิต 4) กำหนดช่องทางในการตรวจสอบข้อมูลผลการศึกษาของนิสิตผ่านระบบบริการการศึกษาโดยผู้ปกครองสามารถแจ้งความประสงค์การเข้าสู่ระบบมายังมหาวิทยาลัยเป็นรายบุคคล 5) มีการแจ้งสถานะการพ้นสภาพการเป็นนิสิต การลาพักการเรียน และการลาออก ไปยังผู้ปกครองเพื่อรับทราบและหาแนวทางดูแลนิสิตร่วมกับมหาวิทยาลัย 6) จัดทำข้อมูลการถาม - ตอบปัญหาหรือการดำเนินการในเรื่องวิชาการผ่านระบบบริการการศึกษาสำหรับนิสิต และ 7) มีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลการจัดเก็บหมายเลขโทรศัพท์ของนิสิตที่เป็นปัจจุบัน เพื่อให้คณะ หน่วยงาน หรือผู้เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ได้

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Funk, Mary Theresa (2015 : Abstract-A) ได้ประเมินการหยุดเรียนกลางคันของนักศึกษาที่ต้องเดินทางไปกลับในการเรียนของวิทยาลัย ประชากรที่ได้รับการศึกษานั้นมีผลต่อการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับประเทศและแรงงาน การหยุดเรียนกลางคันในวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย จึงส่งผลเสียให้กับนโยบายของผู้บริหารประเทศที่ต้องการให้เพิ่มจำนวนผู้ที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าระดับมัธยมศึกษาภายในปี 2020 ความต้องการแรงงานที่มีทักษะสูงจึงเป็นแรงผลักดันให้สถาบันต่าง ๆ พยายามลดอัตราการหยุดเรียนกลางคัน เพื่อเพิ่มอัตราการคงอยู่และการสำเร็จการศึกษา โดยมีนักศึกษาจำนวนมากที่มีถิ่นพำนักอยู่นอกวิทยาเขตหรือพื้นที่โดยรอบวิทยาลัย ซึ่งทำให้เกิดจำนวนประชากรนักศึกษาที่เรียกว่า นักศึกษาที่อยู่นอกแบบแผนวิทยาลัยหรือวิทยาเขตที่มีนักศึกษาเดินทางไปกลับ ต้องเผชิญกับความท้าทายเป็นอย่างมากเพราะการใช้เวลาในการช่วยเหลือครอบครัวและการประกอบอาชีพของนักศึกษาอาจจะขัดขวางการมาเรียนได้

Okagbare, Abel G. (2015 : Abstract-A) ได้ศึกษามุมมองของผู้บริหารสถานศึกษาและนักการศึกษาเกี่ยวกับอัตราการคงอยู่ของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเอกชน การเข้าศึกษา

ในมหาวิทยาลัยเอกชนที่แสวงหากำไรนั้น เป็นอีกทางเลือกหนึ่งสำหรับผู้ที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษา นอกเหนือจากข้อดีเรื่องของตารางเรียนที่ยืดหยุ่นได้ในการเรียนมหาวิทยาลัยเอกชนนั้น นักศึกษาหลายคนยังสามารถไม่สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรได้ ปัญหาที่การศึกษาครั้งนี้มุ่งประเด็นศึกษาจำนวนนักศึกษาที่เรียนมหาวิทยาลัยเอกชนที่ลดลงอย่างมากและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการลดลงเหล่านั้น วัตถุประสงค์ของการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้กรณีศึกษาหลายกรณีศึกษาในครั้งนี้ คือ เพื่อวิเคราะห์มุมมองของผู้บริหารสถานศึกษาและคณาจารย์จาก 5 มหาวิทยาลัยเอกชน เกี่ยวกับปัจจัยเชิงสถาบันที่พวกเขารับรู้ว่าส่งผลต่ออัตราการคงอยู่ของนักศึกษา เพื่อที่จะชี้ให้เห็นถึงอัตราการหยุดเรียนกลางคันที่สูงขึ้นของนักศึกษา สำหรับการเปรียบเทียบได้ศึกษาวิเคราะห์ จำนวน 5 มหาวิทยาลัยเอกชน ที่มีอัตราการคงอยู่ต่ำเพื่อเปรียบเทียบหาข้อแตกต่าง การวิจัยครั้งนี้ใช้คำถามกึ่งโครงสร้าง เพื่อสร้างความเชื่อมั่นว่าการสัมภาษณ์นั้นจะมุ่งสู่ประเด็นและสามารถยืดหยุ่นได้ พร้อมทั้งยังได้ใช้ข้อมูลรายงานอัตราการคงอยู่ของนักศึกษาในแต่ละภาคการศึกษา มาเป็นข้อมูลเพิ่มเติมด้วย ผลของการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การให้นักศึกษามีส่วนร่วมเป็นปัจจัยเชิงสถาบันที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่ออัตราการคงอยู่ของนักศึกษา การบริการจัดการเรียนพิเศษ การพัฒนาปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวก การให้ความช่วยเหลือทางการเงิน การจัดหาอาชีพและการกำกับติดตามถือว่าเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออัตราการคงอยู่เช่นกัน ผู้วิจัยที่จะทำเรื่องนี้ในอนาคตควรขยายกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงพรรณนาให้ถูกต้องมากขึ้น รวมถึงควรวิเคราะห์ความอ่อนไหวของผู้บริหารสถานศึกษาที่อาจจะมีผลและควรศึกษาเชิงคุณภาพเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลเชิงตัวเลขที่เกิดขึ้นจากการศึกษาในครั้งนี้ที่ใช้กลุ่มตัวอย่างที่มากขึ้น

Fernandez, Marcelo X. (2015 : Abstract-A) ได้ศึกษาผลกระทบของปัจจัยก่อนเข้าเรียนที่มีต่ออัตราการคงอยู่ของนักศึกษาช่วงสองปีแรกของมหาวิทยาลัยเอกชนขนาดเล็กในประเทศ Ecuador การสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีนับว่ามีผลกระทบระยะยาวในระดับบุคคล สถาบัน และเศรษฐกิจของประเทศ ถึงแม้ว่าประเด็นเกี่ยวกับการหยุดเรียนกลางคันของนักศึกษาก่อนสำเร็จการศึกษานั้น จะได้รับความสนใจมานับศตวรรษ แต่อัตราการคงอยู่ของนักศึกษาก็ยังคงแปรผกผันอยู่เสมอ มีการวิจัยจำนวนมากที่ศึกษาในสหรัฐอเมริกา พบว่า คุณลักษณะบางประการของนักศึกษาก่อนเข้าเรียนสามารถใช้ทำนายได้ว่าอัตราการคงอยู่ของนักศึกษาช่วงสองปีแรกในมหาวิทยาลัยนั้นจะเป็นอย่างไร แต่การวิจัยประเภทนี้ยังมีน้อยมากในประเทศ Ecuador ซึ่งงานวิจัยนี้มุ่งศึกษาถึงคุณลักษณะก่อนและในระหว่างเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยของนักศึกษาที่สัมพันธ์กับอัตราการคงอยู่ช่วงสองปีแรกในการเรียนมหาวิทยาลัยหลังจากจบมัธยมปลายในประเทศ Ecuador โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1,480 คน ที่เข้าเรียนในมหาวิทยาลัยเอกชนขนาดเล็กในประเทศ Ecuador ระหว่างปี 2006 ถึง 2012 การวิจัยนี้กำหนดจำนวนปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการคงอยู่ของนักศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลกระทบของปัจจัยก่อนเข้าเรียน เช่น ประเภทของโรงเรียน เพศ อายุ เกรดเฉลี่ยสมัยมัธยมศึกษาตอนปลาย คะแนนสอบเข้ามหาวิทยาลัย

และคะแนนเฉลี่ยตอนมัธยมศึกษาตอนปลาย คะแนนเฉลี่ยในมหาวิทยาลัยในภาคการศึกษาที่สอง และสามนำมาวิเคราะห์ด้วยโมเดลการวิเคราะห์ถดถอยโลจิสติกส์ การวิจัยครั้งนี้พบว่า ตัวแปรอิสระมีผลกระทบอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่สามารถนำไปคาดการณ์อัตราการคงอยู่ของนักศึกษาอย่างน้อยที่สุดในการวิจัยครั้งนี้ เกรดเฉลี่ยในมหาวิทยาลัยและอายุ เป็นปัจจัยที่พบว่ามีแรงพยากรณ์ในการคงอยู่ในช่วงชั้นปีที่หนึ่ง ในขณะที่เกรดเฉลี่ยในมหาวิทยาลัยมีผลมากที่สุดในปีแรกและปีที่สอง อิทธิพลของตัวแปรก่อนเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยนั้นมีผลมากกว่าและมีผลกระทบในช่วงปีแรก แต่อย่างไรก็ตาม ถ้าเป็นช่วงปีที่สอง เกรดเฉลี่ยในมหาวิทยาลัยมีผลมากกว่า ถึงแม้ว่ามีข้อจำกัดในการศึกษาครั้งนี้ที่อาจจะทำให้ความสามารถในการอธิบายภาพรวมลดลง เนื่องจากเป็นการใช้ข้อมูลทุติยภูมิ งานวิจัยชิ้นนี้ก็แสดงให้เห็นถึงอัตราการคงอยู่ของนักศึกษาในการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวิจัยนี้จะช่วยให้ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา สามารถชี้เฉพาะถึงความเสี่ยงที่นักศึกษาหยุดเรียนกลางคันและสามารถให้การช่วยเหลือได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะช่วยป้องกันไม่ให้นักศึกษาลาออกจากมหาวิทยาลัย จึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยชิ้นนี้จะสามารถใช้เป็นแนวทางให้กับนักวิจัยท่านอื่นเพื่อศึกษาในบริบทที่ใกล้เคียงกัน โดยอาจจะใช้ข้อมูลจากมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ในประเทศ Ecuador เพื่อให้มีความเข้าใจในการรักษาอัตราคงอยู่ของนักศึกษาในประเทศอื่นมากขึ้น

Shah, Syed Tanveer Hussain (2016 : Abstract-A) ได้เปรียบเทียบการวิเคราะห์ข้อมูล Big Data กับการตัดสินใจของผู้บริหารมหาวิทยาลัยที่มีต่ออัตราการคงอยู่ของนักศึกษาสูงและต่ำ มีความท้าทายหลายประการที่มหาวิทยาลัยรัฐในปัจจุบันนี้ต้องเผชิญ ซึ่งความท้าทายเหล่านี้เกี่ยวข้องกับการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ผู้บริหารสถานบันอุดมศึกษาต่างก็เผชิญปัญหาเหล่านี้และต้องแข่งขันในสถานการณ์ที่การแข่งขันค่อนข้างสูง อัตราการคงอยู่ของนักศึกษาเป็นเรื่องท้าทายอีกประการหนึ่งที่มหาวิทยาลัยรัฐต้องเผชิญในปัจจุบัน การรักษาอัตราคงอยู่ของนักศึกษานั้นสำคัญไม่เพียงแต่สัมพันธ์ในด้านการเงินแต่ยังสำคัญด้านชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย หนึ่งในวิธีที่ได้พยายามนำมาแก้ไขปัญหานี้ คือ การใช้ข้อมูล Big Data มาประกอบการตัดสินใจ ซึ่งถือว่าเป็นการวิเคราะห์ที่มีความสำคัญและช่วยปรับปรุงกระบวนการบริหารจัดการและสร้างความรอบคอบในการตัดสินใจของผู้บริหารมหาวิทยาลัยมากขึ้น รัฐอาจจะต้องการปรับปรุงประสิทธิภาพในการตัดสินใจ โดยบูรณาการการวิเคราะห์ทางธุรกิจเข้าสู่รูปแบบการตัดสินใจด้วย วัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ คือ เพื่อศึกษาการใช้ข้อมูลแบบ Big Data เพื่อการวิเคราะห์ทางธุรกิจมาใช้ในกระบวนการตัดสินใจของผู้บริหารมหาวิทยาลัยรัฐที่เข้าร่วมในการศึกษา การวิจัยครั้งนี้วิเคราะห์เชิงพรรณนา พยากรณ์บ่งชี้ตัดสินใจ และวิเคราะห์เชิงพื้นฐาน รวมถึงการเก็บข้อมูลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้บริหารมหาวิทยาลัยรัฐที่มีอัตราการคงอยู่ของนักศึกษาทั้งสูงและต่ำ รูปแบบการตัดสินใจของผู้บริหารและความสัมพันธ์ในการใช้การวิเคราะห์เชิงธุรกิจและอัตราการคงอยู่ของนักศึกษาได้ถูกพิจารณาโดยแบบสำรวจได้ถูกส่งออกไปเก็บข้อมูลกับอธิการบดี ผู้บริหาร คณบดี และผู้ที่มีบทบาทในมหาวิทยาลัยเหล่านี้ มหาวิทยาลัยที่มีอัตราการคงอยู่ของนักศึกษาสูงสุด 33%

และอัตราการคงอยู่ของนักศึกษาต่ำสุด 13% ได้ถูกนำมาเปรียบเทียบกับการใช้การวิเคราะห์ทางธุรกิจเพื่อนำมาตัดสินใจ รวมถึงพฤติกรรมทางภาวะผู้นำโดยทั่วไป และอัตราการคงอยู่ของนักศึกษาก็ถูกนำมาพิจารณาด้วย ผลการวิจัยพบว่า มหาวิทยาลัยที่มีอัตราการคงอยู่ของนักศึกษาสูงได้รายงานถึงการใช้การเก็บข้อมูลแบบพรรณนาและข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ

Bailey, Susan (2018 : Abstract-A) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่ออัตราการคงอยู่และความอดทนเพื่อให้สำเร็จการศึกษาของนักศึกษาละตินและอเมริกาใต้ อัตราการสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาละตินที่เข้าศึกษาที่มหาวิทยาลัย BU มีระดับต่ำกว่าจำนวนนักศึกษาละตินที่จบการศึกษาทั้งหมดในสหรัฐอเมริกาและในมลรัฐเทนเนสซี ซึ่งถือว่า BU ให้ความสำคัญและตระหนักถึงปัญหาเพราะเป้าหมายของสถานศึกษานี้ คือ รับประกันความสำเร็จทางการศึกษาให้กับนักศึกษาทุกคน วัตถุประสงค์ของการวิจัยนี้ คือ เพื่อศึกษาเชิงลึกและทำความเข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อนักศึกษาละตินที่สำเร็จการศึกษาในมหาวิทยาลัยนี้ โดยกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยนักศึกษาเชื้อชาติละตินที่มีอายุระหว่าง 23 ถึง 65 ปี และสำเร็จการศึกษาจาก BU ระหว่างปี 2013 ถึง 2016 ข้อมูลได้ถูกรวบรวมโดยใช้แบบสำรวจและการสัมภาษณ์รายบุคคล ผู้เข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้ ทั้ง 10 คน ตอบแบบสำรวจและยินดีให้สัมภาษณ์ หลังจากการสัมภาษณ์เสร็จสิ้นได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ประกอบกับข้อมูลจากการสำรวจด้วย ซึ่งข้อมูลทั้งสองได้ถูกแปลความตามกระบวนการวิจัยอย่างเป็นระบบและสรุปเพื่อตอบแต่ละข้อคำถามวิจัย ข้อมูลจากการสำรวจได้ถูกจัดอันดับเพื่อดูถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลเชิงบวกที่ส่งผลต่อผู้เข้าร่วมวิจัยนี้ ในการสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัย ขณะที่ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ได้บ่งชี้ให้เห็นทั้งความเหมือนและความแตกต่างกันเมื่อนำข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างมาเปรียบเทียบกัน ผลจากการวิจัยยืนยันให้เห็นว่าบุคลิกลักษณะส่วนบุคคลประกอบกับทรัพยากรบางอย่างเป็นปัจจัยและมีอิทธิพลที่นอกเหนือที่มหาวิทยาลัยจะควบคุมได้และร่วมกันส่งผลต่ออัตราการสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยนี้ ซึ่งเป็นที่น่าเสียใจที่พบว่ามีเพียงไม่กี่ปัจจัยและอิทธิพลที่สามารถควบคุมได้โดยมหาวิทยาลัยและจะมีผลต่ออัตราการสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาชาวละติน สำหรับการพิจารณาเรื่องอัตราการคงอยู่และอัตราการสำเร็จการศึกษาในครั้งนี้ มีข้อแนะนำให้ผู้เกี่ยวข้องตระหนักถึงความสำคัญของครอบครัวเพราะกลัวที่จะส่งผลต่อนักศึกษาแรกเข้าและนักศึกษาที่โอนย้ายมาเรียนในแต่ละภาคการศึกษา เมื่อวิเคราะห์ถึงประสบการณ์ของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยนี้และมหาวิทยาลัยอื่นก็จะทำให้เห็นความต้องการของนักศึกษา

Bodin, Romuald และ Orange, Sophie (2018 : 126 - 143) ได้ศึกษาการเข้าถึงและการคงไว้ในการศึกษาระดับอุดมศึกษาของฝรั่งเศส การพ้นสภาพของนักศึกษาในรูปแบบของการควบคุมตามทฤษฎีของบูร์ดิเยอ (Bourdieu) และการใช้แนวคิดของเดอร์กไฮม์ (Durkheim) ในเรื่อง “ข้อเท็จจริงทางสังคม” และ “กฎระเบียบ” เอกสารฉบับนี้ได้ทำการวิจัยในพื้นที่ของมหาวิทยาลัยรัฐในระบบการศึกษาระดับอุดมศึกษาของฝรั่งเศส หรือ HE โดยการวางหลัก

บางส่วนที่ได้รับความคิดเกี่ยวกับผลกระทบและความหมายของการเลือกนักศึกษาและการหยุดเรียนกลางคันนั้น บทความแสดงให้เห็นว่ามหาวิทยาลัยของรัฐมีบทบาทสำคัญในการควบคุมการศึกษาอย่างต่อเนื่องของนักศึกษารุ่นแรกผ่านการศึกษาระดับอุดมศึกษาของฝรั่งเศส และเป็นเพราะมหาวิทยาลัยของรัฐไม่ได้ถูกเลือกให้ทำหน้าที่นี้ ในที่สุดการกระจายตัวเลือกของการศึกษาระดับอุดมศึกษาของฝรั่งเศสและการหยุดเรียนกลางคันนั้น ต่างถูกมองว่าเป็นผลิตผลของกระบวนการควบคุมเชิงโครงสร้างและเชิงสถาบัน

Casanova, Joana R. และคณะ (2018 : 408 - 414) ได้ศึกษาปัจจัยที่กำหนดการเรียนต่อและการพ้นสภาพของนักศึกษามหาวิทยาลัย การเพิ่มขึ้นของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาหมายความถึง องค์ประกอบของนักศึกษาที่แตกต่างกันมากขึ้น ทำให้การระบุตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของนักศึกษาว่าจะเรียนต่อหรือหยุดเรียนกลางคันนั้นยากลำบาก การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลของความหลากหลายนี้ต่อการตัดสินใจของนักศึกษา โดยจัดกลุ่มเฉพาะของนักศึกษาตามผลการเรียน วิธีการศึกษานี้มีกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาจากโปรตุเกส จำนวน 2,970 คน โดยใช้เทคนิคต้นไม้ตัดสินใจ (Decision Tree Technique) ผลการศึกษาเป็นที่ยืนยันว่าผลการเรียนเป็นตัวแปรที่กำหนดการตัดสินใจเรียนต่อหรือพ้นสภาพ ทำให้สามารถจัดกลุ่มนักศึกษาได้ 3 กลุ่ม (กลุ่มที่ประสบความสำเร็จสูง ปานกลาง และต่ำ) ซึ่งมีตัวแปรประเภทต่าง ๆ ทำหน้าที่เป็นสื่อกลาง ได้แก่ เพศ ประเภทของหลักสูตร (ปริญญาตรี ปริญญาโท หรือหลักสูตรแบบผสมผสาน) ความเป็นจริงของการศึกษาในมหาวิทยาลัยที่เป็นทางเลือกแรกของนักศึกษาหรือระดับการศึกษาของมารดา โดยไม่คำนึงถึงค่าน้ำหนักของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นตัวแปรสำคัญ เราต้องพิจารณาตัวแปรรองเหล่านี้ในการกำหนดค่าของกลุ่มนักศึกษา เพื่อวางแผนนโยบายสนับสนุน เพื่อหลีกเลี่ยงการพ้นสภาพของกลุ่มนักศึกษาที่มีความเสี่ยงสูง

Jung, Jisun และ Kim, Yangson (2018 : 141 - 159) ได้ศึกษาการสำรวจปัจจัยระดับภูมิภาคและระดับสถาบันของการออกจากการศึกษากลางคันของนักศึกษาต่างชาติ : กรณีศึกษาในสาธารณรัฐเกาหลีใต้ จากการเพิ่มจำนวนนักศึกษาต่างชาติในสาธารณรัฐเกาหลีใต้นั้น การคงจำนวนและการลดอัตรานักศึกษาที่พ้นสภาพได้กลายเป็นเรื่องสำคัญ การศึกษาครั้งนี้ได้สำรวจปัจจัยหลายระดับที่มีผลต่ออัตราการพ้นสภาพของนักศึกษาต่างชาติในสาธารณรัฐเกาหลีใต้ คำถามวิจัยได้แก่ มีขอบเขตของนักศึกษาต่างชาติที่ออกจากการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือการศึกษาระยะสั้นในมหาวิทยาลัยเกาหลีหรือไม่ อะไรคือปัจจัยระดับภูมิภาคและระดับสถาบันที่กำหนดอัตราการพ้นสภาพของนักศึกษาต่างชาติ การศึกษาครั้งนี้ใช้ข้อมูลแผง (Panel Data) เกี่ยวกับสถาบันการศึกษาที่พบในรายงานการศึกษาระดับอุดมศึกษาในสาธารณรัฐเกาหลีใต้ ซึ่งได้รับการปรับปรุงทุกปีโดยกระทรวงศึกษาธิการ ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2013 จากผลการวิเคราะห์ด้วยวิธีกำลังสองน้อยสุดสามัญและข้อมูลแผงไว้ พบว่า ขอบเขตของปัจจัยระดับสถาบัน (เช่น ประเภท ขนาด ค่าเล่าเรียน และผลการวิจัยของนักวิชาการ) และปัจจัยระดับภูมิภาค (เช่น ผลิตภัณฑ์

มวลรวมภายในประเทศระดับภูมิภาค อัตราเงินเฟ้อ และจำนวนชาวต่างชาติในภูมิภาค) ล้วนเกี่ยวข้องกับอัตราการพ้นสภาพของนักศึกษาต่างชาติ การศึกษาครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่าเราจำเป็นต้องพิจารณาปัจจัยต่าง ๆ เพื่อปรับปรุงประสบการณ์การเรียนรู้ของนักศึกษาต่างชาติทั้งในและนอกมหาวิทยาลัย

Aydin, Sinan และคณะ (2019 : 40 - 57) ได้ศึกษาการสืบสวนการพ้นสภาพในการศึกษาแบบเปิดและทางไกล การศึกษาวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสืบสวนสาเหตุที่นักศึกษาพ้นสภาพในการศึกษาระบบเปิดของมหาวิทยาลัยอนาโดลู (Anadolu University) สาธารณรัฐตุรกี ระหว่าง ค.ศ. 2012 - 2015 โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบขั้นตอนเชิงสำรวจแบบผสมผสาน โครงสร้างทั่วไปของการวิจัยได้ถูกแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ในขั้นตอนแรกนั้น ข้อมูลได้ถูกรวบรวมโดยการสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัว และผลจากการสัมภาษณ์ได้ถูกนำมาใช้ในการออกแบบสำหรับขั้นตอนที่สอง ตามความรู้ที่ได้จากการสัมภาษณ์ สาเหตุที่นักเรียนพ้นสภาพในการศึกษาระบบเปิดได้ถูกจัดไว้เป็นหมวดหมู่ เช่น เหตุผลส่วนบุคคล เหตุผลเกี่ยวกับระบบ และเหตุผลด้านสิ่งแวดล้อม ในขั้นตอนที่สองของการศึกษาวิจัยนั้นประกอบไปด้วยการรวบรวมข้อมูลผ่านแบบสอบถามที่สร้างขึ้นจากความรู้ที่ได้จากขั้นตอนที่หนึ่ง และศึกษาจากเอกสารที่มีการศึกษาในเรื่องที่คล้ายคลึงกัน มหาวิทยาลัยอนาโดลู (Anadolu University) ได้ตอบคำถามทางออนไลน์ว่ามีนักศึกษาจำนวน 14,972 คน ที่พ้นสภาพในการศึกษาระบบเปิด และเหตุผลในการพ้นสภาพ อาจมีดังต่อไปนี้ ไม่พอใจผลการสอบ ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาระบบเปิด การบริหารจัดการเวลา ความไม่เหมาะสมของโปรแกรมที่ลงทะเบียน กิจวัตรประจำวันกระทบต่อการศึกษา และเหตุผลส่วนตัวบางประการ การพิจารณาสาเหตุของการพ้นสภาพของระบบและการปฏิบัติ ทำให้เกิดการเตรียมการและการปรับปรุงที่จำเป็น ซึ่งอาจเป็นประโยชน์ต่อการมีประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้น อัตราส่วนนักศึกษาในการศึกษาระบบเปิดและทางไกลที่พ้นสภาพอาจมีจำนวนลดน้อยลง

Meyer, Jasmin และ Strauß, Susanne (2019 : 443 - 456) ได้ศึกษาอิทธิพลขององค์ประกอบทางเพศต่อการศึกษาการพ้นสภาพของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา การรวมแบบจำลองคลาสสิกของ Tinto สำหรับการพ้นสภาพของนักศึกษากับการประเมินชนกลุ่มน้อยของ Kanter บทความนี้ได้พิเคราะห์อิทธิพลขององค์ประกอบทางเพศต่อการศึกษาการพ้นสภาพของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา การวิเคราะห์เชิงประจักษ์ของผู้วิจัยได้ใช้กลุ่มตัวอย่างของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาของเยอรมันที่พ้นสภาพในปี ค.ศ. 2014 ซึ่งผลลัพธ์ได้ยืนยันสิ่งที่ค้นพบก่อนหน้านี้ว่าผู้หญิงที่มีความผิดปกติทางเพศ มีความเสี่ยงที่จะพ้นสภาพสูงกว่าเพื่อนนักศึกษาชาย ผู้วิจัยได้ประเมินกลไกหลายอย่างซึ่งอาจมีส่วนช่วยอธิบายผลกระทบนี้ ตรงกันข้ามกับความคาดหวังของเรา การบูรณาการทางสังคมในแง่ของการติดต่อกับอาจารย์ ดูเหมือนจะเป็นปัจจัยป้องกันสำหรับผู้หญิงและผู้ชาย

ที่มีความผิดปกติทางเพศ สำหรับการศึกษาเกี่ยวกับผู้หญิงที่มีความผิดปกติทางเพศ การติดต่อสื่อสารกับเพื่อน ถือเป็นปัจจัยป้องกันที่จะช่วยหยุดยั้งการพ้นสภาพได้ ส่วนกลไกที่สำคัญที่สุดในการอธิบายการพ้นสภาพในระดับอุดมศึกษา คือ ผู้หญิงมีการประเมินตนเองด้านลบมากขึ้นเกี่ยวกับความเหมาะสมของพวกเธอต่อสาขาวิชาที่เป็นของผู้ชาย

Razouki, Abdelaziz และคณะ (2019 : 163 - 176) ได้ศึกษาการออกจากมหาวิทยาลัยกลางคันและความไม่เสมอภาค : ความสัมพันธ์คืออะไร การออกจากมหาวิทยาลัยกลางคันเป็นความกังวลอย่างใหญ่หลวงเป็นเวลาหลายปีของมหาวิทยาลัยโมรอคแคน (Moroccan University) และยังปรากฏอยู่ในรายงานของอีกหลายมหาวิทยาลัย มีจำนวน 28% - 30% ของนักศึกษาที่พ้นสภาพในชั้นปีที่ 1 โดยมีปัจจัยเสี่ยงมากมาย สำหรับนักศึกษาที่มีทักษะด้านวิชาการเหมือนกัน คนที่มีภูมิหลังทางสังคมที่เสียเปรียบมีความเสี่ยงในการพ้นสภาพมากกว่านักศึกษาที่มีข้อได้เปรียบทางภูมิหลัง การวิจัยได้เปิดเผยปัจจัยที่หลากหลาย เช่น ความกังวล ความรู้สึกไม่มั่นคง การขาดการแนะนำ ความโดดเดี่ยวหรือความเหินห่าง ปัญหาด้านวิชาการ ระบบการสอน และทัศนคติของผู้สอน ล้วนเป็นปัจจัยให้นักศึกษาออกจากการเรียน รัฐบาลโมรอคโคได้เข้ามาดำเนินการลดจำนวนของปรากฏการณ์นี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรูปแบบของ “โปรแกรมเร่งด่วน” เริ่มต้นโดยกระทรวง (ค.ศ. 2008 - 2012) แต่สถานการณ์ก็ไม่ได้ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ รายงานเผยแพร่ฉบับนี้ได้เปิดเผยว่าผลการวิจัยของ Cadi Ayyad University ตั้งแต่ ค.ศ. 2015 ได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ว่าในขณะที่มีการถอดถอนการใบปริญญาของพวกเขาจากงานกิจการนิสิตก็ได้มีการยกเลิกการลงทะเบียนของพวกเขาด้วย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า การจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรีของสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สถาบันอุดมศึกษาดำเนินการตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี แต่ยังปรากฏข้อมูลการพ้นสภาพการเป็นนิสิตนักศึกษาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งผู้บริหารหรือสถาบันอุดมศึกษาอาจจะมองว่าเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องปกติของการจัดการเรียนการสอนหรือการจัดการศึกษา ดังนั้น เพื่อให้การวิจัยและพัฒนาเกิดประโยชน์ต่อผู้นิสิตนักศึกษา ผู้ปกครองและสถาบันอุดมศึกษา สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างเป็นระบบ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยในระยะเริ่มต้นในการแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพการเป็นนิสิตในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงได้ค้นหาและรวบรวมข้อมูลจากสถาบันอุดมศึกษาทั่วประเทศ เพื่อพัฒนาระบบกลไกในการแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพการเป็นนิสิตในระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ส่งผลให้อัตราการพ้นสภาพการเป็นนิสิตลดลงต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนวิธีดำเนินการวิจัย ออกเป็นลำดับขั้น ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นสถาบันอุดมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จำนวน 159 สถาบัน ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. เว็บไซต์ : 2561)

1.1 กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและกำกับของรัฐ (เดิมสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย) จำนวน 30 สถาบัน

1.2 กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล และสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ ที่ไม่อยู่ในข้อ 1.1.1 จำนวน 57 สถาบัน

1.3 กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จำนวน 72 สถาบัน

รายละเอียดจำนวนประชากรที่ใช้สำหรับกำหนดเป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพและติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ปรากฏดังตาราง 1

ตาราง 1 รายชื่อของสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นประชากรในการวิจัย

ลำดับ	ชื่อสถาบันอุดมศึกษา	กลุ่ม	หมายเหตุ
1	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	1	
2	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	1	
3	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	1	
4	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	1	
5	มหาวิทยาลัยทักษิณ	1	
6	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี	1	
7	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	1	
8	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี	1	
9	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	1	
10	มหาวิทยาลัยบูรพา	1	
11	มหาวิทยาลัยพะเยา	1	
12	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	1	
13	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย	1	
14	มหาวิทยาลัยมหิดล	1	
15	มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง	1	
16	มหาวิทยาลัยแม่โจ้	1	
17	มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์	1	
18	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	1	
19	มหาวิทยาลัยศิลปากร	1	
20	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	1	
21	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง	1	
22	มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์	1	
23	มหาวิทยาลัยนครพนม	1	
24	มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์	1	
25	มหาวิทยาลัยนเรศวร	1	
26	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	1	
27	มหาวิทยาลัยรามคำแหง	1	

ตาราง 1 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อสถาบันอุดมศึกษา	กลุ่ม	หมายเหตุ
28	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	1	
29	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี	1	
30	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์	1	
31	ราชวิทยาลัยจุฬาภรณ์	1	
32	สถาบันดนตรีกัลยาณิวัฒนา	1	
33	สถาบันการพยาบาลศรีสวรินทิรา สภากาชาดไทย	1	
34	สถาบันเทคโนโลยีจิตรลดา	1	
35	สถาบันวิทยาลัยชุมชน	1	
36	สถาบันเทคโนโลยีปทุมวัน	1	
37	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต	2	
38	มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี	2	
39	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร	2	
40	มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม	2	
41	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ	2	
42	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย	2	
43	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่	2	
44	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี	2	
45	มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี	2	
46	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม	2	
47	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา	2	
48	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช	2	
49	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์	2	
50	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา	2	
51	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	2	
52	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร	2	
53	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	2	
54	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม	2	
55	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี	2	

ตาราง 1 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อสถาบันอุดมศึกษา	กลุ่ม	หมายเหตุ
56	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์	2	
57	มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต	2	
58	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม	2	
59	มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา	2	
60	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด	2	
61	มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์	2	
62	มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี	2	
63	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง	2	
64	มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย	2	
65	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์	2	
66	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ	2	
67	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร	2	
68	มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา	2	
69	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา	2	
70	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎ์ธานี	2	
71	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์	2	
72	มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง	2	
73	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี	2	
74	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์	2	
75	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี	2	
76	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ	2	
77	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตบางพระ	2	
78	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตจักรพงษภูวนารถ	2	
79	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตจันทบุรี	2	

ตาราง 1 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อสถาบันอุดมศึกษา	กลุ่ม	หมายเหตุ
80	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตอุเทนถวาย	2	
81	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี	2	
82	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร	2	
83	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์	2	
84	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา	2	
85	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย	2	
86	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ	2	
87	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน	2	
88	มหาวิทยาลัยกรุงเทพ	3	
89	มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี	3	
90	มหาวิทยาลัยกรุงเทพสุวรรณภูมิ	3	
91	มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น	3	
92	มหาวิทยาลัยเกริก	3	
93	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต	3	
94	มหาวิทยาลัยคริสเตียน	3	
95	มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา	3	
96	มหาวิทยาลัยเฉลิมกาญจนา	3	
97	มหาวิทยาลัยชินวัตร	3	
98	มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น	3	
99	มหาวิทยาลัยตาปี	3	
100	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร	3	
101	มหาวิทยาลัยธนบุรี	3	
102	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์	3	
103	มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ	3	
104	มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่	3	
105	มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด	3	
106	มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก	3	

ตาราง 1 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อสถาบันอุดมศึกษา	กลุ่ม	หมายเหตุ
107	มหาวิทยาลัยเนชั่น	3	
108	มหาวิทยาลัยปทุมธานี	3	
109	มหาวิทยาลัยพายัพ	3	
110	มหาวิทยาลัยพิษณุโลก	3	
111	มหาวิทยาลัยฟาฏอนี	3	
112	มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น	3	
113	มหาวิทยาลัยภาคกลาง	3	
114	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	3	
115	มหาวิทยาลัยรังสิต	3	
116	มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต	3	
117	มหาวิทยาลัยราชธานี	3	
118	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์	3	
119	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล	3	
120	มหาวิทยาลัยเว็บสเตอร์ (ประเทศไทย)	3	
121	มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น	3	
122	มหาวิทยาลัยศรีปทุม	3	
123	มหาวิทยาลัยสยาม	3	
124	มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย	3	
125	มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ	3	
126	มหาวิทยาลัยหาดใหญ่	3	
127	มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ	3	
128	มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย	3	
129	มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์	3	
130	สถาบันกันตนา	3	
131	สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์	3	
132	สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน	3	
133	สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น	3	
134	สถาบันเทคโนโลยียานยนต์มหาชัย	3	

ตาราง 1 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อสถาบันอุดมศึกษา	กลุ่ม	หมายเหตุ
135	สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ	3	
136	สถาบันเทคโนโลยีแห่งอโยธยา	3	
137	สถาบันรัชต์ภาคย์	3	
138	สถาบันวิทยสิริเมธี	3	
139	สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิค	3	
140	สถาบันอาศรมศิลป์	3	
141	วิทยาลัยเฉลิมกาญจนาระยอง	3	
142	วิทยาลัยเชียงราย	3	
143	วิทยาลัยเซนต์หลุยส์	3	
144	วิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก	3	
145	วิทยาลัยดุสิตธานี	3	
146	วิทยาลัยทองสุข	3	
147	วิทยาลัยเทคโนโลยีพนมวันท์	3	
148	วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้	3	
149	วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม	3	
150	วิทยาลัยนครราชสีมา	3	
151	วิทยาลัยนานาชาติราฟเฟิลส์	3	
152	วิทยาลัยนานาชาติเซนต์เทเรซา	3	
153	วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย	3	
154	วิทยาลัยพิชญบัณฑิต	3	
155	วิทยาลัยพุทธศาสนานานาชาติ	3	
156	วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น	3	
157	วิทยาลัยสันตพล	3	
158	วิทยาลัยแสงธรรม	3	
159	วิทยาลัยอินเตอร์เทคลำปาง	3	

หมายเหตุ 1 หมายถึง กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและกำกับของรัฐ
(เดิมสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย)

2 หมายถึง กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล และสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ

3 หมายถึง กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นสถาบันอุดมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จำนวน 113 สถาบัน โดยใช้สูตรของ Yamane' กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณที่ทราบจำนวนประชากร และเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย ประกอบด้วย

2.1 กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและกำกับของรัฐ (เดิมสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย) จำนวน 21 สถาบัน

2.2 กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล และสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ ที่ไม่อยู่ในข้อ 2.1 จำนวน 41 สถาบัน

2.3 กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จำนวน 51 สถาบัน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพและติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling Technique) มีขั้นตอนการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง

คำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรคำนวณที่ทราบจำนวนประชากร ใช้สูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2551)

$$n = \frac{p(1-p)}{\frac{e^2}{z^2} + \frac{p(1-p)}{N}}$$

เมื่อ n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

p แทน สัดส่วนของประชากรที่ผู้วิจัย (กำหนดเป็น 0.5)

z แทน ระดับความมั่นใจที่ผู้วิจัยกำหนด (95% เท่ากับ 1.96)

e แทน สัดส่วนของความคาดกำหนดให้ (5% ซึ่งเท่ากับ .05)

N แทน จำนวนประชากร สถาบันอุดมศึกษา จำนวน 159 สถาบัน

ผลจากการคำนวณได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างสถาบันอุดมศึกษา 113 สถาบัน

2. การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

2.1 เลือกกลุ่มตัวอย่างสถาบันอุดมศึกษา โดยใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling Technique) ซึ่งมีขั้นตอนการสุ่ม ดังนี้

2.1.1 เริ่มจากแบ่งประชากรสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 159 สถาบัน ออกเป็น 3 กลุ่ม ประกอบด้วย

1) กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและกำกับของรัฐ (เดิมสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย) จำนวน 30 สถาบัน

2) กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล และสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ ที่ไม่อยู่ในข้อ 1) จำนวน 57 สถาบัน

3) กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จำนวน 72 สถาบัน

2.1.2 ใช้สถาบันอุดมศึกษาของแต่ละกลุ่มเป็นหน่วยการสุ่ม ทำการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) ตามขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณไว้ ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 113 สถาบัน ดังนี้

1) กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและกำกับของรัฐ (เดิมสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย) จำนวน 21 สถาบัน

2) กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล และสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ ที่ไม่อยู่ในข้อ 1) จำนวน 41 สถาบัน

3) กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จำนวน 51 สถาบัน

3. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์ จำนวน 5 สถาบัน โดยคัดเลือกจากสถาบันอุดมศึกษาที่มีแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการออกกลางคันหรือมีแนวทางในการติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีโดดเด่นหรือเป็นรูปธรรม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ชนิด จำนวน 2 ฉบับ ประกอบด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ และแบบสัมภาษณ์ จำนวน 1 ฉบับ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. แบบสอบถาม ใช้สำหรับสอบถามข้อมูลจากสถาบันอุดมศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพและติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา แบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพและการติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษา จำนวน 9 ข้อ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นอื่น ๆ จำนวน 3 ข้อ

2. แบบสัมภาษณ์ ใช้สำหรับสัมภาษณ์ข้อมูลจากสถาบันอุดมศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพและติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา แบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพและการติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษา จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นอื่น ๆ จำนวน 3 ข้อ

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย ตามขั้นตอนดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสาร บทความ และงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพและติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

1.2 ดำเนินการสร้างและพัฒนาแบบสอบถามให้ครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการศึกษา โดยรวบรวมข้อคำถามและปรับปรุงให้สอดคล้องกับนิยาม ดังนี้

1.2.1 ข้อมูลทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษาที่ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองจากข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ข้อ ต้องการใช้จริง 5 ข้อ

1.2.2 ความคิดเห็นต่อแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพและการติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษา ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองตามที่ผู้วิจัยต้องการทราบข้อมูล จำนวน 9 ข้อ ต้องการใช้จริง 9 ข้อ

1.2.3 ความคิดเห็นอื่น ๆ เกี่ยวกับแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพและการติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษา จำนวน 3 ข้อ ต้องการใช้จริง 3 ข้อ

1.3 นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้ว เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม ซึ่งผู้เชี่ยวชาญที่พิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา จำนวน 3 คน ประกอบด้วย

1.3.1 ศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา ประเทพา รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการและนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

1.3.2 รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

1.3.3 นางอรอนงค์ เมฆพรรณโอภาส ผู้อำนวยการกองทะเบียนและประมวลผล มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ทำการพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์กับเนื้อหา เกณฑ์ที่ใช้ได้ คือ 0.50 - 1.00 แสดงว่าข้อคำถามนั้นมีความเที่ยงตรงเข้าเกณฑ์จะนำไปใช้ (สมนึก ภัททิยธนี. 2560 : 220) ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามขึ้น โดยมีเนื้อหาครอบคลุมข้อมูลที่ต้องการศึกษา โดยข้อคำถามที่สร้างขึ้นมี 2 ลักษณะ คือ ลักษณะเป็นแบบเลือกรายการ และแบบปลายเปิด ผู้วิจัยจึงได้ทำการหาคุณภาพของแบบสอบถามด้วยการค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา ซึ่งผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า แบบสอบถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องโดยการหาค่าเฉลี่ย เท่ากับ 1.00

1.4 แก้ไขและจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับจริง เพื่อนำไปเก็บข้อมูลต่อไป

2. ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการวิจัย ตามขั้นตอนดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ งานวิเคราะห์ และงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพและติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์

2.2 ดำเนินการสร้างและพัฒนาแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการศึกษาจากเอกสาร งานวิเคราะห์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยรวบรวมข้อคำถามและปรับปรุงให้สอดคล้องกับนิยาม ดังนี้

2.2.1 ข้อมูลทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษาที่ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองจากข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ข้อ ต้องการใช้จริง 5 ข้อ

2.2.2 ความคิดเห็นต่อแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพและการติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษา ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองที่ผู้วิจัยต้องการทราบข้อมูล จำนวน 4 ข้อ ต้องการใช้จริง 4 ข้อ

2.2.3 ความคิดเห็นอื่น ๆ เกี่ยวกับแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพและการติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษา จำนวน 3 ข้อ ต้องการใช้จริง 3 ข้อ

2.3 นำแบบสัมภาษณ์เสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความถูกต้อง ความเหมาะสม และแก้ไขปรับปรุงตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ โดยผู้เชี่ยวชาญเป็นชุดเดียวกันกับผู้เชี่ยวชาญที่พิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสัมภาษณ์ ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าเฉลี่ยของผลการประเมินความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า แบบสัมภาษณ์มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00

2.4 จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ฉบับจริง เพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1.1 เตรียมแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ และทำหนังสือราชการจากมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถาบันอุดมศึกษา ในช่วงระหว่างเดือนมกราคม 2562 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2562

1.2 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลกับสถาบันอุดมศึกษาตามที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ เนื่องจากมีบางสถาบันอุดมศึกษาจัดส่งแบบสอบถามล่าช้า ผู้วิจัยจึงได้ติดตามแบบสอบถามเพิ่มเติมในช่วงเดือนมีนาคม 2562 ถึงเดือนพฤษภาคม 2562 รวมระยะเวลาในการติดตาม 3 เดือน ส่งผลให้ได้รับแบบสอบถาม จำนวน 113 สถาบัน ตามที่ต้องการ

1.3 นำแบบสอบถามที่สถาบันอุดมศึกษาได้ให้ข้อมูลมาตรวจสอบจำนวนและความถูกต้อง เมื่อตรวจสอบแล้วนำแบบสอบถาม จำนวน 113 ชุด ไปวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปและสรุปข้อความจากแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบเขียนตอบด้วยผู้วิจัยเอง

1.4 นำเสนอข้อมูลจากแบบสอบถามโดยการจัดทำตารางข้อมูล และสรุปผลโดยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

2.1 เตรียมแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ และทำหนังสือราชการจากมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถาบันอุดมศึกษา

2.2 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลกับสถาบันอุดมศึกษาตามที่กำหนดไว้ จำนวน 5 สถาบัน ดังนี้

2.2.1 ระยะที่ 1 (ระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม 2562 ถึงวันที่ 2 สิงหาคม 2562) สัมภาษณ์ จำนวน 3 สถาบัน ประกอบด้วย วันที่ 1 สิงหาคม 2562 สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และวันที่ 2 สิงหาคม 2562 สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลของหาวิทยาลัยมหิดลและสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

2.2.2 ระยะที่ 2 (ระหว่างวันที่ 9 มกราคม 2563 ถึงวันที่ 10 มกราคม 2563) สัมภาษณ์ จำนวน 2 สถาบัน ประกอบด้วย วันที่ 9 มกราคม 2563 สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี และวันที่ 10 มกราคม 2563 สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2.3 นำเสนอข้อมูลจากการสัมภาษณ์โดยวิธีสรุปผลและพรรณนาวิเคราะห์

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการตามระเบียบวิธีการทางสถิติ ซึ่งมีขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

1.2 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษาที่ตอบแบบสอบถาม ใช้วิธีการแจกแจงความถี่และร้อยละ

1.3 การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นต่อแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพและติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี ใช้วิธีการแจกแจงความถี่ ร้อยละ และวิธีการสรุปผลและพรรณนาวิเคราะห์

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสัมภาษณ์ ใช้วิธีการสรุปผลและพรรณนาวิเคราะห์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้ค่าสถิติดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัย

การหาค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา โดยการหาค่าเฉลี่ย ซึ่งใช้สูตรดังนี้ (สมนึก ภัททิยธนี. 2560 : 241)

$$\overline{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\overline{X}$ แทน ตัวกลางเลขคณิตหรือค่าเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนน

N แทน จำนวนคนทั้งหมด

2. สถิติพื้นฐาน

2.1 ความถี่

2.2 การหาร้อยละ (Percentage) ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของประชากร โดยใช้สูตร ดังนี้ (สมนึก ภัททิยธนี. 2560 : 264 - 265)

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ P แทน ร้อยละ

f แทน จำนวนหรือคะแนนที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ

N แทน จำนวนทั้งหมดหรือคะแนนเต็ม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นดังนี้

1. ลำดับขั้นในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ลำดับขั้นในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้น ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษา

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาแนวทางการติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นอื่น ๆ

ตอนที่ 5 ผลการสัมภาษณ์สถาบันอุดมศึกษาที่มีแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพหรือมีแนวทางการติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีโดดเด่นหรือเป็นรูปธรรม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษา

1.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ปรากฏดังตาราง 2

ตาราง 2 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. จำนวนหน่วยงานจัดการเรียนการสอนเทียบเท่าคณะ		
น้อยกว่า 5 คณะวิชา	23	20.4
5 - 10 คณะวิชา	55	48.7
11 - 15 คณะวิชา	19	16.8
16 - 20 คณะวิชา	9	7.9
มากกว่า 20 คณะ	7	6.2
รวม	113	100.0
2. จำนวนนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรีรวมทุกชั้นปี		
น้อยกว่า 5,000 คน	37	32.7
5,000 - 10,000 คน	27	23.9
10,001 - 15,000 คน	19	16.8
15,001 - 20,000 คน	11	9.7
20,001 - 25,000 คน	11	9.7
มากกว่า 25,000 คน	8	7.1
รวม	113	100.0
3. จำนวนนิสิตนักศึกษาที่พ้นสภาพโดยเฉลี่ยต่อปี		
น้อยกว่า 500 คน	84	74.3
500 - 1,000 คน	13	11.5
1,001 - 1,500 คน	8	7.1
1,501 - 2,000 คน	-	-
2,001 - 2,500 คน	-	-
2,501 - 3,000 คน	3	2.7
มากกว่า 3,000 คน	2	1.8
ไม่มีข้อมูล	3	2.7
รวม	113	100.0

จากตาราง 2 พบว่า สถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ส่วนใหญ่มีจำนวนหน่วยงานจัดการเรียนการสอนเทียบเท่าคณะ 5 - 10 คณะวิชา (ร้อยละ 48.7) มีจำนวนนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรีรวมทุกชั้นปี น้อยกว่า 5,000 คน (ร้อยละ 32.7) และมีจำนวนนิสิตนักศึกษาที่พ้นสภาพโดยเฉลี่ยต่อปี น้อยกว่า 500 คน (ร้อยละ 74.3) ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

2.1 ข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลทั่วไปของแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ปรากฏดังตาราง 3

ตาราง 3 ข้อมูลทั่วไปของแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. สถาบันของท่านประสบปัญหาในเรื่องการพ้นสภาพของนิสิตนักศึกษา ในระดับปริญญาตรี” หรือไม่		
มี	83	73.5
ไม่แน่ใจ	15	13.3
ไม่มี	15	13.3
รวม	113	100.0

ตาราง 3 (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
2. ท่านคิดว่าการพ้นสภาพของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรี มีสาเหตุมาจากอะไร (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
มีผลการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยกำหนด	77	28.5
ไม่สามารถปรับตัวสำหรับการเรียนในระดับอุดมศึกษาได้	42	15.6
ไม่ได้รับการให้คำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เกี่ยวข้อง	17	6.3
ไม่มีเงิน/ทุนการศึกษาสำหรับชำระค่าเล่าเรียนและใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน	72	26.7
ไม่มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศอำนวยความสะดวกต่อการขอรับ/ให้คำปรึกษา	8	3.0
ไม่มีกระบวนการติดตาม ดูแล และช่วยเหลือนิสิตอย่างเป็นระบบ และเป็นรูปธรรม	32	11.8
อื่น ๆ (โปรดระบุ).....	22	8.2
รวม	270	100.0
3. ปัจจุบัน สถาบันของท่าน มีวิธีการหรือการดำเนินการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรี หรือไม่		
มี	71	62.8
ไม่แน่ใจ	20	17.7
ไม่มี	22	19.5
	113	100.0

หมายเหตุ สาเหตุอื่น ๆ ของการพ้นสภาพของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรี เกิดจากสาเหตุ ไม่ใช่สาขา/คณะที่ถนัด ปัญหาครอบครัว เปลี่ยนสถานที่/เปลี่ยนสาขา มีภาระงานมาก ทำให้ไม่มีเวลาในการอ่านหนังสือ ไม่คุ้นเคยกับการเรียนด้วยตนเอง อ่านหนังสือแล้วจับประเด็นเนื้อหาไม่ได้ การติดต่อสื่อสารระหว่างอาจารย์กับนิสิตนักศึกษามีน้อย ปัญหาสุขภาพ ถูกถอนชื่อเพราะไม่ลงทะเบียนเรียน ไม่มีการผ่อนผันการชำระค่าเล่าเรียน ขาดการติดต่อ ลาออก ย้ายที่อยู่ สมัครเข้าเรียนใหม่ ไม่ทราบสาเหตุ ไม่สามารถปรับตัวสภาพแวดล้อม เพื่อนร่วมชั้น และการตั้งครรภ์

จากตาราง 3 พบว่า สถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ส่วนใหญ่มีปัญหาในเรื่องการพ้นสภาพของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 73.5) โดยมีสาเหตุมาจากการมีผลการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยกำหนด (ร้อยละ 28.5) และมีวิธีการหรือการดำเนินการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 62.8) ตามลำดับ

2.2 แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

2.2.1 กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ/กำกับของรัฐ (ทบวงมหาวิทยาลัย)

แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ/กำกับของรัฐ (ทบวงมหาวิทยาลัย) ปรากฏดังตาราง 4

ตาราง 4 แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ/กำกับของรัฐ (ทบวงมหาวิทยาลัย)

ลำดับ	รายการ	ความถี่
1	เกณฑ์จำแนกสภาพนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีเกี่ยวกับเกณฑ์ที่ต้องพ้นสภาพด้วยผลการศึกษาต่ำ	
	1.1 มีเกณฑ์จำแนกสภาพนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีเกี่ยวกับเกณฑ์ที่ต้องพ้นสภาพด้วยผลการศึกษาต่ำ พบว่า ส่วนใหญ่กำหนดเกณฑ์แตกต่างกันตามบริบทและกฎระเบียบของแต่ละสถาบันอุดมศึกษา	8
	1.2 มีจำนวนหน่วยกิต 30-59 หน่วยกิต หากมีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.50 จะต้องพ้นสภาพ และมีจำนวนหน่วยกิต 60 หน่วยกิตขึ้นไป หากมีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.75 จะต้องพ้นสภาพ	2
	1.3 เข้าเรียนได้สองภาคเรียน ต้องมีคะแนนเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า 1.50 และหากศึกษาอยู่ชั้นปีที่สองเป็นต้นไป ต้องมีคะแนนเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า 1.75	2
	1.4 จะต้องมีคะแนนเฉลี่ยสะสมระหว่าง 1.50-1.99	2

ตาราง 4 (ต่อ)

ลำดับ	รายการ	ความถี่
1 (ต่อ)	1.5 เมื่อเรียนครบสามภาคเรียนตั้งแต่เข้าเรียน หากมีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.50 จะต้องพ้นสภาพ และเมื่อเรียนครบหกภาคเรียนหรือปีสองขึ้นไป หากมีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 2.00 จะต้องพ้นสภาพ	1
	1.6 นิสิตนักศึกษาที่มีสถานะปกติจะต้องมีคะแนนเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า 1.80 และมีสภาพรอพินิจเมื่อมีคะแนนเฉลี่ยสะสมระหว่าง 1.50-1.80	1
	1.7 เมื่อสิ้นเทอมแรกมีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.25 จะต้องพ้นสภาพ เมื่อเรียนครบสองภาคเรียนมีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.50 จะต้องพ้นสภาพ เมื่อเรียนครบสองภาคเรียนต่อเนื่องกันนับแต่ภาคเรียนที่สามมีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.75 จะต้องพ้นสภาพ และเมื่อเรียนครบสี่ภาคเรียนต่อเนื่องนับแต่ภาคเรียนที่สามที่ลงทะเบียนเรียนมีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 2.00 จะต้องพ้นสภาพ ยกเว้นเรียนครบหลักสูตรแล้วมีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.80 ให้เรียนต่อภายในระยะเวลาได้	1
	1.8 เมื่อสิ้นภาคเรียนแรกมีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.50 จะต้องพ้นสภาพ และเมื่อเรียนสองภาคเรียนติดต่อกันมีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.75 จะต้องพ้นสภาพ	1
	1.9 เมื่อเรียนปีแรกมีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.50 จะต้องพ้นสภาพ และเมื่อเรียนปีสองเป็นต้นไปมีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.80 จะต้องพ้นสภาพ	1
	1.10 นิสิตนักศึกษาที่มีสภาพปกติจะต้องมีคะแนนเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า 1.80 นิสิตนักศึกษาที่มีสภาพรอพินิจ คือ มีคะแนนเฉลี่ยสะสมระหว่าง 1.50-1.79 หากมีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.50 จะต้องพ้นสภาพ	1
	1.11 เมื่อเรียนครบสองเทอมแรกหากมีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.25 จะต้องพ้นสภาพ เมื่อเรียนเทอมที่สามหากมีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.50 จะต้องพ้นสภาพ (มากกว่า 1.50 รอพินิจครั้งที่ 1) เมื่อรอพินิจครั้งที่ 1 และมีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.70 จะต้องพ้นสภาพ (มากกว่า 1.70 รอพินิจครั้งที่ 2) เมื่อรอพินิจครั้งที่ 2 และมีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.90 จะต้องพ้นสภาพ (มากกว่า 1.90 รอพินิจครั้งที่ 3) และเมื่อรอพินิจครั้งที่ 3 และมีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 2.00	1
	1.12 เมื่อเรียนครบสองเทอมมีจำนวนหน่วยกิต 25-59 หน่วยกิต หากมีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.50 จะต้องพ้นสภาพ เมื่อมีจำนวนหน่วยกิต 60 หน่วยกิตขึ้นไป หากมีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.75 จะต้องพ้นสภาพ	1

ตาราง 4 (ต่อ)

ลำดับ	รายการ	ความถี่
1 (ต่อ)	1.13 มีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.50 โดยไม่นับภาคแรกจะต้องพ้นสภาพ และมีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.75 สองภาคต่อเนื่อง โดยไม่นับภาคแรก จะต้องพ้นสภาพ	1
	1.14 มีการเตือนหลายระดับ กรณีเข้าเรียนเทอมแรกจะไม่นับ หากเทอมถัดมามีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.50 จะต้องพ้นสภาพ และหากมีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 2.00 จะแจ้งเตือนเรื่อย ๆ	1
	1.15 เมื่อมีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 2.00 ในเทอมใด หากเทอมต่อไปมีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 2.00 อีกครั้ง จะต้องพ้นสภาพ และหากมีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.00 ในเทอมใดจะต้องพ้นสภาพ	1
	1.16 เมื่อมีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.50 จะต้องพ้นสภาพ เมื่อมีคะแนนเฉลี่ยสะสมระหว่าง 1.50-1.79 สองภาคเรียนต่อเนื่องกันจะต้องพ้นสภาพ และเมื่อมีคะแนนเฉลี่ยสะสมระหว่าง 1.80-1.99 สี่ภาคต่อเนื่องกันจะต้องพ้นสภาพ	1
	1.17 ไม่มีการจำแนกสภาพนิสิตนักศึกษา	1
2	วิธีการหรือการดำเนินการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรี	
	2.1 มีระบบอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อดำเนินการและพัฒนาคุณภาพชีวิต การปรับตัวการใช้ชีวิตในสังคม การให้คำปรึกษา การให้คำแนะนำ และรับฟังปัญหาของนิสิตนักศึกษา	13
	2.2 มีการแจ้งข้อมูลการเรียนของนิสิตนักศึกษาให้คณะและคณะกรรมการบริหารมหาวิทยาลัยเพื่อทราบและพิจารณากำหนดแนวทางในการดำเนินการ	4
	2.3 มีการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการดำเนินการ ทั้งในส่วนของนิสิตนักศึกษา อาจารย์และหน่วยงาน	4
	2.4 มีการจัดกิจกรรม/โครงการเพื่อสนับสนุนการดำเนินการในระดับของคณะ	3
	2.5 มีการจัดโครงการให้ผู้ปกครองมารับทราบข้อมูลที่มหาวิทยาลัย โครงการเตรียมความพร้อม การติว การปรับพื้นฐาน และกิจกรรมเชียร์ก่อนเปิดภาคเรียน	2
	2.6 คณะและอาจารย์ที่ปรึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องวางแผนการดูแลนิสิตนักศึกษา	1
	2.7 มีการรายงานผลการศึกษาทุกปีการศึกษา	1

ตาราง 4 (ต่อ)

ลำดับ	รายการ	ความถี่
2 (ต่อ)	2.8 มีการประเมินกิจกรรมการเรียนการสอน	1
	2.9 มีการรายงานผลการประกันคุณภาพการศึกษา	1
	2.10 มีการจัดการเรียนการสอนเป็นพิเศษ (เพิ่มเติม) เพื่อทบทวนหรือติว	1
	2.11 หลักสูตร ผู้สอน เครื่องมือ อุปกรณ์ สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยมีความเหมาะสม	1
	2.12 มีระบบการคัดเลือกที่เหมาะสม	1
	2.13 มหาวิทยาลัยกำหนดนโยบายและมาตรการเพื่อช่วยนิสิตนักศึกษา	1
	2.14 มีการจัดทำคู่มือการคำนวณผลการศึกษาเพื่อให้นิสิตนักศึกษาได้ศึกษา	1
	2.15 คณะ/ภาควิชาเชิญผู้ปกครองชั้นปีที่ 1-2 เข้าร่วมโครงการและกิจกรรมของคณะ	1
	2.16 จัดให้มีการให้คำแนะนำโดยฝ่ายพัฒนานิสิตนักศึกษา	1
	2.17 ระบบจำกัดการลงทะเบียน กรณีนักศึกษาที่รอพินิจต้องพบอาจารย์ที่ปรึกษาก่อนลงทะเบียนเรียน และหากลงเกินกว่าระเบียบต้องผ่านการพิจารณาจากคณะ	1
	2.18 มีการแจ้งให้นิสิตนักศึกษาได้ดำเนินการลาพักการเรียนเพื่อรักษาสถานภาพกรณีที่ยังไม่ลงทะเบียนเรียน	1
	2.19 มีการจัดโครงการสัมพันธ์ระหว่างรุ่นพี่กับรุ่นน้อง	1
	2.20 อาจารย์ที่ปรึกษาสามารถตรวจสอบผลการศึกษาผ่านระบบสารสนเทศได้	1
	2.21 มีการสรุปข้อมูลนิสิตนักศึกษาที่มีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพหรือถอนชื่อต่อคณะเพื่อตรวจสอบและวางแผนติดตามหรือดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง	1
	2.22 เจ้าหน้าที่งานทะเบียนให้คำปรึกษานิสิตนักศึกษา	1
	2.23 มีการ Lock ระบบเพื่อไม่ให้นิสิตนักศึกษาที่มีผลการเรียนต่ำลงทะเบียนเรียนโดยจะต้องพบอาจารย์ที่ปรึกษาก่อนการลงทะเบียนเรียน	1
	2.24 มีการพัฒนา Application Mobile เพื่อแจ้งเตือนสถานะ	1
	2.25 มีระบบติดตามผลการลงทะเบียนเรียน	1
	2.26 นิสิตนักศึกษาสามารถตรวจสอบผลการศึกษาออนไลน์ได้และระบบแจ้งผลการศึกษาต่ำด้วยตัวอักษรสีแดง	1
	2.27 ฝ่ายทะเบียนและฝ่ายนักศึกษาของคณะตรวจสอบและติดตามผลการศึกษานักศึกษา	1

ตาราง 4 (ต่อ)

ลำดับ	รายการ	ความถี่
3	ในอนาคตจะมีวิธีการหรือการดำเนินการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรี เพื่อช่วยเหลือและดูแลนิสิตนักศึกษาด้วยวิธีการอื่น ๆ เพิ่มเติม	
	3.1 ควรจัดให้มีและพัฒนาระบบอาจารย์ที่ปรึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น	2
	3.2 ควรกำหนดวิธีการคัดเลือกนิสิตนักศึกษาที่จะเข้าเรียนต่อในสถาบันอุดมศึกษาให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น	2
	3.3 ควรจัดกระบวนการให้คำปรึกษาและความรู้แก่นิสิตนักศึกษาเกี่ยวกับกฎระเบียบของสถาบันอุดมศึกษา	2
	3.4 ผู้บริหารและคณะควรกำหนดเป็นนโยบายในการดำเนินการ	2
	3.5 ควรพัฒนาระบบสารสนเทศเข้ามาช่วยในการดำเนินการ	1
	3.6 อยู่ในระหว่างการปรับปรุงข้อบังคับ ระเบียบ และประกาศ เพื่อให้เหมาะสมถูกต้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน	1
	3.7 ควรปรับข้อบังคับ ระเบียบ เกี่ยวกับเกณฑ์การจำแนกสภาพนิสิตนักศึกษา	1
	3.8 ควรจัดทำระบบ Portfolio ของนิสิตนักศึกษา	1
	3.9 ควรติดตามนิสิตนักศึกษาที่ผลการศึกษาต่ำเพื่อวางแผนการลงทะเบียนเรียน	1
	3.10 ควรดำเนินการโดยประสานงานกับคณะ	1
	3.11 ควรมีการ Lock ระบบเพื่อขอพบนิสิตนักศึกษาก่อนลงทะเบียนเรียน	1
	3.12 ควรมีการศึกษาหรือพบนิสิตนักศึกษาเป็นรายกรณี	1
	3.13 ควรเผยแพร่ข้อมูลในการพ้นสภาพให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ	1
	3.14 ควรสร้างเครือข่ายผู้ปกครองและติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองอย่างต่อเนื่อง	1
	3.15 ควรมีการอบรมรุ่นพี่เพื่อให้ช่วยรุ่นน้อง	1
	3.16 ควรจัดทำข้อมูลสำหรับผู้บริหารประกอบการพิจารณา	1
	3.17 ควรจัดหาทุนการศึกษาให้เพียงพอ	1
	3.18 ควรมีการพัฒนาระบบการติดตามให้คำปรึกษาแก่นิสิตนักศึกษาที่มีปัญหาการเรียนเพื่อให้มาพบและรับคำแนะนำ	1
	3.19 ควรมีการพัฒนาระบบอาจารย์ที่ปรึกษาให้มีข้อมูลและเชื่อมโยงกับระบบกิจการนักศึกษา	1

จากตาราง 4 พบว่า แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ/กำกับของรัฐ (ทบวงมหาวิทยาลัย) ปรากฏดังนี้

1. สถาบันอุดมศึกษากลุ่มสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ/กำกับของรัฐ (ทบวงมหาวิทยาลัย) มีเกณฑ์จำแนกสภาพนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีเกี่ยวกับเกณฑ์ที่ต้องพ้นสภาพด้วยผลการศึกษาต่ำ พบว่า ส่วนใหญ่กำหนดเกณฑ์แตกต่างกันตามบริบทและกฎระเบียบของแต่ละสถาบันอุดมศึกษา

2. สถาบันอุดมศึกษากลุ่มสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ/กำกับของรัฐ (ทบวงมหาวิทยาลัย) มีวิธีการหรือการดำเนินการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรี ดังนี้

2.1 มีระบบอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อดำเนินการและพัฒนาคุณภาพชีวิต การปรับตัวการใช้ชีวิตในสังคม การให้คำปรึกษา การให้คำแนะนำ และรับฟังปัญหาของนิสิตนักศึกษา

2.2 มีการแจ้งข้อมูลการเรียนของนิสิตนักศึกษาให้คณะและคณะกรรมการบริหารมหาวิทยาลัยเพื่อทราบและพิจารณากำหนดแนวทางในการดำเนินการ

2.3 มีการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการดำเนินการ ทั้งในส่วนของนิสิตนักศึกษา อาจารย์และหน่วยงาน

2.4 มีการจัดกิจกรรม/โครงการเพื่อสนับสนุนการดำเนินการในระดับของคณะ

3. ในอนาคตสถาบันอุดมศึกษากลุ่มสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ/กำกับของรัฐ (ทบวงมหาวิทยาลัย) มีวิธีการหรือการดำเนินการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรี เพื่อช่วยเหลือและดูแลนิสิตนักศึกษา ด้วยวิธีการอื่น ๆ เพิ่มเติม ดังนี้

3.1 ควรจัดให้มีและพัฒนาระบบอาจารย์ที่ปรึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3.2 ควรกำหนดวิธีการคัดเลือกนิสิตนักศึกษาที่จะเข้าเรียนต่อในสถาบันอุดมศึกษาให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

3.3 ควรจัดกระบวนการให้คำปรึกษาและความรู้แก่นิสิตนักศึกษาเกี่ยวกับกฎระเบียบของสถาบันอุดมศึกษา

3.4 ผู้บริหารและคณะควรกำหนดเป็นนโยบายในการดำเนินการ

2.2.2 กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล

แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ปรากฏดังตาราง 5

ตาราง 5 แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล

ลำดับ	รายการ	ความถี่
1	เกณฑ์จำแนกสภาพนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีเกี่ยวกับเกณฑ์ที่ต้องพ้นสภาพด้วยผลการศึกษาต่ำ	
	1.1 มีเกณฑ์จำแนกสภาพนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีเกี่ยวกับเกณฑ์ที่ต้องพ้นสภาพด้วยผลการศึกษาต่ำ พบว่า ส่วนใหญ่กำหนดเกณฑ์แตกต่างกันตามบริบทและกฎระเบียบของแต่ละสถาบันอุดมศึกษา	10
	1.2 เมื่อเรียนครบ 1 ปี หากมีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.60 จะพ้นสภาพ และเมื่อเรียนปี 2 ขึ้นไป หากมีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.80 จะพ้นสภาพ	8
	เมื่อมีจำนวนหน่วยกิต 30-59 หน่วยกิต หากมีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.50 จะพ้นสภาพ และเมื่อมีจำนวนหน่วยกิต 60 หน่วยกิตขึ้นไป หากมีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.75 จะพ้นสภาพ	4
	1.3 ไม่มีการจำแนกสภาพ	4
	1.4 นักศึกษามีสภาพปกติเมื่อมีคะแนนเฉลี่ยสะสม 2.00 ขึ้นไป โดยมีสภาพรอพินิจเมื่อมีคะแนนเฉลี่ยสะสมระหว่าง 1.80-1.99	2
	1.5 เมื่อมีจำนวนหน่วยกิต 30 หน่วยกิต หากมีคะแนนเฉลี่ยสะสม 0.00 จะพ้นสภาพ เมื่อมีจำนวนหน่วยกิต 30-59 หน่วยกิต หากมีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.50 จะพ้นสภาพ และเมื่อมีจำนวนหน่วยกิต 60 หน่วยกิตขึ้นไป หากมีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.75 จะพ้นสภาพ	1
	1.6 นักศึกษาจะมีสถานะรอพินิจเมื่อมีคะแนนเฉลี่ยสะสมระหว่าง 1.60-1.99	1
	1.7 เมื่อเรียนภาคเรียนแรกต้องมีคะแนนเฉลี่ยสะสมระหว่าง 1.00-1.99 เมื่อเรียนภาคเรียนที่สองต้องมีคะแนนเฉลี่ยสะสมระหว่าง 1.25-1.99 เมื่อเรียนภาคเรียนที่สามเป็นต้นไปต้องมีคะแนนเฉลี่ยสะสมระหว่าง 1.50-1.99 (ถือเป็นสถานะรอพินิจครั้ง 1) 1.70-1.99 (ถือเป็นสถานะรอพินิจครั้ง 2) 1.90-1.99 (ถือเป็นสถานะรอพินิจครั้ง 3) หากหากมีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 2.00 จะต้องพ้นสภาพ ตามลำดับ	1

ตาราง 5 (ต่อ)

ลำดับ	รายการ	ความถี่
1 (ต่อ)	1.8 เมื่อเรียนครบสองภาคเรียนหากมีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.50 จะพ้นสภาพ เมื่อเรียนครบสี่ภาคเรียนขึ้นไป หากมีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.75 จะพ้นสภาพ	1
	1.9 หากมีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.80 จะพ้นสภาพ	1
	1.10 เมื่อเรียนภาคเรียนแรกจะต้องมีคะแนนเฉลี่ยสะสมระหว่าง 1.00-1.99 (หากมีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.00 จะต้องพ้นสภาพ) เมื่อเรียนครบสองภาคเรียนจะต้องมีคะแนนเฉลี่ยสะสมระหว่าง 1.25-1.99 ถือเป็นสถานะรอพินิจครั้งที่ 1 (หากมีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.25 จะต้องพ้นสภาพ) หากมีคะแนนเฉลี่ยสะสมระหว่าง 1.50-1.99 ถือเป็นสถานะรอพินิจครั้งที่ 2 (หากมีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.50 จะต้องพ้นสภาพ) หากมีคะแนนเฉลี่ยสะสมระหว่าง 1.75-1.99 ถือเป็นสถานะรอพินิจครั้งที่ 3 (หากมีคะแนนเฉลี่ยสะสมไม่ถึง 1.75 จะต้องพ้นสภาพ) และหากมีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 2.00 จะต้องพ้นสภาพ ตามลำดับ	1
	1.11 นักศึกษาจะต้องมีคะแนนเฉลี่ยสะสมระหว่าง 1.50-1.99	1
2	วิธีการหรือการดำเนินการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรี	
	2.1 มีระบบอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อแนะนำและให้คำปรึกษา	14
	2.2 สามารถผ่อนผันค่าเล่าเรียนในแต่ละภาคเรียนได้ (ชำระเป็นงวด ๆ ได้)	13
	2.3 มีทุนการศึกษาให้นักศึกษา (ทุน กยศ. ทุนภาคใต้ ทุนคนพิการ ทุนให้เปล่าของมหาวิทยาลัย และทุนจากหน่วยงานต่าง ๆ)	7
	2.4 มีการจัดกิจกรรมการปฐมนิเทศ	4
	2.5 มีการรายงานจำนวนนักศึกษาต่อที่ประชุมคณบดีเพื่อพิจารณาและหาแนวทางแก้ไข	3
	2.6 มีการกำหนดปฏิทินหรือตารางเพื่อให้นักศึกษาพบอาจารย์ที่ปรึกษาเดือนละ 1 ครั้ง	2
	2.7 เป็นการบริหารจัดการของคณะ	2
	2.8 มีกระบวนการสอนเสริม	2

ตาราง 5 (ต่อ)

ลำดับ	รายการ	ความถี่
2 (ต่อ)	2.9 มีการให้ความรู้และการปรับพื้นฐาน	2
	2.10 สามารถทดลองเรียนได้	1
	2.11 มีการแจ้งผลการเรียนไปยังผู้ปกครอง	1
	2.12 เปิดโอกาสให้นักศึกษาที่พ้นสภาพกลับเข้ามาเรียนโดยการโอนผลการเรียนได้	1
	2.13 มีการตรวจสอบผลการเรียนทุกภาคเรียน	1
	2.14 พัฒนาระบบช่วยเหลือในการพยากรณ์ผลการเรียนในอนาคต	1
	2.15 ให้ความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษา	1
	2.16 มหาวิทยาลัยแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อวิจัยในเรื่องการพ้นสภาพ	1
	2.17 มีระบบสารสนเทศของนักศึกษาที่มีแผนการศึกษา หน่วยกิตตลอดหลักสูตร แสดงรายวิชา เพื่อป้องกันการลงทะเบียนเรียนผิดพลาด	1
	2.18 จัดทำระบบโปรแกรมข้อมูลด้านการศึกษาและประวัติของนักศึกษาให้อาจารย์ที่ปรึกษา	1
	2.19 ฝ่ายพัฒนานักศึกษาจัดทำข้อมูลด้านกิจกรรมของนักศึกษาสำหรับอาจารย์ที่ปรึกษา	1
	2.20 คณะหน่วยงานมีการตรวจสอบจำนวนนักศึกษา	1
	2.21 ระเบียบสามารถให้ขยายเวลาศึกษาได้	1
	2.22 ฝ่ายทะเบียนติดตามการลงทะเบียนเรียน การชำระเงิน และการรักษาสถานภาพ	1
	2.23 มีการแจ้งข้อมูลการพ้นสภาพไปยังคณะ	1
	2.24 จัดทำสถิติการคงอยู่ของนักศึกษา	1
	2.25 จัดโครงการหารายได้ระหว่างเรียน	1
	2.26 จัดระบบการดูแลนักศึกษาแบบ 3 ส่วน คือ มหาวิทยาลัย อาจารย์และผู้ปกครอง	1
	2.27 จัดทำคู่มืออาจารย์ที่ปรึกษา	1
	2.28 อาจารย์ผู้สอนติดตามผลการเรียนนักศึกษา	1

ตาราง 5 (ต่อ)

ลำดับ	รายการ	ความถี่
2 (ต่อ)	2.29 จัดกลุ่มอาจารย์ผู้สอนที่มีนักศึกษาผลการเรียนต่ำเพื่อระดมสมองในการแก้ไขปัญหา	1
	2.30 จัดรูปแบบการเรียนการสอนผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ	1
	2.31 สร้างบรรยากาศการเรียนรู้สิ่งอำนวยความสะดวกและการรักษาความปลอดภัยภายในมหาวิทยาลัย	1
	2.32 ยกเว้นค่าเล่าเรียนให้ผู้เรียนดี ความสามารถ และสร้างชื่อเสียง	1
	2.33 มีการ Lock ระบบการลงทะเบียนนักศึกษาที่มีผลการเรียนต่ำกว่า 2.00 เพื่อพบอาจารย์ที่ปรึกษา	1
	2.34 มีการวิเคราะห์ผลการเรียนของนักศึกษาทุกภาคเรียน	1
3	ในอนาคตจะมีวิธีการหรือการดำเนินการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรี เพื่อช่วยเหลือและดูแลนิสิตนักศึกษา ด้วยวิธีการอื่น ๆ เพิ่มเติม	
	3.1 ควรใช้ระบบกลไกลอาจารย์ที่ปรึกษาในการดำเนินการ	11
	3.2 ควรดูแลนักศึกษาในเรื่องทุนการศึกษา การจัดกิจกรรม และการหารายได้	3
	3.3 ยังไม่มีวิธีการเพื่อป้องกัน	2
	3.4 มหาวิทยาลัยควรแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อวิจัยในเรื่องการพ้นสภาพ	2
	3.5 ควรเพิ่มช่องทางในด้านข้อมูลข่าวสารให้เพิ่มขึ้น (ข่าวต่าง ๆ ข่าวทุนการศึกษา)	2
	3.6 กองบริการการศึกษาควรให้คำปรึกษาด้านการเรียน	1
	3.7 ควรจัดทำระบบคัดกรองความเสี่ยงนักศึกษาที่มีโอกาสพ้นสภาพหรือภาวะการคงอยู่ โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติหรือระบบสารสนเทศโดยกระบวนการทาง Big Data, Rapid Miner	1
	3.8 ควรมีระบบช่วยเหลือนักศึกษาอย่างจริงจัง	1
	3.9 ควรให้ทดลองเรียนแล้ว มีการกระตุ้นและแจ้งให้ผู้ปกครองทราบ ทั้งนี้ ในส่วนของผู้เกี่ยวข้องควรดูแลและให้คำปรึกษา	1
	3.10 กำหนดให้อาจารย์ที่ปรึกษาติดตามผลการเรียนของนักศึกษาอย่างเข้มงวด	1

ตาราง 5 (ต่อ)

ลำดับ	รายการ	ความถี่
3 (ต่อ)	3.11 ควรให้หน่วยงานเกี่ยวกับการพัฒนานักศึกษาเข้ามาช่วยในการดำเนินการ	1
	3.12 ควรมีการดำเนินการแบบมีส่วนร่วมระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ปกครอง	1
	3.13 ควรมีมาตรการให้ทุกหลักสูตรจัดทำแผนการดูแลนักศึกษาเพื่อลดอัตราการพ้นสภาพ	1
	3.14 ควรพัฒนาระบบสารสนเทศนักศึกษาให้ง่ายต่อการใช้งานและเพิ่มเมนูที่ช่วยส่งเสริมและแก้ปัญหา	1
	3.15 ควรมีทุนการศึกษาสำหรับนักศึกษา	1
	3.16 ควรมีการตรวจสอบและสนับสนุนจากคณะ	1
	3.17 ควรมีการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎระเบียบ	1
	3.18 ควรให้ความรู้อาจารย์ที่ปรึกษาและนักศึกษา	1
	3.19 ควรจัดระบบการดูแลนักศึกษาแบบ 3 ส่วน คือ มหาวิทยาลัย อาจารย์ และผู้ปกครอง ให้มีประสิทธิภาพ	1
	3.20 ควรจัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือนักศึกษา (Academic advising and be medial center)	1
	3.21 ควรจัดอบรมอาจารย์ที่ปรึกษาด้านจิตวิทยาและการให้คำปรึกษา รวมถึงกฎระเบียบต่าง ๆ	1
	3.22 ควรจัดอบรมเพิ่มทักษะและความรู้แก่นักศึกษา เช่น รายวิชาภาษาอังกฤษ	1
	3.23 ควรให้นักศึกษาปรับแผนการเรียนได้ เนื่องจากสถาบันเปิดสอนเพียง 2 คณะ	1
	3.24 ควรแนะแนวนักเรียนก่อนเข้าเรียนถึงหลักสูตร วิธีเรียน และเน้นย้ำการเรียนนักศึกษาปัจจุบันทุกภาคเรียน	1

จากตาราง 5 พบว่า แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ปรากฏดังนี้

1. สถาบันอุดมศึกษากลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล มีเกณฑ์จำแนกสภาพนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีเกี่ยวกับเกณฑ์ที่ต้องพ้นสภาพด้วยผลการศึกษาต่ำ ดังนี้

1.1 มีการกำหนดเกณฑ์แตกต่างกันตามบริบทและกฎระเบียบของแต่ละสถาบันอุดมศึกษา

1.2 เมื่อเรียนครบ 1 ปี หากมีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.60 จะพ้นสภาพ และเมื่อเรียนปี 2 ขึ้นไป หากมีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.80 จะพ้นสภาพ

1.3 เมื่อมีจำนวนหน่วยกิต 30-59 หน่วยกิต หากมีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.50 จะพ้นสภาพ และเมื่อมีจำนวนหน่วยกิต 60 หน่วยกิตขึ้นไป หากมีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.75 จะพ้นสภาพ

1.4 ไม่มีการจำแนกสภาพ

2. สถาบันอุดมศึกษากลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล มีวิธีการหรือการดำเนินการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรี ดังนี้

2.1 มีระบบอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อแนะนำและให้คำปรึกษา

2.2 สามารถผ่อนผันค่าเล่าเรียนในแต่ละภาคเรียนได้ (ชำระเป็นงวด ๆ ได้)

2.3 มีทุนการศึกษาให้นักศึกษา (ทุน กยศ. ทุนภาคใต้ ทุนคนพิการ ทุนให้เปล่าของมหาวิทยาลัย และทุนจากหน่วยงานต่าง ๆ)

3. ในอนาคตสถาบันอุดมศึกษากลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล มีวิธีการหรือการดำเนินการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรี เพื่อช่วยเหลือและดูแลนิสิตนักศึกษา ด้วยวิธีการอื่น ๆ เพิ่มเติม ดังนี้

3.1 ควรใช้ระบบกลไกลอาจารย์ที่ปรึกษาในการดำเนินการ

3.2 ควรดูแลนักศึกษาในเรื่องทุนการศึกษา การจัดกิจกรรม และการหารายได้

3.3 ยังไม่มีวิธีการเพื่อป้องกัน

3.4 มหาวิทยาลัยควรแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อวิจัยในเรื่องการพ้นสภาพ

3.5 ควรเพิ่มช่องทางในด้านข้อมูลข่าวสารให้เพิ่มขึ้น (ข่าวต่าง ๆ ข่าวทุนการศึกษา)

2.2.3 กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ปรากฏดังตาราง 6

ตาราง 6 แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ลำดับ	รายการ	ความถี่
1	เกณฑ์จำแนกสภาพนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีเกี่ยวกับเกณฑ์ที่ต้องพ้นสภาพด้วยผลการศึกษาต่ำ	
	1.1 มีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 2.00 จะมีสถานะรอพินิจ ทั้งนี้ หากมีคะแนนเฉลี่ยสะสมมากกว่าหรือเท่ากับ 2.00 จะมีสถานะปกติ	8
	1.2 หากมีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.50 จะพ้นสภาพ (ยกเว้นภาคแรก) หากมีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.75 สองภาคเรียนติดต่อกันจะพ้นสภาพ (ยกเว้นภาคฤดูร้อนไม่นับรวม) และหากเรียนเกินหลักสูตร 4 ปี สามารถเรียนได้ 8 ปี	6
	1.3 ไม่มีการจำแนกสภาพนักศึกษา	3
	1.4 ถ้ามีคะแนนเฉลี่ยสะสมระหว่าง 1.50-1.99 จะมีสถานะรอพินิจ หากมีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.50 จะพ้นสภาพ ทั้งนี้ หากมีคะแนนเฉลี่ยสะสมมากกว่าหรือเท่ากับ 2.00 จะมีสถานะปกติ	1
	1.5 ถ้ามีคะแนนเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า 1.75 จะมีสถานะปกติ หากมีคะแนนเฉลี่ยสะสมระหว่าง 1.50-1.74 จะมีสถานะรอพินิจ	1
	1.6 ถ้ามีคะแนนเฉลี่ยสะสม 2.00 ขึ้นไป จะมีสถานะปกติ หากมีคะแนนเฉลี่ยสะสม 1.50-1.99 จะมีสถานะรอพินิจครั้งที่ 1 หากมีคะแนนเฉลี่ยสะสม 1.70-1.99 จะมีสภานะรอพินิจครั้งที่ 2 (ต่อเนื่องจากครั้งที่ 1) และหากมีคะแนนเฉลี่ยสะสม 1.90-1.99 จะมีสถานะรอพินิจครั้งที่ 3 (ต่อเนื่องจากครั้งที่ 2)	1
2	วิธีการหรือการดำเนินการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรี	
	2.1 มีอาจารย์ที่ปรึกษาคอยดูแลและให้คำปรึกษา	15
	2.2 จัดหางานให้ทำระหว่างเรียน/หารายได้ระหว่างเรียน	3
	2.3 มีทุนการศึกษา/ทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา	3
	2.4 มีการผ่อนชำระค่าเล่าเรียน	2

ตาราง 6 (ต่อ)

ลำดับ	รายการ	ความถี่
2 (ต่อ)	2.5 ให้ความรู้กับนักศึกษา/ปฐมนิเทศ	2
	2.6 ฝ่ายทะเบียนส่งจดหมายแจ้งเตือนนักศึกษาและผู้ปกครอง	2
	2.7 มีการสอนวิชาปรับพื้นฐาน เช่น วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ หรือภาษาอังกฤษ และทำสื่อการสอนออนไลน์ เพื่อให้นักศึกษาได้ทบทวน	2
	2.8 สามารถโทรสอบถามข้อมูลต่าง ๆ ได้	1
	2.9 จัดให้มีเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์เพื่อให้คำปรึกษาและประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ (สังกัดฝ่ายทะเบียน)	1
	2.10 สถาบันสอนในศาสตร์ที่นักศึกษาสามารถวางแผนในชีวิตได้จึงมีภูมิคุ้มกันตนเองได้	1
	2.11 มีการแจ้งเตือนผ่านระบบสารสนเทศของทะเบียน	1
	2.12 มีข้อมูลสารสนเทศสำหรับผู้เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการช่วยนักศึกษา	1
	2.13 หลักสูตรและคณะดำเนินการดูแลนักศึกษา	1
	2.14 มีความยืดหยุ่นในการเรียนการสอนตามความต้องการของผู้เรียน	1
	2.15 มีระบบพี่เลี้ยงนักศึกษา (เจ้าหน้าที่) ตัวต่อตัวและรายงานข้อมูลไปยังส่วนกลางและสนับสนุนข้อมูลให้กับอาจารย์ที่ปรึกษาอีกทางหนึ่ง	1
	2.16 อาจารย์ที่ปรึกษาประสานฝ่ายกิจการนักศึกษาและส่งข้อมูลต่อไปยังคณะเพื่อให้ความช่วยเหลือนักศึกษา	1
	2.17 จัดให้มีห้องให้คำปรึกษารายบุคคล	1
	2.18 มีระบบตรวจสอบการลงทะเบียนเรียน หากนักศึกษาไม่ลงทะเบียนเรียน เจ้าหน้าที่จะโทรติดตามนักศึกษาเพื่อให้มาดำเนินการลาพักการเรียนหรือดำเนินการอื่น ๆ	1
	2.19 สำรวจรายวิชาที่นักศึกษาติด F แล้วตรวจสอบด้วยว่าติด F เพราะอะไร เพื่อแก้ไขปัญหาให้ตรงจุด	1
	2.20 มีการโอนย้ายคณะหรือสาขาและเทียบโอนรายวิชาเพื่อให้โอกาสนักศึกษาได้ศึกษาต่อ	1
	2.21 มีระบบดูแลและติดตามนักศึกษา	1

ตาราง 6 (ต่อ)

ลำดับ	รายการ	ความถี่
3	ในอนาคตจะมีวิธีการหรือการดำเนินการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรี เพื่อช่วยเหลือและดูแลนิสิตนักศึกษา ด้วยวิธีการอื่น ๆ เพิ่มเติม	
	3.1 อาจารย์ที่ปรึกษาควรดูแลอย่างใกล้ชิด	2
	3.2 ควรมีระบบจัดเก็บข้อมูลสถิตินักศึกษาที่พ้นสภาพเพื่อใช้ในการตัดสินใจ	2
	3.3 กำลังวางแผนดำเนินการ	1
	3.4 ควรพิจารณาให้ความช่วยเหลือนักศึกษาเป็นรายกรณี	1
	3.5 อาจจะให้กองทุนให้กู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา	1
	3.6 ด้านการเรียนการสอนควรให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้สอนดูแล	1
	3.7 ควรเพิ่มเครื่องมือและเทคนิคการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ	1
	3.8 ควรส่งเสริมการจัดหลักสูตรที่ผู้เรียนสามารถหารายได้ระหว่างเรียน	1
	3.9 ควรพัฒนาระบบออนไลน์ ระบบพี่เลี้ยงนักศึกษา (เจ้าหน้าที่) ตัวต่อตัว และรายงานส่วนกลาง และสนับสนุนอาจารย์ที่ปรึกษาให้ทันสมัยเพื่อแจ้งแนวทางป้องกันได้รวดเร็ว	1
	3.10 ควรมีการดำเนินการติดตามนักศึกษาให้มากกว่านี้	1
	3.11 ผู้บริหารควรให้ความสำคัญติดตามและดูแล เข้าพบนักศึกษาให้เป็นประจำ เพื่อให้สามารถช่วยนักศึกษาได้	1
	3.12 ควรจัดให้มีห้องแนะแนวสำหรับการให้คำปรึกษา	1
	3.13 ควรเพิ่มช่องทางในการติดต่อกับนักศึกษา	1
	3.14 ควรติดตามนักศึกษาให้เข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง	1
	3.15 ควรจัดให้นักศึกษาเรียนปรับพื้นฐาน	1
	3.16 ควรมีการติดตามนักศึกษาที่ขาดเรียน	1
	3.17 ควรมีระบบการตรวจเยี่ยมนักศึกษาเป็นระยะ	1
	3.18 ควรสร้างระบบอาจารย์ที่ปรึกษาให้เข้มแข็ง	1
	3.19 ควรสร้างกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน	1
	3.20 มาตรการระดับมหาวิทยาลัยยังไม่มี เนื่องจากการดูแลอยู่กับคณะ	1

ตาราง 6 (ต่อ)

ลำดับ	รายการ	ความถี่
3	3.21 ควรจัดตั้งศูนย์/องค์กรเพื่อดูแลและติดตามนักศึกษา	1
(ต่อ)	3.22 อาจารย์ที่ปรึกษาควรตรวจเช็คจำนวนนักศึกษาทุกเดือน หากนักศึกษาขาดเรียนจะต้องโทรติดตามทั้งนักศึกษาและผู้ปกครอง	1

จากตาราง 6 พบว่า แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ปรากฏดังนี้

1. สถาบันอุดมศึกษากลุ่มสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีเกณฑ์จำแนกสภาพนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีเกี่ยวกับเกณฑ์ที่ต้องพ้นสภาพด้วยผลการศึกษาต่ำ ดังนี้

1.1 มีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 2.00 จะมีสถานะรอพินิจ ทั้งนี้ หากมีคะแนนเฉลี่ยสะสมมากกว่าหรือเท่ากับ 2.00 จะมีสถานะปกติ

1.2 หากมีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.50 จะพ้นสภาพ (ยกเว้นภาคแรก) หากมีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.75 สองภาคเรียนติดต่อกันจะพ้นสภาพ (ยกเว้นภาคฤดูร้อนไม่นับรวม) และหากเรียนเกินหลักสูตร 4 ปี สามารถเรียนได้ 8 ปี

1.3 ไม่มีการจำแนกสภาพนักศึกษา

2. สถาบันอุดมศึกษากลุ่มสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีวิธีการหรือการดำเนินการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรี ดังนี้

2.1 มีอาจารย์ที่ปรึกษาคอยดูแลและให้คำปรึกษา

2.2 จัดหางานให้ทำระหว่างเรียน/หารายได้ระหว่างเรียน

2.3 มีทุนการศึกษา/ทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา

2.4 มีการผ่อนชำระค่าเล่าเรียน

2.5 ให้ความรู้กับนักศึกษา/ปฐมนิเทศ

2.6 ฝ่ายทะเบียนส่งจดหมายแจ้งเตือนนักศึกษาและผู้ปกครอง

2.7 มีการสอนวิชาปรับพื้นฐาน เช่น วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ หรือภาษาอังกฤษและทำสื่อการสอนออนไลน์ เพื่อให้นักศึกษาได้ทบทวน

3. ในอนาคตสถาบันอุดมศึกษากลุ่มสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีวิธีการหรือการดำเนินการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรีเพื่อช่วยเหลือและดูแลนิสิตนักศึกษา ด้วยวิธีการอื่น ๆ เพิ่มเติม คือ อาจารย์ที่ปรึกษาควรดูแลอย่างใกล้ชิด และควรมีระบบจัดเก็บข้อมูลสถิตินักศึกษาที่พ้นสภาพเพื่อใช้ในการตัดสินใจ

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาแนวทางการติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

3.1 ข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลทั่วไปของแนวทางการติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ปรากฏดังตาราง 7

ตาราง 7 ข้อมูลทั่วไปของแนวทางการติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
สถาบันของท่านมีระบบการติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือนิสิตนักศึกษาที่มีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพหรือไม่		
มี	66	58.4
ไม่แน่ใจ	22	19.5
ไม่มี	25	22.1
รวม	113	100.0

จากตาราง 7 พบว่า สถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ส่วนใหญ่มีระบบการติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือนิสิตนักศึกษาที่มีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพ (ร้อยละ 58.4)

3.2 แนวทางการติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่มีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

3.2.1 กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ/กำกับของรัฐ (ทบวงมหาวิทยาลัย)

แนวทางการติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ/กำกับของรัฐ (ทบวงมหาวิทยาลัย) ปรากฏดังตาราง 8

ตาราง 8 แนวทางการติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ/กำกับของรัฐ (ทบวงมหาวิทยาลัย)

ลำดับ	รายการ	ความถี่
1	ระบบการติดตามผลการศึกษาของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรี	
	1.1 มีการแจ้งผลการศึกษาผ่านระบบสารสนเทศ	4
	1.2 มีระบบอาจารย์ที่ปรึกษา	3
	1.3 คณะจะเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการติดตามดูแลนิสิตนักศึกษา	3
	1.4 อาจารย์ที่ปรึกษาจะทราบและติดตามผลการศึกษาของนิสิตนักศึกษาผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ	2
	1.5 มีกระบวนการจัดส่งและแจ้งผลการศึกษาของนิสิตนักศึกษาไปยังผู้ปกครอง	2
	1.6 มีการแจ้งผลการศึกษาไปยังอาจารย์ที่ปรึกษา	2
	1.7 มีการกำกับติดตามการดำเนินการจากผู้บริหาร	2
	1.8 มีการส่ง e-mail แจ้งผลการศึกษาให้กับนิสิตนักศึกษารายบุคคลและติดตามขอผลการศึกษาจากผู้สอนอย่างต่อเนื่อง	1
	1.9 มีการตรวจสอบผลการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการหลังจากที่ได้รับการดูแลและวางแผนแล้ว	1
	1.10 มีการประมวลผลการศึกษาโดยระบบสารสนเทศของงานทะเบียน	1
	1.11 มีการดำเนินการตามกฎระเบียบของสถาบันอุดมศึกษา	1

ตาราง 8 (ต่อ)

ลำดับ	รายการ	ความถี่
1 (ต่อ)	1.12 มีกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (มคอ.) ของหลักสูตรกำกับการดำเนินการ	1
	1.13 มีการประชุมติดตามของคณะกรรมการบริหารหลักสูตร	1
	1.14 มีระบบสารสนเทศเพื่อรายงานข้อมูลนิสิตนักศึกษาที่มีแนวโน้มจะพ้นสภาพให้อาจารย์ที่ปรึกษา/คณะ/ภาควิชาทราบ	1
	1.15 มีการวิเคราะห์ข้อมูลและส่งผลสรุปข้อมูลรายวิชาหรือผลการศึกษาให้อาจารย์ที่ปรึกษา/คณะ/ภาควิชา	1
	1.16 มีการแจ้งให้นิสิตนักศึกษาได้ดำเนินการลาพักการเรียนเพื่อรักษาสถานภาพกรณีที่ยังไม่ลงทะเบียนเรียน	1
	1.17 มีการสรุปข้อมูลนิสิตนักศึกษาที่มีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพหรือถอนรายชื่อต่อคณะเพื่อตรวจสอบและวางแผนติดตามหรือดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง	1
	1.18 มีระบบอาจารย์ที่ปรึกษาและระบบติดตามผลการลงทะเบียนเรียนช่วยคัดกรองนิสิตนักศึกษาที่เข้าข่ายการพ้นสภาพ โดยแจ้งไปยังอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อให้มาพบและรับคำแนะนำ ทั้งนี้ ระบบบันทึกข้อมูลตามรหัสประจำตัวนิสิตนักศึกษาและผลการศึกษาเฉลี่ยสะสมจากน้อยไปหามาก	1
	1.19 มีการติดตามการส่งผลการศึกษาโดยส่วนกลางและสรุปข้อมูลแจ้งคณะกรรมการบริหาร	1
2	ในอนาคตจะมีกระบวนการติดตามผลการศึกษาของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรี เพื่อช่วยเหลือและดูแลนิสิตนักศึกษา ด้วยวิธีการอื่น ๆ เพิ่มเติม	
	2.1 ควรพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อช่วยในการติดตามผลการศึกษาและให้คำปรึกษานิสิตนักศึกษา	2
	2.2 ควรมีการจัดทำระบบ Portfolio ของนิสิตนักศึกษา	1
	2.3 ควรพัฒนาระบบบริหารการจัดการ	1
	2.4 ควรจัดทำหนังสือแจ้งผลการศึกษาและอื่น ๆ ส่งผู้ปกครอง	1
	2.5 ควรมีกระบวนการติดตามนิสิตนักศึกษาร่วมกับคณะ	1
	2.6 ควรพัฒนาระบบการบริหารงานบุคคลเพื่อเชื่อมโยงกับการขึ้นเงินเดือนกรณีส่งผลการศึกษาล่าช้า	1

จากตาราง 8 พบว่า แนวทางการติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่มีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ/กำกับของรัฐ (ทบวงมหาวิทยาลัย) ปรากฏดังนี้

1. สถาบันอุดมศึกษากลุ่มสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ/กำกับของรัฐ (ทบวงมหาวิทยาลัย) มีระบบการติดตามผลการศึกษาของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรี ดังนี้

1.1 มีการแจ้งผลการศึกษาผ่านระบบสารสนเทศ

1.2 มีระบบอาจารย์ที่ปรึกษา

1.3 คณะจะเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการติดตามดูแลนิสิตนักศึกษา

1.4 อาจารย์ที่ปรึกษาจะทราบและติดตามผลการศึกษาของนิสิตนักศึกษาผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

1.5 มีกระบวนการจัดส่งและแจ้งผลการศึกษาของนิสิตนักศึกษาไปยังผู้ปกครอง

1.6 มีการแจ้งผลการศึกษาไปยังอาจารย์ที่ปรึกษา

1.7 มีการกำกับติดตามการดำเนินการจากผู้บริหาร

2. ในอนาคตสถาบันอุดมศึกษากลุ่มสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ/กำกับของรัฐ (ทบวงมหาวิทยาลัย) จะมีกระบวนการติดตามผลการศึกษาของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรี เพื่อช่วยเหลือและดูแลนิสิตนักศึกษา ด้วยวิธีการอื่น ๆ เพิ่มเติม คือ ควรพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อช่วยในการติดตามผลการศึกษาและให้คำปรึกษานิสิตนักศึกษา

3.2.2 กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล

แนวทางการติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่มีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ปรากฏดังตาราง 9

ตาราง 9 แนวทางการติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล

ลำดับ	รายการ	ความถี่
1	ระบบการติดตามผลการศึกษาของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรี	
	1.1 มีระบบอาจารย์ที่ปรึกษา	7
	1.2 ใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศควบคู่กับระบบอาจารย์ที่ปรึกษา	7
	1.3 การจัดพิมพ์ใบแสดงผลการเรียนเพื่อส่งให้ผู้ปกครอง	4
	1.4 นักศึกษาสามารถดูผลการเรียนออนไลน์ผ่านระบบ	3
	1.5 มีแนวปฏิบัติกำหนดให้อาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพบนักศึกษาภาคเรียนละ 4 ครั้ง (กำหนดไว้ในปฏิทินการศึกษา)	2
	1.6 มีเจ้าหน้าที่คอยช่วยเหลือนักศึกษา	1
	1.7 มีการรายงานข้อมูลให้ผู้บริหารทราบ	1
	1.8 มีระบบที่สามารถดูข้อมูลได้ทุกมิติ เช่น ข้อมูลนักศึกษา ผลการเรียน ประวัติ ครอบครัว พฤติกรรมและกิจกรรม	1
	1.9 เพิ่มสิทธิ์ให้อาจารย์ประจำหลักสูตรและหัวหน้าภาควิชาในการดูแลนักศึกษา	1
	1.10 มีประกาศมาตรการกำกับและควบคุมการส่งผลการเรียน	1
	1.11 ฝ่ายทะเบียนจัดทำข้อมูลนักศึกษาที่มีผลการเรียน 1.80-1.99 เสนอที่ประชุมผู้บริหารเพื่อหาแนวทางแก้ไข	1
	1.12 มีการตรวจสอบสถานภาพนักศึกษาทุกปีการศึกษา	1
	1.13 สนับสนุนและแจ้งข้อมูลนักศึกษาที่มีผลการเรียนต่ำไปคณะและผู้ปกครอง	1
	1.14 ให้ความรู้อาจารย์ที่ปรึกษาในการใช้ระบบการติดตามนักศึกษา	1
	1.15 มีระบบการติดตามผลการเรียนสำหรับอาจารย์ ผู้สอน และอาจารย์ที่ค้างส่งเกรด	1
	1.16 มีระบบติดตามผลการเรียนนักศึกษารายภาค สำหรับติดตามและประเมินผลในแต่ละรายวิชา	1
	1.17 มีระบบแจ้งเตือนนักศึกษาที่มีเวลาเรียนเกิน/ใกล้เกินเวลา	1
	1.18 มีหน่วยงาน/บุคลากรที่ให้คำแนะนำนักศึกษา	1

ตาราง 9 (ต่อ)

ลำดับ	รายการ	ความถี่
1 (ต่อ)	1.19 มีการสอนเสริมระหว่างภาคเรียน	1
	1.20 มีการประชุมคณาจารย์เพื่อทราบผลการดำเนินงานหลักสูตรและติดตามผลการเรียนนักศึกษา	1
2	ในอนาคตจะมีกระบวนการติดตามผลการศึกษาของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรี เพื่อช่วยเหลือและดูแลนิสิตนักศึกษา ด้วยวิธีการอื่น ๆ เพิ่มเติม	
	2.1 ควรพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อติดตามผลการเรียนนักศึกษา	3
	2.2 ควรจะกำหนดให้มีแนวทางในการติดตามผลการเรียนนักศึกษา	2
	2.3 ควรมีการรายงานผลการเรียนให้ผู้ปกครองทราบทุกภาคเรียน	1
	2.4 กำหนดให้นักศึกษาสามารถตรวจสอบผลการเรียนผ่าน Application ของมหาวิทยาลัยได้	1
	2.5 ยังไม่มีระบบการติดตามนักศึกษาซึ่งขึ้นอยู่กับนโยบายของผู้บริหาร	1
	2.6 หน่วยงานที่บริหารจัดการไม่ทราบนโยบายของผู้บริหาร	1
	2.7 ควรพัฒนาระบบสารสนเทศของนักศึกษาให้ง่ายต่อการใช้งานและเพิ่มเมนูที่ช่วยส่งเสริมและการแก้ปัญหา	1
	2.8 ควรพัฒนากลไกที่มีอยู่เดิมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น	1
	2.9 อาจารย์ที่ปรึกษาควรรายงานผลการปฏิบัติงานทุกภาคการศึกษา	1
	2.10 มหาวิทยาลัยควรเพิ่มทุกช่องทางในการติดตามนักศึกษาและการสอน	1
	2.11 ควรเพิ่มช่องทางให้นักศึกษาสามารถคำนวณผลการเรียนก่อนสำเร็จการศึกษาในภาคเรียนนั้น ๆ	1
	2.12 ไม่แน่ใจ	1

จากตาราง 9 พบว่า แนวทางการติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ปรากฏดังนี้

1. สถาบันอุดมศึกษากลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล มีระบบการติดตามผลการศึกษาของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรี ดังนี้

1.1 มีระบบอาจารย์ที่ปรึกษา

1.2 ใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศควบคู่กับระบบอาจารย์ที่ปรึกษา

1.3 การจัดพิมพ์ใบแสดงผลการเรียนเพื่อส่งให้ผู้ปกครอง

1.4 นักศึกษาสามารถดูผลการเรียนออนไลน์ผ่านระบบ

2. ในอนาคตสถาบันอุดมศึกษากลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จะมีกระบวนการติดตามผลการศึกษาของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรี เพื่อช่วยเหลือและดูแลนิสิตนักศึกษา ด้วยวิธีการอื่น ๆ เพิ่มเติม คือ ควรพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อติดตามผลการเรียนนักศึกษา และควรจะกำหนดให้มีแนวทางในการติดตามผลการเรียนนักศึกษา

3.2.3 กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

แนวทางการติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ปรากฏดังตาราง 10

ตาราง 10 แนวทางการติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ลำดับ	รายการ	ความถี่
1	ระบบการติดตามผลการศึกษาของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรี	
	1.1 อาจารย์ที่ปรึกษาติดตามและดูแลนักศึกษา	10
	1.2 มีการแจ้งเตือนผ่านระบบสารสนเทศทะเบียน	2
	1.3 มีระบบสารสนเทศที่สามารถแจ้งหรือส่งผลการเรียนให้อาจารย์ที่ปรึกษา	2
	1.4 นักศึกษาที่มีผลการเรียนต่ำและมีสภาพรอพินิจฝ่ายทะเบียนจะแจ้งผู้ปกครองให้ทราบและหาทางป้องกันร่วมกันโดยประสานกับอาจารย์ที่ปรึกษาและหัวหน้าภาควิชา	1
	1.5 แจ้งผลคะแนนกลางภาคเพื่อให้นักศึกษาได้ทราบและพัฒนาตนเอง	1
	1.6 มีระบบอาจารย์พี่เลี้ยงในการติดตามพัฒนาการนักศึกษา	1
	1.7 มีการสอนเสริม	1
	1.8 มีการจัดติว	1
	1.9 มีการจัดกิจกรรมเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษา	1

ตาราง 10 (ต่อ)

ลำดับ	รายการ	ความถี่
1 (ต่อ)	1.10 คณะเป็นผู้ดำเนินการติดตามนักศึกษาโดยประสานข้อมูลจากทะเบียน	1
	1.11 ผู้สอนรายงานสถิติการเข้าเรียนมายังส่วนกลางทุกวัน	1
	1.12 ส่วนกลางรายงานสถิติการเข้าเรียนให้อาจารย์ที่ปรึกษาทราบเพื่อติดตามนักศึกษา	1
	1.13 ฝ่ายทะเบียนสรุปผลการเรียนทุกภาคเรียนให้หลักสูตรทราบ โดยอาจารย์ที่ปรึกษาจะติดตามนักศึกษาที่มีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพอย่างใกล้ชิด	1
	1.14 ฝ่ายทะเบียนแจ้งผลการเรียนนักศึกษาที่มีปัญหาให้อาจารย์ที่ปรึกษาผ่านหัวหน้าภาค และคณบดี	1
	1.15 นักศึกษาสามารถตรวจสอบผลการเรียนผ่านระบบสารสนเทศ	1
	1.16 จัดให้นักศึกษาเรียนน้อยลงเพื่อให้มีเวลาทบทวนบทเรียนมากขึ้น	1
	1.17 ส่งผลการเรียนไปยังผู้ปกครองทุกภาคเรียน	1
	1.18 มีระบบคัดกรองนักศึกษาที่มีผลการเรียนต่ำเพื่อติดตามและให้คำปรึกษา	1
	1.19 จัดเรียนเสริมเพื่อปรับพื้นฐานทางด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษ	1
	1.20 มีการโอนย้ายคณะหรือสาขาและเทียบโอนรายวิชาเพื่อให้โอกาสนักศึกษาได้ศึกษาต่อ	1
2	ในอนาคตจะมีกระบวนการติดตามผลการศึกษาของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรี เพื่อช่วยเหลือและดูแลนิสิตนักศึกษา ด้วยวิธีการอื่น ๆ เพิ่มเติม	
	2.1 ควรสร้างระบบสารสนเทศในการกำกับติดตาม	2
	2.2 ควรมีการติดตามความเปลี่ยนแปลงของผลการเรียนของนักศึกษาในแต่ละภาคเรียน	1
	2.3 ควรจัดเตรียมบุคลากรที่ทำหน้าที่อาจารย์ที่ปรึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ	1
	2.4 ควรทำความเข้าใจกับนักศึกษาและอาจารย์ผู้สอน	1
	2.5 ควรมีการแนะนำเป็นรายกรณี เนื่องจากนักศึกษาบางรายติดต่อไม่ได้	1
	2.6 ควรแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดูแลและช่วยเหลือนักศึกษาอย่างใกล้ชิด	1
	2.7 ควรกำหนดเป็นแผนยุทธศาสตร์ในเรื่องอัตราคงอยู่ให้ชัดเจนและกำกับติดตามได้	1
	2.8 ควรเช็คชื่อเข้าเรียนทุกวิชา	1

ตาราง 10 (ต่อ)

ลำดับ	รายการ	ความถี่
2 (ต่อ)	2.9 ควรมีการจัดประชุมนักศึกษาที่มีผลการเรียนต่ำ	1
	2.10 ควรพิจารณาเรื่องการให้ทุนการศึกษา	1
	2.11 อาจารย์ที่ปรึกษาควรดูแลและให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด	1
	2.12 ควรปรับเปลี่ยนวิธีการประเมินนอกเหนือจากการสอบอย่างเดียว	1
	2.13 ควรสร้างกลุ่มไลน์เพื่อติดตามนักศึกษาได้เป็นรายบุคคล	1

จากตาราง 10 พบว่า แนวทางการติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ปรากฏดังนี้

1. สถาบันอุดมศึกษากลุ่มสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีระบบการติดตามผลการศึกษาของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรี ดังนี้

1.1 อาจารย์ที่ปรึกษาติดตามและดูแลนักศึกษา

1.2 มีการแจ้งเตือนผ่านระบบสารสนเทศทะเบียน

1.3 มีระบบสารสนเทศที่สามารถแจ้งหรือส่งผลการเรียนให้อาจารย์ที่ปรึกษา

2. ในอนาคตสถาบันอุดมศึกษากลุ่มสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จะมีกระบวนการติดตามผลการศึกษาของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรี เพื่อช่วยเหลือและดูแลนิสิตนักศึกษา ด้วยวิธีการอื่น ๆ เพิ่มเติม คือ ควรสร้างระบบสารสนเทศในการกำกับติดตาม

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นอื่น ๆ

สถาบันอุดมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาที่ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอื่น ๆ ดังนี้

1. กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ/กำกับของรัฐ (ทบวงมหาวิทยาลัย) มีความคิดเห็นอื่น ๆ ปรากฏดังตาราง 11

ตาราง 11 ความคิดเห็นอื่น ๆ ของกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ/กำกับของรัฐ (ทบวงมหาวิทยาลัย)

ลำดับ	รายการ	ความถี่
1	แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพของนิสิตนักศึกษา	
1.1	จุดเด่น	
	1.1.1 มีกระบวนการให้คำปรึกษาและแนะนำนิสิตนักศึกษา	2
	1.1.2 มีระบบ Re-entry	1
	1.1.3 มีระบบการให้อนุปริญญา	1
	1.1.4 มีระบบการแจ้งผลการศึกษาให้กับอาจารย์ที่ปรึกษา	1
	1.1.5 มีระบบสารสนเทศใช้ประกอบการพิจารณา	1
	1.1.6 มีระบบอาจารย์ที่ปรึกษาที่เข้มแข็ง	1
1.2	จุดด้อย	
	1.2.1 คณะหน่วยงานอยู่ในช่วงการดำเนินการจึงยังไม่เห็นผลปรากฏชัด	1
	1.2.2 ยังขาดระบบสารสนเทศสนับสนุนการดำเนินการ	1
	1.2.3 ระบบการให้คำปรึกษาและแนะนำนิสิตนักศึกษายังไม่ดีเท่าที่ควร	1
	1.2.4 นิสิตนักศึกษาไม่ติดต่อหรือไม่เข้าเรียน	1
	1.2.5 สถาบันอุดมศึกษาขาดการวิเคราะห์ข้อมูล การสรุปผล และการติดตามผลการดำเนินการ	1
2	แนวทางการติดตามผลการศึกษาของนิสิตนักศึกษา	
2.1	จุดเด่น	
	2.1.1 อาจารย์ที่ปรึกษามีความใกล้ชิดกับนิสิตนักศึกษา	2
	2.1.2 นิสิตนักศึกษาสามารถทดสอบผลการศึกษาผ่านระบบสานสนเทศได้	1
	2.1.3 คณะต้นสังกัดของนิสิตนักศึกษารายงานผลการศึกษาหรือข้อมูลให้ส่วนกลางหรือผู้บริหารทราบ	1
	2.1.4 คณะมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	1
	2.1.5 มีระบบสารสนเทศในการดำเนินการเพื่อประกอบการพิจารณา	1
	2.1.6 มีระบบสารสนเทศสำหรับคณะเพื่อตรวจสอบและทราบว่ามีรายวิชาที่ค้างส่งผลการศึกษา	1
	2.1.7 มีการติดตามผลการศึกษาเป็นลายลักษณ์อักษรและรายงานที่ประชุม	1

ตาราง 11 (ต่อ)

ลำดับ	รายการ	ความถี่
2.2	จุดด้อย	
	2.2.1 ขาดระบบฐานข้อมูลที่ใช้ในการดำเนินการ	1
	2.2.2 ขาดระบบสารสนเทศในการดำเนินการ	1
	2.2.3 ขาดการวิเคราะห์ข้อมูล การสรุปผล และการติดตามผลการดำเนินการ	1
	2.2.4 ยังไม่มีการเชื่อมโยงระบบการบริหารงานบุคคลกับการส่งผลการศึกษาล่าช้า	1
3	ข้อเสนอแนะ	
	3.1 มหาวิทยาลัยควรเร่งดำเนินการในการแก้ไขและป้องกันปัญหาการพ้นสภาพของนิสิตนักศึกษา	1
	3.2 ควรทำการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลนิสิตนักศึกษาที่พ้นสภาพกรณีที่ได้ระดับผลการศึกษาเฉลี่ยสะสมต่ำกว่าที่มหาวิทยาลัยกำหนด	1
	3.3 ควรมีการเชื่อมโยงระบบการขึ้นเงินเดือนกับระบบอื่น ๆ	1

จากตาราง 11 กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ/กำกับของรัฐ (ทบวงมหาวิทยาลัย) มีความคิดเห็นอื่น ๆ ดังนี้

1. แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพของนิสิตนักศึกษา

1.1 จุดเด่น คือ มีกระบวนการให้คำปรึกษาและแนะนำนิสิตนักศึกษา

1.2 จุดด้อย มีดังนี้

1.2.1 คณะหน่วยงานอยู่ในช่วงการดำเนินการจึงยังไม่เห็นผลปรากฏชัด

1.2.2 ยังขาดระบบสารสนเทศสนับสนุนการดำเนินการ

1.2.3 ระบบการให้คำปรึกษาและแนะนำนิสิตนักศึกษายังไม่ดีเท่าที่ควร

1.2.4 นิสิตนักศึกษาไม่ติดต่อหรือไม่เข้าเรียน

1.2.5 สถาบันอุดมศึกษาขาดการวิเคราะห์ข้อมูล การสรุปผล และการติดตามผลการดำเนินการ

2. แนวทางการติดตามผลการศึกษาของนิสิตนักศึกษา

2.1 จุดเด่น คือ อาจารย์ที่ปรึกษามีความใกล้ชิดกับนิสิตนักศึกษา

2.2 จุดด้อย มีดังนี้

2.2.1 ขาดระบบฐานข้อมูลที่ใช้ในการดำเนินการ

2.2.2 ขาดระบบสารสนเทศในการดำเนินการ

2.2.3 ขาดการวิเคราะห์ข้อมูล การสรุปผล และการติดตามผลการดำเนินการ

2.2.4 ยังไม่มีการเชื่อมโยงระบบการบริหารงานบุคคลกับการส่งผลการศึกษาล่าช้า

3. ข้อเสนอแนะ มีดังนี้

3.1 มหาวิทยาลัยควรเร่งดำเนินการในการแก้ไขและป้องกันปัญหาการพ้นสภาพของนิสิตนักศึกษา

3.2 ควรทำการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลนิสิตนักศึกษาที่พ้นสภาพกรณีที่ได้ระดับผลการศึกษาเฉลี่ยสะสมต่ำกว่าที่มหาวิทยาลัยกำหนด

3.3 ควรมีการเชื่อมโยงระบบการขึ้นเงินเดือนกับระบบอื่น ๆ

2. กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล มีความคิดเห็นอื่น ๆ ปรากฏดังตาราง 12

ตาราง 12 ความคิดเห็นอื่น ๆ ของกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล

ลำดับ	รายการ	ความถี่
1	แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพของนักศึกษา	
1.1	จุดเด่น	
	1.1.1 มีระบบอาจารย์ที่ปรึกษา	4
	1.1.2 มีระบบสารสนเทศที่สามารถตรวจสอบผลการเรียนได้	3
	1.1.3 อาจารย์ที่ปรึกษาสามารถพบและติดตามนักศึกษาที่มีภาวะเสี่ยงบางราย	1
	1.1.4 ระบบบริหารหลักสูตรที่มีมาตรฐาน	1
	1.1.5 นักศึกษาได้รับโอกาสให้เข้าเรียนเมื่อพ้นสภาพ	1
	1.1.6 มีการกำหนดระเบียบเกี่ยวกับอาจารย์ที่ปรึกษาชัดเจน	1
	1.1.7 ประสานผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ	1
	1.1.8 นักศึกษาที่ผลการเรียนต่ำจะลงทะเบียนเรียนได้น้อย (ไม่เกิน 16 นก.)	1
	1.1.9 มีระเบียบและโปรแกรมที่อาจารย์ที่ปรึกษาสามารถเข้าถึง	1
	1.1.10 มีนโยบายของมหาวิทยาลัยเพื่อแก้ไขปัญหาในเรื่องนี้	1
	1.1.11 มีการรองรับและช่วยเหลือนักศึกษาที่ไม่มีเงินค่าเล่าเรียนบางส่วน	1
	1.1.13 มีประกาศแจ้งให้นักศึกษาได้ทราบกฎระเบียบหรือแนวปฏิบัติ	1

ตาราง 12 (ต่อ)

ลำดับ	รายการ	ความถี่
1.1 (ต่อ)	1.1.13 มหาวิทยาลัยมีการจัดอบรมการใช้โปรแกรมการติดตามผลการให้กับอาจารย์ที่ปรึกษา	1
	1.1.14 มหาวิทยาลัยมีกฎระเบียบให้นักศึกษาสามารถเปลี่ยนสาขาวิชาได้เมื่อเรียนครบ 1 ปี	1
	1.1.15 มหาวิทยาลัยมีมาตรการในการดำเนินการสำหรับผู้สอนที่ไม่ส่งผลการเรียน	1
	1.1.16 มีระบบการ Lock ระบบการลงทะเบียนเรียนของนักศึกษาที่มีผลการเรียนต่ำกว่า 2.00 เพื่อให้พบอาจารย์ที่ปรึกษา	1
	1.1.17 มีจำนวนนักศึกษาพ้นสภาพน้อย	1
	1.1.18 สามารถติดตามนักศึกษาให้กลับมาศึกษาต่อได้	1
1.2	จุดด้อย	
	1.2.1 นักศึกษาบางคนไม่ติดต่อ ไม่กล้าเข้าพบ ไม่สนใจ หรือไม่ให้ข้อมูลที่แท้จริง	5
	1.2.2 ไม่สามารถดูแลนักศึกษาได้ทั่วถึงเนื่องจากการเข้าถึงและการวิเคราะห์ข้อมูลยังไม่เพียงพอ	1
	1.2.3 แหล่งทุนการศึกษามีไม่เพียงพอ	1
	1.2.4 นักศึกษามีผลการเรียนต่ำ	1
	1.2.5 ไม่มีหน่วยงานรับผิดชอบที่ชัดเจน	1
	1.2.6 หากอาจารย์ที่ปรึกษาไม่ใส่ใจและดูแลนักศึกษาจะพ้นสภาพได้ง่าย	1
	1.2.7 การปฏิบัติไม่จริงจัง	1
	1.2.8 ระบบการดูแลมีอย่างเหมาะสม แต่ไม่ได้รับการตอบสนองจากนักศึกษาและผู้ปกครอง	1
	1.2.9 เป็นนโยบายเชิงรับจึงไม่ตรงกับกลุ่มเป้าหมาย	1
	1.2.10 ไม่มีระบบสารสนเทศอำนวยความสะดวกในการติดตามนักศึกษา	1

ตาราง 12 (ต่อ)

ลำดับ	รายการ	ความถี่
2	แนวทางการติดตามผลการศึกษาของนักศึกษา	
2.1	จุดเด่น	
	2.1.1 มีระบบแจ้งเตือนสถานะผ่านระบบบริการการศึกษาหรือระบบทะเบียนกลางส่งผลให้นักศึกษาสามารถทราบผลการเรียนหรือข้อมูลด้วยตนเอง	7
	2.1.2 อาจารย์ที่ปรึกษาสามารถดูผลการเรียนของนักศึกษาในที่ปรึกษาได้ทุกคน	4
	2.1.3 มีระบบอาจารย์ที่ปรึกษา	3
	2.1.4 มีการรายงานผลการเรียนทางไปรษณีย์ให้ผู้ปกครอง	2
	2.1.5 มีระบบการติดตามผลการเรียนจากอาจารย์ผู้สอน	1
	2.1.6 มีการส่งผลการเรียนไปยังผู้ปกครอง	1
	2.1.7 ให้ความรู้อาจารย์ที่ปรึกษาในการใช้ระบบการติดตามนักศึกษา	1
	2.1.8 มีระบบการติดตามผลการเรียนสำหรับอาจารย์ ผู้สอน และอาจารย์ที่ค้างส่งเกรด	1
	2.1.9 มีระบบติดตามผลการเรียนนักศึกษารายภาค สำหรับติดตามและประเมินผลในแต่ละรายวิชา	1
	2.1.10 มีระบบแจ้งเตือนนักศึกษาที่มีเวลาเรียนเกิน/ใกล้เกินเวลา	1
	2.1.11 มีแผนการจัดสรรงบประมาณและแผนการพัฒนาโปรแกรมอาจารย์ที่ปรึกษาให้มีประสิทธิภาพ	1
	2.1.12 นักศึกษาทราบผลการเรียนทันที	1
2.2	จุดด้อย	
	2.2.1 ไม่มีระบบการติดตามนักศึกษาและติดตามผลการเรียน	2
	2.2.2 นักศึกษาไม่สนใจในการตรวจสอบผลการเรียนของตนเอง	2
	2.2.3 ไม่มีการวิเคราะห์ข้อมูลนักศึกษาที่มีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพ	1
	2.2.4 นักศึกษาไม่เข้าพบอาจารย์ที่ปรึกษา	1
	2.2.5 ที่อยู่สำหรับการส่งผลการเรียนไปยังผู้ปกครองไม่ถูกต้อง	1
	2.2.6 นักศึกษาปิดช่องทางการติดตาม	1
	2.2.7 อาจารย์ที่ปรึกษาไม่ให้ความสำคัญ	1
	2.2.8 ติดตามนักศึกษายาก	1

ตาราง 12 (ต่อ)

ลำดับ	รายการ	ความถี่
3	ข้อเสนอแนะ	
	3.1 ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรบูรณาการการดำเนินการร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหา	2
	3.2 มหาวิทยาลัยควรสร้างระบบวิเคราะห์ความเสี่ยงภาวะการพ้นสภาพเพื่อช่วยอาจารย์ที่ปรึกษาในการดูแลนักศึกษาได้อย่างทันท่วงที	1
	3.3 มหาวิทยาลัยควรพัฒนาฐานข้อมูลให้มีความถูกต้องสามารถนำมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	1
	3.4 ผู้บริหารควรแจ้งนโยบายไปยังหน่วยงานที่บริหารจัดการเพื่อทราบและดำเนินการ	1

จากตาราง 12 กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล มีความคิดเห็นอื่น ๆ ดังนี้

1. แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพของนักศึกษา

1.1 จุดเด่น คือ มีระบบอาจารย์ที่ปรึกษา และมีระบบสารสนเทศที่สามารถตรวจสอบผลการเรียนได้

1.2 จุดด้อย คือ นักศึกษาบางคนไม่ติดต่อ ไม่กล้าเข้าพบ ไม่สนใจ หรือไม่ให้ข้อมูลที่แท้จริง

2. แนวทางการติดตามผลการศึกษาของนักศึกษา

2.1 จุดเด่น มีดังนี้

2.1.1 มีระบบแจ้งเตือนสถานะผ่านระบบบริการการศึกษาหรือระบบทะเบียนกลางส่งผลให้นักศึกษาสามารถทราบผลการเรียนหรือข้อมูลด้วยตนเอง

2.1.2 อาจารย์ที่ปรึกษาสามารถดูผลการเรียนของนักศึกษาในที่ปรึกษาได้ทุกคน

2.1.3 มีระบบอาจารย์ที่ปรึกษา

2.2 จุดด้อย คือ ไม่มีระบบการติดตามนักศึกษาและติดตามผลการเรียนและนักศึกษาไม่สนใจในการตรวจสอบผลการเรียนของตนเอง

3. ข้อเสนอแนะ คือ ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรบูรณาการการดำเนินการร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหา

3. กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีความคิดเห็นอื่น ๆ ปรากฏดังตาราง 13

ตาราง 13 ความคิดเห็นอื่น ๆ ของกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ลำดับ	รายการ	ความถี่
1	แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพของนักศึกษา	
1.1	จุดเด่น	
	1.1.1 มีระบบอาจารย์ที่ปรึกษา/มีการให้คำปรึกษา	6
	1.1.2 มหาวิทยาลัยขนาดเล็กสามารถดูแลได้ทั่วถึง เข้าถึงตัวนักศึกษาทุกคน	3
	1.1.3 มีการติดต่อสอบถามข้อมูลจากนักศึกษา	1
	1.1.4 มีหน่วยงานกำกับดูแลนิสิตอย่างใกล้ชิด เช่น ฝ่ายติดตามผล และฝ่ายที่ปรึกษา	1
	1.1.5 นักศึกษามีรายได้เพิ่มระหว่างเรียน	1
	1.1.6 ไม่มีการพ้นสภาพกรณีเกรดไม่ถึงเกณฑ์	1
	1.1.7 อาจารย์ทุกท่านสามารถดูแลและให้คำปรึกษาได้	1
	1.1.8 มีการสอนเสริมวิชาพื้นฐานและออนไลน์อย่างเป็นระบบ	1
	1.1.9 นักศึกษาสามารถเข้าถึงอาจารย์ที่ปรึกษาได้ง่าย	1
	1.1.10 มีกระบวนการติดตามนักศึกษา	1
	1.1.11 มีวิธีการป้องกันที่ไม่เป็นทางการ	1
	1.1.12 เข้าใจและช่วยเหลือนักศึกษาโดยมีแนวทางแก้ไขปัญหา	1
	1.1.13 มีนโยบายชัดเจน	1
	1.1.14 ทุกฝ่ายให้ความร่วมมือเพื่อให้นักศึกษาคงอยู่	1
	1.1.15 นักศึกษามีแนวโน้มของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น	1
	1.1.16 อาจารย์ที่ปรึกษาติดตามและตรวจสอบจำนวนนักศึกษาทุกเดือน	1
1.2	จุดด้อย	
	1.2.1 นักศึกษาไม่ให้ความสำคัญ ไม่เข้าพบอาจารย์ที่ปรึกษาหรือขาดการติดต่อ	4
	1.2.2 หมายเลขโทรศัพท์ของนักศึกษาไม่สามารถติดต่อได้	1
	1.2.3 อาจารย์ที่รับผิดชอบฝ่ายติดตามผลและฝ่ายที่ปรึกษารับผิดชอบนิสิตจำนวนมาก	1
	1.2.4 การจัดสรรเวลาของนักศึกษาไม่เหมาะสม	1

ตาราง 13 (ต่อ)

ลำดับ	รายการ	ความถี่
1.2 (ต่อ)	1.2.5 อาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ผู้สอนมีส่วนร่วมในการติดตามผลการเรียนน้อย	1
	1.2.6 ขาดระบบสารสนเทศที่รองรับและเชื่อมต่อกับ SMS และ Facebook	1
	1.2.7 ขาดหลักสูตรสร้างรายได้ที่ชัดเจนให้นักศึกษาขณะเรียน	1
	1.2.8 ระบบสารสนเทศยังไม่มีการพัฒนาและมีการนำมาใช้จริงจัง เนื่องจากจำนวนนักศึกษามีน้อย	1
	1.2.9 ปัจจัยภายนอกที่เหนือการควบคุม	1
	1.2.10 ไม่มีแนวทางในระดับมหาวิทยาลัย ขึ้นอยู่กับระบบของคณะเป็นหลัก	1
	1.2.11 ปัญหาส่วนบุคคล	1
2	แนวทางการติดตามผลการศึกษาของนักศึกษา	
2.1	จุดเด่น	
	2.1.1 นักศึกษามีจำนวนน้อย อาจารย์ที่ปรึกษาจึงสามารถดูแลได้ทั่วถึง	3
	2.1.2 มีการแจ้งเตือนผ่านระบบสารสนเทศทะเบียนที่สามารถเข้าดูผลการเรียนได้ตลอดเวลาและเป็นปัจจุบัน	3
	2.1.3 อาจารย์ที่ปรึกษานัดพบนักศึกษาเป็นประจำและต่อเนื่อง	2
	2.1.4 มีการตรวจสอบผลการเรียนของนักศึกษาทุกภาคเรียน	2
	2.1.5 เมื่อเจอปัญหาทุกฝ่ายให้ความร่วมมือ	2
	2.1.6 มีการแจ้งคะแนนสอบระหว่างภาคหลังการสอบกลางภาค	1
	2.1.7 ประกาศแจ้งคะแนนให้ทราบล่วงหน้าเพื่อให้นักศึกษาติดตามแก้ไขให้ทันเวลา	1
	2.1.8 มีการประเมินและเตรียมพร้อมให้นักศึกษาสำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาที่กำหนด	1
	2.1.9 สามารถเข้าถึงอาจารย์ที่ปรึกษาได้ง่าย	1
	2.1.10 นักศึกษาติดต่ออาจารย์ที่ปรึกษาได้หลายช่องทาง	1
	2.1.11 ส่งผลการเรียนไปยังผู้ปกครองทุกภาคเรียน	1
	2.1.12 มีนโยบายชัดเจน	1
	2.1.13 นักศึกษาสามารถเข้าสู่ระบบสารสนเทศมากขึ้น	1

ตาราง 13 (ต่อ)

ลำดับ	รายการ	ความถี่
2.2	จุดด้อย	
	2.2.1 นักศึกษาไม่ติดตามและไม่สนใจผลการเรียนของตนเอง	3
	2.2.2 การใช้ระบบสารสนเทศทะเบียนยังไม่แพร่หลายและทั่วถึง	1
	2.2.3 ระบบสารสนเทศที่ใช้กำกับติดตามนักศึกษายังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร	1
	2.2.4 นักศึกษาที่มีปัญหาไม่กล้าเข้าพบอาจารย์ที่ปรึกษา	1
	2.2.5 นักศึกษาไม่บอกข้อเท็จจริงของปัญหา	1
	2.2.6 ไม่มีแนวทางในระดับมหาวิทยาลัย ซึ่งขึ้นอยู่กับนโยบายของคณะเป็นหลัก	1
	2.2.7 เป็นปัญหาส่วนบุคคล	1
3	ข้อเสนอแนะ	
	3.1 อาจารย์ที่ปรึกษาควรพบนักศึกษาสัปดาห์ละ 1 ครั้ง เพื่อดูแลนักศึกษาให้บ่อยขึ้นและทันเหตุการณ์ ทั้งนี้อาจเชิญผู้ปกครองมาเข้าร่วมเพื่อรับทราบและร่วมกันแก้ไขปัญหา	1
	3.2 ควรมีการวิจัยเพื่อให้ได้รูปแบบในการแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพ	1

จากตาราง 13 กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีความคิดเห็นอื่น ๆ ดังนี้

1. แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพของนักศึกษา

1.1 จุดเด่น คือ มีระบบระบบอาจารย์ที่ปรึกษา/มีการให้คำปรึกษา และมหาวิทยาลัยขนาดเล็กสามารถดูแลได้ทั่วถึง เข้าถึงตัวนักศึกษาทุกคน

1.2 จุดด้อย คือ นักศึกษาไม่ให้ความสำคัญ ไม่เข้าพบอาจารย์ที่ปรึกษาหรือขาดการติดต่อ

2. แนวทางการติดตามผลการศึกษาของนักศึกษา

2.1 จุดเด่น มีดังนี้

2.1.1 นักศึกษามีจำนวนน้อย อาจารย์ที่ปรึกษาจึงสามารถดูแลได้ทั่วถึง

2.1.2 มีการแจ้งเตือนผ่านระบบสารสนเทศทะเบียนที่สามารถเข้าดูผลการเรียนได้ตลอดเวลาและเป็นปัจจุบัน

2.1.3 อาจารย์ที่ปรึกษานัดพบนักศึกษาเป็นประจำและต่อเนื่อง

2.1.4 มีการตรวจสอบผลการเรียนของนักศึกษาทุกภาคเรียน

2.1.5 เมื่อเจอปัญหาทุกฝ่ายให้ความร่วมมือ

2.2 จุดด้อย คือ นักศึกษาไม่ติดตามและไม่สนใจผลการเรียนของตนเอง

3. ข้อเสนอแนะ คือ อาจารย์ที่ปรึกษาควรพบนักศึกษาสัปดาห์ละ 1 ครั้ง เพื่อดูแลนักศึกษาให้บ่อยขึ้นและทันเหตุการณ์ ทั้งนี้อาจเชิญผู้ปกครองมาเข้าร่วมเพื่อรับทราบและร่วมกันแก้ไขปัญหา และควรมีการวิจัยเพื่อให้ได้รูปแบบในการแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพ

ตอนที่ 5 ผลการสัมภาษณ์สถาบันอุดมศึกษาที่มีแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพหรือมีแนวทางการติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีโดดเด่นหรือเป็นรูปธรรม

เมื่อสถาบันอุดมศึกษาได้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ตรวจสอบข้อมูลปรากฏว่า มีสถาบันอุดมศึกษาที่มีแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพหรือมีแนวทางการติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีโดดเด่นหรือเป็นรูปธรรม จำนวน 5 สถาบัน คือ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยผู้วิจัยเดินทางไปสัมภาษณ์ 2 ระยะ ดังนี้

1. ระยะที่ 1 สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลจากสถาบันอุดมศึกษา ระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม 2562 ถึงวันที่ 2 สิงหาคม 2562 จำนวน 3 สถาบัน ประกอบด้วย

1.1 วันที่ 1 สิงหาคม 2562 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

1.2 วันที่ 2 มกราคม 2562 มหาวิทยาลัยมหิดล

1.3 วันที่ 2 มกราคม 2562 สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

2. ระยะที่ 2 สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลจากสถาบันอุดมศึกษา ระหว่างวันที่ 9 มกราคม 2563 ถึงวันที่ 10 มกราคม 2563 จำนวน 2 สถาบัน ประกอบด้วย

2.1 วันที่ 9 มกราคม 2563 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

2.2 วันที่ 10 มกราคม 2563 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผลการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างสถาบันอุดมศึกษา โดยสรุปภาพรวมปรากฏดังนี้

1. สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีจำนวนหน่วยงานจัดการเรียนการสอนเทียบเท่าคณะ 16 - 20 คณะวิชา มีจำนวนนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรีรวมทุกชั้นปี 20,001 - 25,000 คน และมากกว่า 25,000 คน และมีจำนวนนิสิตนักศึกษาที่พ้นสภาพโดยเฉลี่ยต่อปี น้อยกว่า 500 คน ตามลำดับ

2. สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหาในเรื่องการพ้นสภาพของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรี โดยมีสาเหตุมาจากการมีผลการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยกำหนด และไม่สามารถปรับตัวสำหรับการเรียนในระดับอุดมศึกษาได้ และมีวิธีการหรือการดำเนินการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรี ตามลำดับ

3. สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีระบบการติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีหรือนิสิตนักศึกษาที่มีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพ

4. สถาบันอุดมศึกษายังไม่มีระบบหรือแนวทางในการดำเนินการแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพการเป็นนิสิตนักศึกษาที่บูรณาการจากทุกภาคส่วนภายในสถาบันอุดมศึกษาหรือเป็นระบบเนื่องจากการดำเนินการเป็นกลไกภายในของสาขาวิชา หลักสูตร หรือระดับคณะ ทั้งนี้ ในระดับสถาบันอุดมศึกษาจะสนับสนุนกระบวนการ ขั้นตอน ข้อมูล และระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เท่านั้น

5. อาจารย์ที่ปรึกษายังเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการดูแลและใกล้ชิดนิสิตนักศึกษาและสามารถให้ความช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาเบื้องต้นได้เป็นอย่างดี ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาจะต้องให้ความสำคัญและพัฒนาระบบกลไกอาจารย์ที่ปรึกษาให้สามารถบูรณาการกับบุคคลหรือหน่วยงานให้เป็นระบบและควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

6. ระบบสารสนเทศที่สถาบันอุดมศึกษาใช้ในการติดตามและแจ้งข้อมูลและผลการเรียนประกอบไปด้วย ระบบบริการการศึกษาผ่านระบบเครือข่าย Internet (ระบบงานทะเบียน) และการพัฒนา Application Mobile และระบบการติดตามผลการเรียน เป็นต้น

7. ในอนาคตสถาบันอุดมศึกษาจะพัฒนาระบบกลไกและระบบเทคโนโลยีสารสนเทศต่าง ๆ สนับสนุนการทำงานของอาจารย์ผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษา สาขาวิชา หลักสูตร และหน่วยงานระดับคณะเพื่อให้สามารถดูแล แก้ไขปัญหา และช่วยเหลือหรือติดตามนิสิตนักศึกษาให้สามารถสำเร็จการศึกษาตามที่หลักสูตรกำหนด

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพและติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ผู้วิจัยได้สรุปผลและอภิปรายผลการศึกษาดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สรุปผล
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
2. เพื่อศึกษาแนวทางการติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

สรุปผล

การศึกษาแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการออกกลางคันและติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษา

สถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ส่วนใหญ่มีจำนวนหน่วยงานจัดการเรียนการสอนเทียบเท่าคณะ 5 - 10 คณะวิชา (ร้อยละ 48.7) มีจำนวน

นิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรีรวมทุกชั้นปี น้อยกว่า 5,000 คน (ร้อยละ 32.7) และมีจำนวนนิสิตนักศึกษาที่พ้นสภาพโดยเฉลี่ยต่อปี น้อยกว่า 500 คน (ร้อยละ 74.3) ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

2.1 ข้อมูลทั่วไป

สถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ส่วนใหญ่มีปัญหาในเรื่องการพ้นสภาพของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 73.5) โดยมีสาเหตุมาจากการมีผลการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยกำหนด (ร้อยละ 28.5) และมีวิธีการหรือการดำเนินการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 62.8) ตามลำดับ

2.2 เกณฑ์การจำแนกสภาพนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีเกี่ยวกับเกณฑ์ที่ต้องพ้นสภาพด้วยผลการศึกษาต่ำ ดังนี้

2.3.1 กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ/กำกับของรัฐ (ทบวงมหาวิทยาลัย) มีเกณฑ์จำแนกสภาพนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีเกี่ยวกับเกณฑ์ที่ต้องพ้นสภาพด้วยผลการศึกษาต่ำ พบว่าส่วนใหญ่กำหนดเกณฑ์แตกต่างกันตามบริบทและกฎระเบียบของแต่ละสถาบันอุดมศึกษา

2.3.2 กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล มีเกณฑ์จำแนกสภาพนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีเกี่ยวกับเกณฑ์ที่ต้องพ้นสภาพด้วยผลการศึกษาต่ำ คือ

1) มีการกำหนดเกณฑ์แตกต่างกันตามบริบทและกฎระเบียบของแต่ละสถาบันอุดมศึกษา

2) เมื่อเรียนครบ 1 ปี หากมีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.60 จะพ้นสภาพ และเมื่อเรียนปี 2 ขึ้นไป หากมีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.80 จะพ้นสภาพ

3) เมื่อมีจำนวนหน่วยกิต 30-59 หน่วยกิต หากมีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.50 จะพ้นสภาพ และเมื่อมีจำนวนหน่วยกิต 60 หน่วยกิตขึ้นไป หากมีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.75 จะพ้นสภาพ

4) ไม่มีการจำแนกสภาพนักศึกษา

2.3.3 สถาบันอุดมศึกษากลุ่มสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีเกณฑ์จำแนกสภาพนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีเกี่ยวกับเกณฑ์ที่ต้องพ้นสภาพด้วยผลการศึกษาต่ำ ดังนี้

1) มีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 2.00 จะมีสถานะรอพินิจ ทั้งนี้ หากมีคะแนนเฉลี่ยสะสมมากกว่าหรือเท่ากับ 2.00 จะมีสถานะปกติ

2) หากมีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.50 จะพ้นสภาพ (ยกเว้นภาคแรก) หากมีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.75 สองภาคเรียนติดต่อกันจะพ้นสภาพ (ยกเว้นภาคฤดูร้อน ไม่นับรวม) และหากเรียนเกินหลักสูตร 4 ปี สามารถเรียนได้ 8 ปี

3) ไม่มีการจำแนกสภาพนักศึกษา

2.3 แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

2.3.1 กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ/กำกับของรัฐ (ทบวงมหาวิทยาลัย) มีวิธีการหรือการดำเนินการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการออกกลางคันของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรี คือ มีระบบอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อดำเนินการและพัฒนาคุณภาพชีวิต การปรับตัว การใช้ชีวิตในสังคม การให้คำปรึกษา การให้คำแนะนำ และรับฟังปัญหาของนิสิตนักศึกษา มีการแจ้งข้อมูลการเรียนของนิสิตนักศึกษาให้คณะและคณะกรรมการบริหารมหาวิทยาลัยเพื่อทราบและพิจารณากำหนดแนวทางในการดำเนินการ มีการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการดำเนินการ ทั้งในส่วนของนิสิตนักศึกษา อาจารย์และหน่วยงาน และมีการจัดกิจกรรม/โครงการเพื่อสนับสนุนการดำเนินการในระดับของคณะ

2.3.2 กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล มีวิธีการหรือการดำเนินการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการออกกลางคันของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรี คือ มีระบบอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อแนะนำและให้คำปรึกษา สามารถผ่อนผันค่าเล่าเรียนในแต่ละภาคเรียนได้ (ชำระเป็นงวด ๆ ได้) และมีทุนการศึกษาให้นักศึกษา (ทุน กยศ. ทุนภาคใต้ ทุนคนพิการ ทุนให้เปล่าของมหาวิทยาลัย และทุนจากหน่วยงานต่าง ๆ)

2.3.3 สถาบันอุดมศึกษากลุ่มสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีวิธีการหรือการดำเนินการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการออกกลางคันของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรี คือ มีอาจารย์ที่ปรึกษาคอยดูแลและให้คำปรึกษา จัดหางานให้ทำระหว่างเรียน/หารายได้ระหว่างเรียน มีทุนการศึกษา/ทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา มีการผ่อนชำระค่าเล่าเรียน ให้ความรู้กับนักศึกษา/ปฐมนิเทศฝ่ายทะเบียนส่งจดหมายแจ้งเตือนนักศึกษาและผู้ปกครอง และมีการสอนวิชาปรับพื้นฐาน เช่น วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ หรือภาษาอังกฤษ และทำสื่อการสอนออนไลน์ เพื่อให้นักศึกษาได้ทบทวน

ทั้งนี้ ในอนาคตสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ส่วนใหญ่จะมีวิธีการหรือการดำเนินการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการออกกลางคันของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรี เพื่อช่วยเหลือและดูแลนิสิตนักศึกษา ด้วยวิธีการอื่น ๆ เพิ่มเติม คือ ควรพัฒนาระบบกลไกอาจารย์ที่ปรึกษาในการดูแลนิสิตนักศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. ผลการศึกษาแนวทางการติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

3.1 ข้อมูลทั่วไป

สถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ส่วนใหญ่มีระบบการติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือนิสิตนักศึกษาที่มีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพ (ร้อยละ 58.4)

3.2 แนวทางการติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

3.2.1 กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ/กำกับของรัฐ (ทบวงมหาวิทยาลัย) มีระบบการติดตามผลการศึกษาของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรี คือ มีการแจ้งผลการศึกษาผ่านระบบสารสนเทศ มีระบบอาจารย์ที่ปรึกษา คณะจะเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการติดตามดูแลนิสิตนักศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาจะทราบและติดตามผลการศึกษาของนิสิตนักศึกษาผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ มีกระบวนการจัดส่งและแจ้งผลการศึกษาของนิสิตนักศึกษาไปยังผู้ปกครอง มีการแจ้งผลการศึกษาไปยังอาจารย์ที่ปรึกษา และมีการกำกับติดตามการดำเนินการจากผู้บริหาร

3.2.2 กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลมีระบบการติดตามผลการศึกษาของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรี คือ มีระบบอาจารย์ที่ปรึกษา ใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศควบคู่กับระบบอาจารย์ที่ปรึกษา การจัดพิมพ์ใบแสดงผลการเรียนเพื่อส่งให้ผู้ปกครอง และนักศึกษาสามารถดูผลการเรียนออนไลน์ผ่านระบบ

3.2.3 สถาบันอุดมศึกษากลุ่มสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีระบบการติดตามผลการศึกษาของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรี คือ อาจารย์ที่ปรึกษาติดตามและดูแลนักศึกษา มีการแจ้งเตือนผ่านระบบสารสนเทศทะเบียน และมีระบบสารสนเทศที่สามารถแจ้งหรือส่งผลการเรียนให้อาจารย์ที่ปรึกษา

ทั้งนี้ ในอนาคตสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ส่วนใหญ่จะมีกระบวนการติดตามผลการศึกษาของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรี เพื่อช่วยเหลือและดูแลนิสิตนักศึกษา ด้วยวิธีการอื่น ๆ เพิ่มเติม คือ ควรพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อช่วยในการติดตามผลการศึกษาและให้คำปรึกษานิสิตนักศึกษา

4. ความคิดเห็นอื่น ๆ

4.1 แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพหรือออกกลางคันของนิสิตนักศึกษา

4.1.1 จุดเด่น

1) จุดเด่นของกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ/กำกับของรัฐ (ทบวงมหาวิทยาลัย) คือ มีกระบวนการให้คำปรึกษาและแนะนำนิสิตนักศึกษา

2) จุดเด่นของกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล คือ มีระบบอาจารย์ที่ปรึกษา และมีระบบสารสนเทศที่สามารถตรวจสอบผลการเรียนได้

3) จุดเด่นของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มสถาบันอุดมศึกษาเอกชน คือ มีระบบระบบอาจารย์ที่ปรึกษา/มีการให้คำปรึกษา และมหาวิทยาลัยขนาดเล็กสามารถดูแลได้ทั่วถึง เข้าถึงตัวนักศึกษาทุกคน

4.1.2 จุดด้อย

1) จุดด้อยของกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ/กำกับของรัฐ (ทบวงมหาวิทยาลัย) คือ คณะหน่วยงานอยู่ในช่วงการดำเนินการจึงยังไม่เห็นผลปรากฏชัด ยังขาดระบบสารสนเทศสนับสนุนการดำเนินการ ระบบการให้คำปรึกษาและแนะนำนิสิตนักศึกษายังไม่ดีเท่าที่ควร นิสิตนักศึกษาไม่ติดต่อหรือไม่เข้าเรียน และสถาบันอุดมศึกษาขาดการวิเคราะห์ข้อมูลการสรุปผล และการติดตามผลการดำเนินการ

2) จุดด้อยของกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล คือ นักศึกษาบางคนไม่ติดต่อ ไม่กล้าเข้าพบ ไม่สนใจ หรือไม่ให้ข้อมูลที่แท้จริง

3) จุดด้อยของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มสถาบันอุดมศึกษาเอกชน คือ นักศึกษาไม่ให้ความสำคัญ ไม่เข้าพบอาจารย์ที่ปรึกษา หรือขาดการติดต่อ

4.2 แนวทางการติดตามผลการศึกษาของนิสิตนักศึกษา

4.2.1 จุดเด่น

1) จุดเด่นของกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ/กำกับของรัฐ (ทบวงมหาวิทยาลัย) คือ อาจารย์ที่ปรึกษามีความใกล้ชิดกับนิสิตนักศึกษา

2) จุดเด่นของกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล คือ มีระบบแจ้งเตือนสถานะผ่านระบบบริการการศึกษาหรือระบบทะเบียนกลางส่งผลให้นักศึกษาสามารถทราบผลการเรียนหรือข้อมูลด้วยตนเอง อาจารย์ที่ปรึกษาสามารถดูผลการเรียนของนักศึกษาในที่ปรึกษาได้ทุกคน และมีระบบอาจารย์ที่ปรึกษา

3) จุดเด่นของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มสถาบันอุดมศึกษาเอกชน คือ นักศึกษามีจำนวนน้อย อาจารย์ที่ปรึกษาจึงสามารถดูแลได้ทั่วถึง มีการแจ้งเตือนผ่านระบบสารสนเทศทะเบียนที่สามารถเข้าดูผลการเรียนได้ตลอดเวลาและเป็นปัจจุบัน อาจารย์ที่ปรึกษานัดพบนักศึกษาเป็นประจำและต่อเนื่อง มีการตรวจสอบผลการเรียนของนักศึกษาทุกภาคเรียน และเมื่อเจอปัญหาทุกฝ่ายให้ความร่วมมือ

4.2.2 จุดด้อย

1) จุดด้อยของกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ/กำกับของรัฐ (ทบวงมหาวิทยาลัย) คือ ขาดระบบฐานข้อมูลที่ใช้ในการดำเนินการ ขาดระบบสารสนเทศในการดำเนินการ ขาดการวิเคราะห์ข้อมูล การสรุปผล และการติดตามผลการดำเนินการ และยังไม่มีการเชื่อมโยงระบบการบริหารงานบุคคลกับการส่งผลการศึกษาล่าช้า

2) จุดด้อยของกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล คือ ไม่มีระบบการติดตามนักศึกษาและติดตามผลการเรียน และนักศึกษาไม่สนใจในการตรวจสอบผลการเรียนของตนเอง

3) จุดด้อยของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มสถาบันอุดมศึกษาเอกชน คือ นักศึกษาไม่ติดตามและไม่สนใจผลการเรียนของตนเอง

4.3 ข้อเสนอแนะ

4.3.1 ข้อเสนอแนะของกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ/กำกับของรัฐ (ทบวงมหาวิทยาลัย) คือ มหาวิทยาลัยควรเร่งดำเนินการในการแก้ไขและป้องกันปัญหาการพ้นสภาพของนิสิตนักศึกษา ควรทำการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลนิสิตนักศึกษาที่พ้นสภาพกรณีที่ได้ระดับผลการศึกษาเฉลี่ยสะสมต่ำกว่าที่มหาวิทยาลัยกำหนด และควรมีการเชื่อมโยงระบบการขึ้นเงินเดือนกับระบบอื่น ๆ

4.3.2 ข้อเสนอแนะของกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล คือ ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรบูรณาการการดำเนินการร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหา

4.3.3 ข้อเสนอแนะของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มสถาบันอุดมศึกษาเอกชน คือ อาจารย์ที่ปรึกษาควรพบนักศึกษาสัปดาห์ละ 1 ครั้ง เพื่อดูแลนักศึกษาให้บ่อยขึ้นและทันเหตุการณ์ ทั้งนี้ อาจเชิญผู้ปกครองมาเข้าร่วมเพื่อรับทราบและร่วมกันแก้ไขปัญหา และควรมีการวิจัยเพื่อให้ได้รูปแบบในการแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพ

อภิปรายผล

จากการศึกษาแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการออกกลางคันและติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สามารถอภิปรายผลการศึกษาได้ดังนี้

1. แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ซึ่งผลจากการสังเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์

คือ มีระบบอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อแนะนำ ให้คำปรึกษา และดูแลนิสิตนักศึกษา ทั้งนี้ ในอนาคต สถาบันอุดมศึกษาควรพัฒนาระบบกลไกอาจารย์ที่ปรึกษาให้เป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ จากผลการวิจัยที่ปรากฏเช่นนี้ เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนหรือการจัดการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาจะกำหนดให้มีระบบอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นกลไกที่มีความสำคัญในการดูแล การให้คำปรึกษา การให้คำแนะนำ การให้การช่วยเหลือ หรือกิจกรรมด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดกับนิสิตนักศึกษาที่สุด ซึ่งนิสิตนักศึกษาได้พบอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นอาจารย์ท่านแรกในช่วงก่อนหรือช่วงเปิดภาคการศึกษา เพื่อให้คำแนะนำเกี่ยวกับการลงทะเบียนเรียน การเลือกรายวิชาเรียน การใช้ชีวิตในรั้วมหาวิทยาลัย การทำกิจกรรมหรือด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้นิสิตนักศึกษาได้เรียนรู้ ได้เข้าใจ และสามารถสำเร็จการศึกษาได้ตามที่หลักสูตรกำหนดต่อไป และอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นบุคคลที่สามารถเข้าถึงนิสิตนักศึกษาได้อย่างใกล้ชิดและสามารถทราบพฤติกรรม ความสนใจ การเรียน หรือผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาในที่ปรึกษาแต่ละคนได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ การดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษาทั้ง 3 กลุ่ม ส่วนใหญ่มีทิศทางเป็นไปในแนวเดียวกัน สอดคล้องกับการศึกษาของกิตติพันธ์ บุญโตสิตระกูล (2558 : 31 - 32) ได้ศึกษาสาเหตุและแนวทางแก้ไขปัญหาการออกกลางคันของนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการแก้ไขครูผู้สอนควรเอาใจใส่ให้ความเป็นกันเองและติดตามนักศึกษาที่มีความเสี่ยง เช่น ขาดเรียนบ่อย หรือมีผลการเรียนต่ำ พร้อมการประสานกับอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อหาสาเหตุและแนวทางในการแก้ไขปัญหา และสอดแทรกการสร้างจิตสำนึกให้นักศึกษารักและผูกพันกับอาจารย์และมหาวิทยาลัย เพื่อให้เกิดความรักและผูกพันกับองค์กร สอดคล้องกับผลการศึกษาของวลัญชพร ฆารไสว (2560 : 96 - 98) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อผลสัมฤทธิ์ในการลงทะเบียนเรียนและการพ้นสภาพของนิสิตที่มีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพการเป็นนิสิตในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการพัฒนาการลงทะเบียนเรียนและการพ้นสภาพของนิสิตที่มีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพการเป็นนิสิตในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ควรพัฒนาระบบอาจารย์ที่ปรึกษาให้ช่วยเหลือและแนะนำนิสิตในการลงทะเบียนเรียนและการพ้นสภาพของนิสิต สอดคล้องกับการศึกษาของสวัสดิ์ วิชระโภชน์ (2561 : 113 - 115) ได้ศึกษาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพการเป็นนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พบว่า มหาวิทยาลัยมหาสารคามควรพัฒนาระบบการให้คำปรึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เกี่ยวข้องให้เป็นรูปธรรมและมีแนวทางการดำเนินการที่ชัดเจน และกำหนดระบบกลไกการให้คำปรึกษาและติดตามผลการเรียนของนิสิตที่มีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพการเป็นนิสิต เพื่อให้มีการดำเนินการไปในทิศทางเดียวกัน และสอดคล้องกับ Meyer, Jasmin และ Strauß, Susanne (2019 : 443 - 456) ได้ศึกษาอิทธิพลขององค์ประกอบทางเพศต่อการศึกษาการพ้นสภาพของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา การรวมแบบจำลองคลาสสิกของ Tinto สำหรับการพ้นสภาพของนักศึกษากับการประเมินชนกลุ่มน้อย

ของ Kanter พบว่า การบูรณาการทางสังคมในแง่ของการติดต่อกับอาจารย์จะเป็นปัจจัยป้องกันสำหรับผู้หญิงและผู้ชายที่มีความผิดปกติทางเพศ ถือเป็นปัจจัยป้องกันที่จะช่วยหยุดยั้งการพ้นสภาพได้

2. แนวทางการติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ซึ่งผลจากการสังเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ คือ มีระบบอาจารย์ที่ปรึกษาและใช้ระบบสารสนเทศในการติดตามและดูแลนิสิตนักศึกษา ทั้งนี้ ในอนาคตสถาบันอุดมศึกษาควรพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อช่วยในการติดตามผลการศึกษาและให้คำปรึกษานิสิตนักศึกษาให้มีประสิทธิภาพ จากผลการวิจัยที่ปรากฏเช่นนี้ เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาจะดำเนินการควบคู่กับข้อมูลพื้นฐานหรือข้อมูลทางการศึกษา ผลการเรียน หรือข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้องกับนิสิตนักศึกษาผ่านระบบสารสนเทศของมหาวิทยาลัย (ระบบทะเบียน) ทั้งนี้ คณะหรือหน่วยงานได้พัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อให้อาจารย์ที่ปรึกษาได้ดำเนินการดูแล ให้คำปรึกษา หรือติดตามผลการเรียนหรือติดตามนิสิตนักศึกษาในที่ปรึกษา หรือช่องทางอื่น ๆ ที่อาจารย์ที่ปรึกษาสามารถดำเนินการตามบริบทและความสามารถเฉพาะบุคคล เพื่อให้การดูแลนิสิตนักศึกษามีประสิทธิภาพ ดังนั้น ระบบกลไกอาจารย์ที่ปรึกษาจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องดำเนินการควบคู่กับการใช้ระบบสารสนเทศ ระบบงานทะเบียน หรือระบบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนิสิตนักศึกษาเพื่อใช้เป็นช่องทางในการติดตามนิสิตนักศึกษาต่อไป ทั้งนี้ การดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษาทั้ง 3 กลุ่ม ส่วนใหญ่มีทิศทางเป็นไปในแนวเดียวกัน สอดคล้องกับการศึกษาของกิตติพันธ์ บุญโตสิตระกูล (2558 : 31 - 32) ได้ศึกษาสาเหตุและแนวทางแก้ไขปัญหาการออกกลางคันของนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการแก้ไขครูผู้สอนควรเอาใจใส่ให้ความเป็นกันเองและติดตามนักศึกษาที่มีความเสี่ยง เช่น ขาดเรียนบ่อย หรือมีผลการเรียนต่ำ พร้อมการประสานกับอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อหาสาเหตุและแนวทางในการแก้ไขปัญหา และสอดแทรกการสร้างจิตสำนึกให้นักศึกษารักและผูกพันกับอาจารย์และมหาวิทยาลัย เพื่อให้เกิดความรักและผูกพันกับองค์กร สอดคล้องกับการศึกษาของสวัสดิ์ วิชระโภชน์ (2561 : 113 - 115) ได้ศึกษาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพการเป็นนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พบว่า มหาวิทยาลัยมหาสารคามควรพัฒนาระบบการให้คำปรึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เกี่ยวข้องให้เป็นรูปธรรมและมีแนวทางการดำเนินการที่ชัดเจน และมีกระบวนการติดตาม ดูแล และช่วยเหลือนิสิตอย่างเป็นระบบและเป็นรูปธรรม โดยมีแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพการเป็นนิสิตระดับปริญญาตรี โดยมหาวิทยาลัยควรกำหนดระบบกลไกการให้คำปรึกษาและติดตามผลการเรียนของนิสิตที่มีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพการเป็นนิสิต เพื่อให้มีการดำเนินการไปในทิศทางเดียวกัน มีการแจ้งข้อมูลและรายชื่อนิสิตที่คาดว่าจะพ้นสภาพการเป็นนิสิตไปยังคณะ และหน่วยงาน เพื่อดำเนินการติดตามนิสิต กำหนดช่องทางในการตรวจสอบข้อมูลผลการศึกษาของนิสิตผ่านระบบบริการการศึกษา โดยผู้ปกครองสามารถ

แจ้งความประสงค์การเข้าสู่ระบบมายังมหาวิทยาลัยเป็นรายบุคคล มีการแจ้งสถานะการพ้นสภาพการเป็นนิสิต การลาพักการเรียน และการลาออก ไปยังผู้ปกครองเพื่อรับทราบและหาแนวทางดูแลนิสิตร่วมกับมหาวิทยาลัย จัดทำข้อมูลการถาม – ตอบปัญหาหรือการดำเนินการในเรื่องวิชาการผ่านระบบบริการการศึกษาสำหรับนิสิต และมีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลการจัดเก็บหมายเลขโทรศัพท์ของนิสิตที่เป็นปัจจุบัน เพื่อให้คณะ หน่วยงาน หรือผู้เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ได้ และสอดคล้องกับ Okagbare, Abel G. (2015 : Abstract-A) ได้ศึกษามุมมองของผู้บริหารสถานศึกษาและนักการศึกษาเกี่ยวกับอัตราการคงอยู่ของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเอกชน ผลของการวิจัยพบว่าการกำกับติดตามถือว่าเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออัตราการคงอยู่เช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

จากผลการวิจัยพบว่า แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพและการติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม คือ มีระบบอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อแนะนำ ให้คำปรึกษา และดูแลนิสิตนักศึกษา และการใช้ระบบสารสนเทศในการติดตามและดูแลนิสิตนักศึกษา ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หน่วยงาน และผู้ที่เกี่ยวข้องควรนำผลการวิจัยไปดำเนินการ ดังนี้

1.1 มหาวิทยาลัยควรพัฒนาระบบกลไกอาจารย์ที่ปรึกษาให้เป็นรูปธรรม มีมาตรฐาน มีการแลกเปลี่ยนข้อมูล วิธีการ และกระบวนการที่เป็นประโยชน์ระหว่างหน่วยงานที่จัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรี เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ดำเนินการและสามารถให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ หรือแก้ไขปัญหาด้านการเรียนและการพ้นสภาพให้กับนิสิต

1.2 มหาวิทยาลัยควรกำหนดนโยบายเพื่อให้หน่วยงานระดับคณะที่จัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี ได้กำหนดแนวทางในการติดตามผลการเรียนและให้คำปรึกษานิสิตที่มีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพการเป็นนิสิต

1.3 กองทะเบียนและประมวลผล ควรจัดทำข้อมูลพื้นฐานและข้อมูลที่เกี่ยวข้องและพัฒนาระบบสารสนเทศสนับสนุนการดำเนินการของหน่วยงานระดับคณะในการติดตามผลการเรียนหรือให้คำปรึกษานิสิต

1.4 อาจารย์ที่ปรึกษาควรพัฒนาระบบกลไกหรือวิธีการในการติดตามผลการเรียนของนิสิตในที่ปรึกษาและให้คำแนะนำนิสิตโดยตรงหรือผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรือช่องทางอื่น ๆ เพื่อให้นิสิตสามารถศึกษาเล่าเรียนอยู่ในระบบและสำเร็จการศึกษาได้ตามที่หลักสูตรกำหนด

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยมหาวิทยาลัยมหาสารคามได้ข้อมูลพื้นฐานในการดำเนินการตามแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพและการติดตามผลการเรียนของนิสิต โดยการพัฒนาระบบอาจารย์ที่ปรึกษาและพัฒนาระบบสารสนเทศในการดูแลและให้คำแนะนำหรือคำปรึกษานิสิต ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินการมีข้อมูลที่สามารถตอบโจทย์ให้กับมหาวิทยาลัยได้อย่างแท้จริงและการดำเนินการมีประสิทธิภาพ ควรมีการศึกษาหรือวิจัย ดังนี้

2.1 ควรมีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับผลการเรียน อัตราการคงอยู่ และอัตราการพ้นสภาพการเป็นนิสิตของนิสิตทุกระดับและทุกระบบการศึกษา เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการวางแผน การบริหาร และการตัดสินใจของผู้บริหารมหาวิทยาลัย

2.2 ควรพัฒนาระบบกลไกและระบบสารสนเทศในการติดตามผลการเรียนและการให้คำปรึกษานิสิตระดับปริญญาตรีที่มีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพการเป็นนิสิต

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กิตติพันธ์ บุญโตสิตระกูล. **การศึกษาสาเหตุและแนวทางแก้ไขปัญหาการออกกลางคันของนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร**. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร, 2558.

กฤษณา ศักดิ์ศรี. **จิตวิทยาการศึกษา**. กรุงเทพฯ : บำรุงสาส์น, 2550.

เกษตร เมืองทอง. **สาเหตุการออกกลางคันของนักศึกษาสาขาวิศวกรรมไฟฟ้า ภาควิชาครุศาสตร์ไฟฟ้าสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 2554.

จำเนียร สุมาริธรรม. **การศึกษาสาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สุรินทร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, 2550.

ณัฐนันท์ กลั่นบุศย์. **สาเหตุปัจจัยที่นำไปสู่การออกกลางคันของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3 ในเขตอำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กาญจนบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี, 2552.

แทนคุณ จิตต์อิสระ. “ครอบครัวพอเพียง ครอบครัวความสุข,” **มติชน**. 30(10) : 737 ; ประจำวันศุกร์ที่ 3 สิงหาคม พุทธศักราช 2550.

บุญชม ศรีสะอาด. **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2551.

“ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2558,” **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่มที่ 132. ตอนพิเศษ 259 ง. หน้า 2 - 11. 13 พฤศจิกายน 2558.

พรจันทร์ โพธินาค. **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตที่มีผลการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ มหาวิทยาลัยบูรพา**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2554.

ภูษณิศา สิริวรพร. **สาเหตุของการออกกลางคันและแนวทางการแก้ไขปัญหาการออกกลางคันของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่เข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีของสถาบันการพลศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2557.

รุ่งโรจน์ อาริยะ. **บทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาในการลดปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนวิทยาลัยการอาชีพเชียงคำ จังหวัดพะเยา**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. เชียงราย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 2552.

วลัญชพร ฆารไสว. **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อผลสัมฤทธิ์ในการลงทะเบียนเรียนและการพ้นสภาพของนิสิตที่มีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพการเป็นนิสิตในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม**. รายงานการวิจัย. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2560.

วัชรินทร์ แสงมา และคณะ. **การวิเคราะห์ความอยู่รอด : การศึกษาการออกกลางคันของนักเรียน ปวส สายช่างอุตสาหกรรม.** กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครวิทยาเขตพระนครเหนือ, 2551.

วัชรี ตระกูลงาม และคณะ. **ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการออกกลางคันของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต**. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, 2550.

วิไลพันธ์ บุญมาก. “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการออกกลางคันและไม่สำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาที่กำหนดของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ วิทยาเขตปราจีนบุรี,” **10th National Conference on Technical Education**. หน้า 16-21. 23-24 พฤศจิกายน 2560.

สมคิด รักษาทรัพย์ และคณะ. **สาเหตุการออกกลางคันของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ**. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ, 2557.

สมนึก ภัททิยธนี. **การวัดผลการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 11. กาฬสินธุ์ : ประสานการพิมพ์, 2560.

สวัสดิ์ วิชระโภชน์. **การศึกษาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพการเป็นนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม**. รายงานการวิจัย. มหาสารคาม : กองทะเบียนและประมวลผล สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2561.

———. **วิเคราะห์การจัดการศึกษาระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2553 - 2557 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม**. รายงานการวิจัย. มหาสารคาม : กองทะเบียนและประมวลผล สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2559.

สุปราณี เทศนาเรียง. **รูปแบบการลดปัญหาการออกกลางคันของนักเรียน นักศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2557.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. “ประวัติสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา,” สืบค้นเมื่อวันที่ 30 กันยายน 2561. <http://www.mua.or.th> 2561.

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. **มาตรฐานการอาชีวศึกษา**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2551.

———. **ระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา พ.ศ. 2552**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2552.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. **ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2553 - 2561)**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค, 2553.

สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ. **มาตรฐานการอาชีวศึกษา**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2553.

อโนมา ศิริพานิช และคณะ. “สาเหตุการออกกลางคันของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือและแนวทางการแก้ไข,” **วารสารวิชาการศิลปศาสตร์ประยุกต์**. 9(1) : 79 - 88 ; มกราคม - มิถุนายน, 2559.

อรสา สร้อยคำ. **องค์ประกอบของการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 1.** วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2550.

อัญชิสา อยู่ยืนยง. **การศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลส่งผลให้เยาวชนตัดสินใจออกจากโรงเรียนกลางคันในระดับมัธยมศึกษากรณีศึกษา : ตำบลบ้านบัว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550.

อุทัย ศรีษะนอก. **การพัฒนาโปรแกรมพยากรณ์การออกกลางคันของนักเรียน นักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษามหาสารคาม โดยประยุกต์ใช้เทคนิคโครงข่ายประสาทเทียมหลายชั้นแบบแพร่ย้อนกลับ**. วิทยานิพนธ์ วท.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2559.

Alecia Marie, Russell. **An Effective Dropout Prevention Program for Urban Student**. Thesis Ph.D. Ohio : Ashland University, 2009.

Aydin, Sinan and others. “An Investigation of Drop-out in Open and Distance Education,” **Educational Sciences : Theory & Practice**. 19(2) : 40 – 57 ; April, 2019.

Bailey, Susan. “Elements Influencing Hispanic/Latino Student's Persistence to Graduation : A Case Study,” **Dissertation Abstracts International**. 79(09) : Abstract-A, 2018.

Bodin, Romuald and Orange, Sophie. “Access and Retention in French Higher Education: Student Drop-out as a form of Regulation,” **British Journal of Sociology of Education**. 39(1) : 126 – 143 ; January, 2018.

Casanova, Joana R. and others. “Factors that Determine the Persistence and Dropout of University Students,” **Psicothema**. 30(4) : 408 – 414, 2018.

Esch, Nicola T. “Leaving Before Their Time : High School Dropouts,” June 15, 2010. <http://www.lib.umi.com/dissertation/citations> November 2, 2015.

Fauver, K.S. **Perspectives and Practices of Ohio School Leaders Using Schoolwide Positive Behavior Supports**. Dissertation Ed.D. USA. : The University of Toledo, 2008.

Fernandez, Marcelo X. "Effect of Pre-college Factors on Students' Retention during the First Two Years at a Small Private University in Ecuador," **Dissertation Abstracts International**. 76(10) : Abstract-A, 2015.

Funk, Mary Theresa. "Assessing Nontraditional Student Dropouts on a Commuter Campus," **Dissertation Abstracts International**. 76(08) : Abstract-A, 2015.

Jung, Jisun and Kim, Yangson. "Exploring Regional and Institutional Factors of International Students' Dropout: The South Korea Case," **Higher Education Quarterly**. 72(2) : 141 – 159 ; April, 2018.

Meyer, Jasmin and Strauß, Susanne. "The Influence of Gender Composition in a Field of Study on Students' Drop - out of Higher Education," **European Journal of Education**. 54(3) : 443 – 456 ; September, 2019.

Okagbare, Abel G. "The Perceptions of School Administrators and Educators Concerning Student Retention in Private for Profit Universities," **Dissertation Abstracts International**. 77(02) : Abstract-A, 2015.

O'Shea, M.D. **Student Perception of Teacher Support : Effect on Student Achievement**. Dissertation Ed.D. Ohio : Bowling Green State University, 2006.

Razouki, Abdelaziz and others. "University Dropouts and Disparities: What's the Relationship?," **Romanian Journal for Multidimensional Education / Revista Romaneasca pentru Educatie Multidimensionala**. 11(1) : 163 - 176, 2019.

Shah, Syed Tanveer Hussain. "Big Data Business Analytics and Informed Decision Making Comparisons between University Executives with High and Low Student Retention," **Dissertation Abstracts International**. 78(04) : Abstract-A, 2016.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามสำหรับสถาบันอุดมศึกษา

เกี่ยวกับแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพและติดตามผลการเรียน
ของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อใช้เก็บข้อมูลในการวิจัย เรื่อง การศึกษาแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพและติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จึงขอความอนุเคราะห์ท่านในการให้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริงและตามความคิดเห็นของท่าน
2. ขอรับรองว่าการให้ข้อมูลในครั้งนี้**จะไม่ส่งผลกระทบใดๆ ต่อตัวท่านและสถาบัน**
3. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน **ขอความอนุเคราะห์ตอบให้ครบทุกตอน**
4. ผู้ที่จะตอบข้อมูล ได้แก่ **ผู้อำนวยการ หรือ หัวหน้า หรือ นายทะเบียน**

สังกัดสำนัก - กอง - ศูนย์ - หน่วย - ฝ่าย - ส่วนงานที่รับผิดชอบงานทะเบียนการศึกษาของนิสิตนักศึกษา

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1) ชื่อสถาบัน .....

2) ประเภทของสถาบัน
1. ☐ กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ/กำกับของรัฐ (ทบวงมหาวิทยาลัย)
2. ☐ กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
3. ☐ กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

3) จำนวนหน่วยงานจัดการเรียนการสอนเทียบเท่าคณะ
1. ☐ น้อยกว่า 5 คณะวิชา
2. ☐ 5 - 10 คณะวิชา
3. ☐ 11 - 15 คณะวิชา
4. ☐ 16 - 20 คณะวิชา
5. ☐ มากกว่า 20 คณะวิชา

4) ปัจจุบันจำนวนนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรีรวมทุกชั้นปี
1. ☐ น้อยกว่า 5,000 คน
2. ☐ 5,000 - 10,000 คน
3. ☐ 10,001 - 15,000 คน
4. ☐ 15,001 - 20,000 คน
5. ☐ 20,001 - 25,000 คน
6. ☐ มากกว่า 25,000 คน

5) จำนวนนิสิตนักศึกษาที่พ้นสภาพโดยเฉลี่ยต่อปี

1. ☐ น้อยกว่า 500 คน
2. ☐ 500 - 1,000 คน
3. ☐ 1,001 - 1,500 คน
4. ☐ 1,501 - 2,000 คน
5. ☐ 2,001 - 2,500 คน
6. ☐ 2,501 - 3,000 คน
7. ☐ มากกว่า 3,000 คน
8. ☐ ไม่มีข้อมูล

<u>ตอนที่ 2</u> ความคิดเห็นต่อแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพและการติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษา

1) สถาบันของท่าน**<u>ประสบปัญหา</u>**ในเรื่องการพ้นสภาพของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรี หรือไม่ ?

1. ☐ มี
2. ☐ ไม่แน่ใจ
3. ☐ ไม่มี

2) ท่านคิดว่าการพ้นสภาพของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรี **<u>มีสาเหตุ</u>**มาจากอะไร (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. ☐ มีผลการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยกำหนด
2. ☐ ไม่สามารถปรับตัวสำหรับการเรียนในระดับอุดมศึกษาได้
3. ☐ ไม่ได้รับการให้คำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เกี่ยวข้อง
4. ☐ ไม่มีเงิน/ทุนการศึกษาสำหรับชำระค่าเล่าเรียนและใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน
5. ☐ ไม่มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศอำนวยความสะดวกต่อการขอรับ/ให้คำปรึกษา
6. ☐ ไม่มีกระบวนการติดตาม ดูแล และช่วยเหลือนิสิตนักศึกษาอย่างเป็นระบบและเป็นรูปธรรม
7. ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3) สถาบันของท่าน**<u>มีเกณฑ์จำแนกสภาพนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี</u>** เกี่ยวกับเกณฑ์ที่ต้องพ้นสภาพด้วยผลการเรียนต่ำอย่างไร? ***(กรณีมีรายละเอียดมากขอความอนุเคราะห์ท่านโปรดแนบเอกสารมาพร้อมแบบสอบถามฉบับนี้)***

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4) **<u>ปัจจุบัน</u>** สถาบันของท่าน**<u>มีวิธีการหรือการดำเนินการ</u>**เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรี หรือไม่ ?

1. ☐ มี 2. ☐ ไม่แน่ใจ 3. ☐ ไม่มี

5) หากสถาบันของท่าน**<u>มีวิธีการหรือการดำเนินการ</u>**เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรี **<u>ตามข้อ 4</u>** ท่านดำเนินการอย่างไร ?
(ถ้าไม่มีข้ามไปตอบข้อ 7) ***(กรณีมีรายละเอียดมากขอความอนุเคราะห์ท่านโปรดแนบเอกสารมาพร้อมแบบสอบถามฉบับนี้)***

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6) **<u>ในอนาคต</u>** สถาบันของท่าน**<u>จะมีวิธีการหรือการดำเนินการ</u>**เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรี เพื่อช่วยเหลือและดูแลนิสิตนักศึกษา **<u>ด้วยวิธีการอื่น ๆ (เพิ่มเติม)</u>** หรือไม่ อย่างไร ?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

7) สถาบันของท่าน**<u>มีระบบการติดตามผลการเรียน</u>**ของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือนิสิตนักศึกษาที่มีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพ หรือไม่ ?

1. ☐ มี 2. ☐ ไม่แน่ใจ 3. ☐ ไม่มี

8) หากสถาบันของท่าน**<u>มีระบบการติดตามผลการเรียน</u>**ของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรี **<u>ตามข้อ 7</u>** ท่านดำเนินการอย่างไร ? (ถ้าไม่มีข้ามไปตอบตอนที่ 3) ***(กรณีมีรายละเอียดมาก ขอความอนุเคราะห์ท่านโปรดแนบเอกสารมาพร้อมแบบสอบถามฉบับนี้)***

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

10) **<u>ในอนาคต</u>** สถาบันของท่าน**<u>จะมีกระบวนการติดตามผลการเรียน</u>**ของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรี เพื่อช่วยเหลือและดูแลนิสิตนักศึกษา **<u>ด้วยวิธีการอื่น ๆ (เพิ่มเติม)</u>** หรือไม่ อย่างไร ?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

<u>ตอนที่ 3</u> ความคิดเห็นอื่น ๆ (ถ้ามี)

3.1 แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพของนิสิตนักศึกษาในสถาบันของท่าน

3.1.1 จุดเด่น .....

.....

3.1.2 จุดด้อย .....

.....

3.2 แนวทางการติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาในสถาบันของท่าน

3.2.1 จุดเด่น .....

.....

3.2.2 จุดด้อย .....

.....

3.3 ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

ขอบพระคุณสำหรับข้อมูล
นายสวัสดิ์ วิชระโภชน์
นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ
กองทะเบียนและประมวลผล มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
หมายเลขโทรศัพท์ (ที่ทำงาน) 0 - 4375 - 4234
หมายเลขโทรศัพท์ (มือถือ) 08 - 9769 – 6879 หรือ 09 - 1868 – 2971

แบบสัมภาษณ์สำหรับสถาบันอุดมศึกษา

เกี่ยวกับแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพและติดตามผลการเรียน
ของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1) ชื่อสถาบัน .....

2) ประเภทของสถาบัน
1. ☐ กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ/กำกับของรัฐ (ทบวงมหาวิทยาลัย)
2. ☐ กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
3. ☐ กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

3) จำนวนหน่วยงานจัดการเรียนการสอนเทียบเท่าคณะ
1. ☐ น้อยกว่า 5 คณะวิชา
2. ☐ 5 - 10 คณะวิชา
3. ☐ 11 - 15 คณะวิชา
4. ☐ 16 - 20 คณะวิชา
5. ☐ มากกว่า 20 คณะวิชา

4) ปัจจุบันจำนวนนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรีรวมทุกชั้นปี
1. ☐ น้อยกว่า 5,000 คน
2. ☐ 5,000 - 10,000 คน
3. ☐ 10,001 - 15,000 คน
4. ☐ 15,001 - 20,000 คน
5. ☐ 20,001 - 25,000 คน
6. ☐ มากกว่า 25,000 คน

5) จำนวนนิสิตนักศึกษาที่พ้นสภาพโดยเฉลี่ยต่อปี
1. ☐ น้อยกว่า 500 คน
2. ☐ 500 - 1,000 คน
3. ☐ 1,001 - 1,500 คน
4. ☐ 1,501 - 2,000 คน
5. ☐ 2,001 - 2,500 คน
6. ☐ 2,501 - 3,000 คน
7. ☐ มากกว่า 3,000 คน
8. ☐ ไม่มีข้อมูล

<u>ตอนที่ 2</u> ความคิดเห็นต่อแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพและการติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษา

1) สถาบันของท่าน**<u>มีวิธีการหรือการดำเนินการ</u>**เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรี ท่านดำเนินการอย่างไร ?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2) **<u>ในอนาคต</u>** สถาบันของท่าน**<u>จะมีวิธีการหรือการดำเนินการ</u>**เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรี เพื่อช่วยเหลือและดูแลนิสิตนักศึกษา **<u>ด้วยวิธีการอื่น ๆ (เพิ่มเติม)</u>** หรือไม่ อย่างไร ?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3) หากสถาบันของท่าน**<u>มีระบบการติดตามผลการเรียน</u>**ของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรี ท่านดำเนินการอย่างไร ?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4) **<u>ในอนาคต</u>** สถาบันของท่าน**<u>จะมีกระบวนการติดตามผลการเรียน</u>**ของนิสิตนักศึกษา ในระดับปริญญาตรี เพื่อช่วยเหลือและดูแลนิสิตนักศึกษา **<u>ด้วยวิธีการอื่น ๆ (เพิ่มเติม)</u>** หรือไม่ อย่างไร ?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

<u>ตอนที่ 3</u> ความคิดเห็นอื่น ๆ (ถ้ามี)

3.1 จุดเด่นของแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพของนิสิตนักศึกษาในสถาบันของท่าน.....
.....
.....
.....

3.2 จุดเด่นของแนวทางการติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาในสถาบันของท่าน
.....
.....
.....
.....

3.3 ข้อเสนอแนะ.....
.....
.....
.....

ภาคผนวก ข
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตาราง 14 จำนวนข้อคำถามของแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่สร้างและใช้จริง

ลำดับ	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	จำนวนข้อที่สร้าง	จำนวนข้อที่ใช้จริง
1	<u>แบบสอบถาม</u>		
	1.1 ข้อมูลทั่วไป	5	5
	1.2 ความคิดเห็นต่อแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพและการติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษา	9	9
	1.3 ความคิดเห็นอื่น ๆ	3	3
	รวม	**17**	**17**
2	<u>แบบสัมภาษณ์</u>		
	2.1 ข้อมูลทั่วไป	5	5
	2.2 ความคิดเห็นต่อแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพและการติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษา	4	4
	2.3 ความคิดเห็นอื่น ๆ	3	3
	รวม	**12**	**12**

ภาคผนวก ค
ตัวอย่างภาพประกอบการสัมภาษณ์ข้อมูลวิจัย

ระยะที่ 1 (ระหว่างวันที่ 1 - 2 สิงหาคม 2562)

ภาพประกอบ 1 สัมภาษณ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2562

ภาพประกอบ 2 สัมภาษณ์มหาวิทยาลัยมหิดล เมื่อวันที่ 2 สิงหาคม 2562

ภาพประกอบ 3 สัมภาษณ์สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
เมื่อวันที่ 2 สิงหาคม 2562

ระยะที่ 2 (ระหว่างวันที่ 9 – 10 มกราคม 2563)

ภาพประกอบ 4 สัมภาษณ์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เมื่อวันที่ 9 มกราคม 2563

ภาพประกอบ 5 สัมภาษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อวันที่ 10 มกราคม 2563

ภาคผนวก ง
บทความวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์

การศึกษาแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพและติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

A Study of Guidelines for Prevention and Resolution of Termination of Student Status and Monitoring of Academic Performance of Undergraduate Student in the Higher Education Institution under the Office of the Higher Education Commission, Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation

สวัสดิ์ วิชระโภชน์ [1]

Sawat Wicharapote [1]

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และ 2) ศึกษาแนวทางการติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นสถาบันอุดมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม จำนวน 113 สถาบัน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ และแบบสัมภาษณ์ จำนวน 1 ฉบับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ และร้อยละ

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม คือ มีระบบอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อแนะนำ ให้คำปรึกษา และดูแลนิสิตนักศึกษา ทั้งนี้ ในอนาคตสถาบันอุดมศึกษาควรพัฒนาระบบกลไกอาจารย์ที่ปรึกษาให้เป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ

2. แนวทางการติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม คือ มีระบบอาจารย์ที่ปรึกษาและใช้ระบบสารสนเทศในการติดตามและดูแลนิสิตนักศึกษา ทั้งนี้ ในอนาคตสถาบันอุดมศึกษาควรพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อช่วยในการติดตามผลการศึกษาและให้คำปรึกษานิสิตนักศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหา, การพ้นสภาพ, การติดตามผลการเรียน, ระดับปริญญาตรี

---

[1] นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ กองทะเบียนและประมวลผล มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

[1] Educator, Senior Professional Level, Division of Registration Mahasarakham University

ABSTRACT

This study aims to 1) study of guidelines for prevention and resolution of termination of student status of undergraduate student in the higher education institution under the Office of the Higher Education Commission, Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation and 2) study of guidelines for monitoring of academic performance of undergraduate student at risk of termination of student status in the higher education institution under the Office of the Higher Education Commission, Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation. The samples used in research is 113 the higher education institutions under the Office of the Higher Education Commission, Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation which were retrieved by using the simple random sampling technique. The instrument used to collect data is a questionnaire and an interview form. The statistics used for data analysis are frequency and percentage.

The research results are as follows

1. A guidelines for prevention and resolution of termination of student status of undergraduate student in the higher education institution under the Office of the Higher Education Commission, Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation are having advisor system to advise, give counsel, and supervise students. In order that, in the future, the higher education institution should develop the advisor system to be tangible and effective.

2. A study of guidelines for monitoring of academic performance of undergraduate student at risk of termination of student status in the Higher Education Institution under the Office of the Higher Education Commission, Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation are having advisor system and use the information system to monitor and supervise students. Then in the future, the higher education institution ought to develop the information system in order to help following up academic performance and advising students effectively.

Keywords : Guidelines for Prevention, Resolution of Termination of Student Status, Monitoring of Academic Performance, Undergraduate Student

บทนำ

การพ้นสภาพการเป็นนิสิตนักศึกษาหรือการออกกลางคันเป็นความสูญเปล่าทางการศึกษาที่เกิดขึ้นภายในสถานศึกษาหรือมหาวิทยาลัย หากปัญหาดังกล่าวไม่ได้รับการแก้ไข จะส่งผลกระทบอย่างกว้างขวางทั้งต่อนิสิตนักศึกษา ผู้ปกครอง ผู้เกี่ยวข้อง และมหาวิทยาลัย โดยสำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ (2553 : 42) ได้สรุปความหมายของการออกกลางคันไว้ว่า ผู้เรียนที่ออกกลางคันโดยลาออกและพ้นสภาพการเป็นนักเรียนนักศึกษา เช่นเดียวกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2553 : 18) ได้สรุปความหมายของการออกกลางคันไว้ว่า การที่นักเรียนถูกจำหน่ายชื่อออกจากสถานศึกษาในขณะที่ยังไม่สำเร็จการศึกษา โดยไม่ใช่สาเหตุอันเนื่องมาจากการย้ายสถานศึกษา และสวัสดิ์ วิชระโภชน์ (2561 : 53) ได้สรุปความหมายของการพ้นสภาพการเป็นนิสิตไว้ว่า การที่ผู้เรียนต้องออกจากสถานศึกษาก่อนการสำเร็จการศึกษาด้วยเหตุส่วนตัวหรือตามกฎระเบียบที่สถานศึกษากำหนด ซึ่งสาเหตุการพ้นสภาพการเป็นนิสิตนักศึกษาหรือการออกกลางคันมีสาเหตุหรือปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายกรณี โดยสาเหตุหลักมี 4 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนของนิสิตนักศึกษา ส่วนของครอบครัว ส่วนของการเรียนการสอน และส่วนของสถาบันการศึกษา การดำเนินการแก้ไขปัญหาในแต่

ละส่วน สถาบันการศึกษามีส่วนสำคัญในการช่วยให้การดำเนินการมีระบบ มีความต่อเนื่อง มีความเชื่อมโยงกัน และสามารถแก้ไขปัญหาได้ตรงจุด ดังนั้น สถาบันการศึกษาจึงต้องศึกษา วิจัย และกำหนดแนวทางให้ชัดเจนเพื่อให้การพ้นสภาพหรือการออกกลางคันของนิสิตนักศึกษามีอัตราลดลง และนิสิตนักศึกษาสามารถสำเร็จการศึกษาภายในระยะเวลาตามที่หลักสูตรกำหนด

การศึกษาแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพและติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมในครั้งนี้ เป็นการศึกษาเพื่อค้นหาแนวทางในการดำเนินการและเพื่อแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพการเป็นนิสิต เนื่องจากมหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีสภาพปัญหาและอัตราการพ้นสภาพการเป็นนิสิตระดับปริญญาตรีสูง โดยมีจำนวนนิสิตที่พ้นสภาพการเป็นนิสิตมากกว่า 3,000 คนต่อปีการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ของสวัสดิ์ วิชระโภชน์ (2559 : 449) ได้วิเคราะห์ผลการจัดการศึกษาระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2553 - 2557 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พบว่า อัตราส่วนจำนวนนิสิตที่พ้นสภาพต่อจำนวนนิสิตที่เข้าศึกษาต่ออยู่ในระดับสูง

ดังนั้น กองทะเบียนและประมวลผล มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในฐานะเป็นหน่วยงานกลางในการบริหารจัดการทางวิชาการงานทะเบียนของมหาวิทยาลัย จึงเห็นความสำคัญในการดำเนินการเพื่อค้นหาแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพและการติดตามผลการเรียนของนิสิต โดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นเครื่องมือในการศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาข้อมูลจากสถาบันอุดมศึกษาทั่วประเทศ ผลจากการศึกษาในครั้งนี้ จะเป็นข้อมูลพื้นฐานและข้อมูลสำคัญ เพื่อให้อาจารย์ที่ปรึกษา คณะ หน่วยงาน หรือผู้เกี่ยวข้องได้ทราบและพัฒนาระบบกลไกต่าง ๆ ให้สอดรับกับแนวทางดังกล่าวในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพและติดตามผลการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ทั้งยังสามารถช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา และดูแลนิสิตที่มีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพการเป็นนิสิต และมหาวิทยาลัยสามารถแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพการเป็นนิสิตให้มีอัตราลดลงต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
2. เพื่อศึกษาแนวทางการติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นสถาบันอุดมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จำนวน 159 สถาบัน ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. เว็บไซต์ : 2561)

1.1 กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและกำกับของรัฐ (เดิมสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย) จำนวน 30 สถาบัน

1.2 กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล และสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ ที่ไม่อยู่ในข้อ 1.1 จำนวน 57 สถาบัน

1.3 กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จำนวน 72 สถาบัน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 113 สถาบัน โดยใช้สูตรของ Yamane' กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณที่ทราบจำนวนประชากร และเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย ประกอบด้วย

2.1 กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและกำกับของรัฐ (ทบวงมหาวิทยาลัยเดิม) จำนวน 21 สถาบัน

2.2 กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล และสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ ที่ไม่อยู่ในข้อ 2.1 จำนวน 41 สถาบัน

2.3 กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จำนวน 51 สถาบัน

3. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์ จำนวน 5 สถาบัน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง โดยคัดเลือกจากสถาบันอุดมศึกษาที่มีแนวทางในการแก้ไขป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพหรือมีแนวทางในการติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีความโดดเด่นหรือเป็นรูปธรรม ประกอบด้วย มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรกลุ่มตัวอย่างครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ และแบบสัมภาษณ์ จำนวน 1 ฉบับ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ ใช้สอบถามผู้แทนสถาบันอุดมศึกษา ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามขึ้น โดยมีเนื้อหาครอบคลุมข้อมูลที่ต้องการศึกษา โดยข้อคำถามที่สร้างขึ้นมี 2 ลักษณะ คือ ลักษณะเป็นแบบเลือกรายการ และแบบปลายเปิด ผู้วิจัยจึงได้ทำการหาคุณภาพของแบบสอบถามด้วยการค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา โดยการหาค่าเฉลี่ย พบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00

2. แบบสัมภาษณ์ จำนวน 1 ฉบับ ใช้สัมภาษณ์ผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่มีแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพหรือมีแนวทางการติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่มีความโดดเด่นหรือเป็นรูปธรรม ซึ่งมีวิธีการในการสร้างแบบสัมภาษณ์เช่นเดียวกับการสร้างแบบสอบถาม และได้ทำการหาคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ด้วยการค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา โดยการหาค่าเฉลี่ย พบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษา โดยใช้วิธีการแจกแจงความถี่และร้อยละ

1.2 การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นต่อแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพและการติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยใช้วิธีการแจกแจงความถี่ ร้อยละ การสรุปผลและพรรณนาวิเคราะห์

2. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ใช้วิธีการสรุปผลและพรรณนาวิเคราะห์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัย เพื่อหาค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหาโดยการหาค่าเฉลี่ย

2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

ผลการศึกษา

1. แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ปรากฏดังนี้

1.1 กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ/กำกับของรัฐ (ทบวงมหาวิทยาลัย) มีวิธีการหรือการดำเนินการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการออกกลางคันของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรี คือ มีระบบอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อดำเนินการและพัฒนาคุณภาพชีวิต การปรับตัว การใช้ชีวิตในสังคม การให้คำปรึกษา การให้คำแนะนำ และรับฟังปัญหาของนิสิตนักศึกษา มีการแจ้งข้อมูลการเรียนของนิสิตนักศึกษาให้คณะและคณะกรรมการบริหารมหาวิทยาลัยเพื่อทราบและพิจารณากำหนดแนวทางในการดำเนินการ มีการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการดำเนินการทั้งในส่วนของนิสิตนักศึกษา อาจารย์และหน่วยงาน

และมีการจัดกิจกรรม/โครงการเพื่อสนับสนุนการดำเนินการในระดับของคณะ

1.2 กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล มีวิธีการหรือการดำเนินการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการออกกลางคันของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรี คือ มีระบบอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อแนะนำและให้คำปรึกษา สามารถผ่อนผันค่าเล่าเรียนในแต่ละภาคเรียนได้ (ชำระเป็นงวดๆ ได้) และมีทุนการศึกษาให้นักศึกษา (ทุน กยศ. ทุนภาคใต้ ทุนคนพิการ ทุนให้เปล่าของมหาวิทยาลัย และทุนจากหน่วยงานต่าง ๆ)

1.3 กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีวิธีการหรือการดำเนินการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการออกกลางคันของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรี คือ มีอาจารย์ที่ปรึกษาคอยดูแลและให้คำปรึกษา จัดหางานให้ทำระหว่างเรียน/หารายได้ระหว่างเรียนมีทุนการศึกษา/ทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา มีการผ่อนชำระค่าเล่าเรียน ให้ความรู้กับนักศึกษา/ปฐมนิเทศฝ่ายทะเบียนส่งจดหมายแจ้งเตือนนักศึกษาและผู้ปกครอง และมีการสอนวิชาปรับพื้นฐาน เช่น วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ หรือภาษาอังกฤษ และทำสื่อการสอนออนไลน์ เพื่อให้นักศึกษาได้ทบทวน

ทั้งนี้ ในอนาคตสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ส่วนใหญ่จะมีวิธีการหรือการดำเนินการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการออกกลางคันของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรี เพื่อช่วยเหลือและดูแลนิสิตนักศึกษา ด้วยวิธีการอื่น ๆ เพิ่มเติม คือ ควรพัฒนาระบบกลไกอาจารย์ที่ปรึกษาในการดูแลนิสิตนักศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. แนวทางการติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ปรากฏดังนี้

2.1 กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ/กำกับของรัฐ (ทบวงมหาวิทยาลัย) มีระบบการติดตามผลการศึกษาของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรี คือ มีการแจ้งผลการศึกษาผ่านระบบสารสนเทศ มีระบบอาจารย์ที่ปรึกษา คณะจะเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการติดตามดูแลนิสิตนักศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาจะทราบและติดตามผลการศึกษาของนิสิตนักศึกษาผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ มีกระบวนการจัดส่งและแจ้งผลการศึกษาของนิสิตนักศึกษาไปยังผู้ปกครอง มีการแจ้งผลการศึกษาไปยังอาจารย์ที่ปรึกษา และมีการกำกับติดตามการดำเนินการจากผู้บริหาร

2.2 กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลมีระบบการติดตามผลการศึกษาของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรี คือ มีระบบอาจารย์ที่ปรึกษา ใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศควบคู่กับระบบอาจารย์ที่ปรึกษา การจัดพิมพ์ใบแสดงผลการเรียนเพื่อส่งให้ผู้ปกครอง และนักศึกษาสามารถดูผลการเรียนออนไลน์ผ่านระบบ

2.3 กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีระบบการติดตามผลการศึกษาของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรี คือ อาจารย์ที่ปรึกษาติดตามและดูแลนักศึกษา มีการแจ้งเตือนผ่านระบบสารสนเทศทะเบียน และมีระบบสารสนเทศที่สามารถแจ้งหรือส่งผลการเรียนให้อาจารย์ที่ปรึกษา

ทั้งนี้ ในอนาคตสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ส่วนใหญ่จะมีกระบวนการติดตามผลการศึกษาของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรี เพื่อช่วยเหลือและดูแลนิสิตนักศึกษา ด้วยวิธีการอื่น ๆ เพิ่มเติม คือ ควรพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อช่วยในการติดตามผลการศึกษาและให้คำปรึกษานิสิตนักศึกษา

อภิปรายผล

1. แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ซึ่งผลจากการสังเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ คือ มีระบบอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อแนะนำ ให้คำปรึกษา และดูแลนิสิตนักศึกษา ทั้งนี้ ในอนาคตสถาบันอุดมศึกษาควร

พัฒนาระบบกลไกอาจารย์ที่ปรึกษาให้เป็นรูปธรรม และมีประสิทธิภาพ จากผลการวิจัยที่ปรากฏเช่นนี้ เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนหรือการจัดการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาจะกำหนดให้มีระบบอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นกลไกที่มีความสำคัญในการดูแล การให้คำปรึกษา การให้คำแนะนำ การให้การช่วยเหลือ หรือกิจกรรมด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดกับนิสิตนักศึกษาที่สุด ซึ่งนิสิตนักศึกษาได้พบอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นอาจารย์ท่านแรกในช่วงก่อนหรือช่วงเปิดภาคการศึกษา เพื่อให้คำแนะนำเกี่ยวกับการลงทะเบียนเรียน การเลือกรายวิชาเรียน การใช้ชีวิตในรั้วมหาวิทยาลัย การทำกิจกรรม หรือด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้นิสิตนักศึกษาได้เรียนรู้ ได้เข้าใจ และสามารถสำเร็จการศึกษาได้ตามที่หลักสูตรกำหนดต่อไป และอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นบุคคลที่สามารถเข้าถึงนิสิตนักศึกษาได้อย่างใกล้ชิดและสามารถทราบพฤติกรรม ความสนใจการเรียน หรือผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาในที่ปรึกษาแต่ละคนได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ การดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษาทั้ง 3 กลุ่ม ส่วนใหญ่มีทิศทางเป็นไปในแนวเดียวกัน สอดคล้องกับการศึกษาของกิตติพันธ์ บุญโตสิตระกูล (2558 : 31 - 32) ได้ศึกษาสาเหตุและแนวทางแก้ไขปัญหาการออกกลางคันของนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการแก้ไขครูผู้สอนควรเอาใจใส่ให้ความเป็นกันเองและติดตามนักศึกษาที่มีความเสี่ยง เช่น ขาดเรียนบ่อย หรือมีผลการเรียนต่ำ พร้อมการประสานกับอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อหาสาเหตุและแนวทางในการแก้ไขปัญหา และสอดแทรกการสร้างจิตสำนึกให้นักศึกษารักและผูกพันกับอาจารย์และมหาวิทยาลัย เพื่อให้เกิดความรักและผูกพันกับองค์กร สอดคล้องกับผลการศึกษาของวลัญชพร ฆารไสว (2560 : 96 - 98) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อผลสัมฤทธิ์ในการลงทะเบียนเรียนและการพ้นสภาพของนิสิตที่มีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพการเป็นนิสิตในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการพัฒนาการลงทะเบียนเรียนและการพ้นสภาพของนิสิตที่มีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพการเป็นนิสิตในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ควรพัฒนาระบบอาจารย์ที่ปรึกษาให้ช่วยเหลือและแนะนำนิสิตในการลงทะเบียนเรียนและการพ้นสภาพของนิสิต สอดคล้องกับการศึกษาของสวัสดิ์ วิชระโภชน์ (2561 : 113 - 115) ได้ศึกษาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพการเป็นนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พบว่า มหาวิทยาลัยมหาสารคามควรพัฒนาระบบการให้คำปรึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เกี่ยวข้องให้เป็นรูปธรรมและมีแนวทางการดำเนินการที่ชัดเจน และกำหนดระบบกลไกการให้คำปรึกษาและติดตามผลการเรียนของนิสิตที่มีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพการเป็นนิสิต เพื่อให้มีการดำเนินการไปในทิศทางเดียวกัน และสอดคล้องกับ Meyer, Jasmin และ Straußß, Susanne (2019 : 443 - 456) ได้ศึกษาอิทธิพลขององค์ประกอบทางเพศต่อการศึกษาการพ้นสภาพของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา การรวมแบบจำลองคลาสสิกของ Tinto สำหรับการพ้นสภาพของนักศึกษากับการประเมินชนกลุ่มน้อยของ Kanter พบว่า การบูรณาการทางสังคมในแง่ของการติดต่อกับอาจารย์จะเป็นปัจจัยป้องกันสำหรับผู้หญิงและผู้ชายที่มีความผิดปกติทางเพศ ถือเป็นปัจจัยป้องกันที่จะช่วยหยุดยั้งการพ้นสภาพได้

2. แนวทางการติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ซึ่งผลจากการสังเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ คือ มีระบบอาจารย์ที่ปรึกษาและใช้ระบบสารสนเทศในการติดตามและดูแลนิสิตนักศึกษา ทั้งนี้ ในอนาคตสถาบันอุดมศึกษาควรพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อช่วยในการติดตามผลการศึกษาและให้คำปรึกษานิสิตนักศึกษาให้มีประสิทธิภาพ จากผลการวิจัยที่ปรากฏเช่นนี้ เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาจะดำเนินการควบคู่กับข้อมูลพื้นฐานหรือข้อมูลทางการศึกษา ผลการเรียน หรือข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้องกับนิสิตนักศึกษาผ่านระบบสารสนเทศของมหาวิทยาลัย (ระบบทะเบียน) ทั้งนี้ คณะหรือหน่วยงานได้พัฒนา

ระบบสารสนเทศเพื่อให้อาจารย์ที่ปรึกษาได้ดำเนินการดูแล ให้คำปรึกษา หรือติดตามผลการเรียนหรือติดตามนิสิตนักศึกษาในที่ปรึกษา หรือช่องทางอื่น ๆ ที่อาจารย์ที่ปรึกษาสามารถดำเนินการตามบริบทและความสามารถเฉพาะบุคคล เพื่อให้การดูแลนิสิตนักศึกษามีประสิทธิภาพ ดังนั้น ระบบกลไกอาจารย์ที่ปรึกษาจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องดำเนินการควบคู่กับการใช้ระบบสารสนเทศระบบงานทะเบียนหรือระบบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนิสิตนักศึกษาเพื่อใช้เป็นช่องทางในการติดตามนิสิตนักศึกษาต่อไป ทั้งนี้ การดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษาทั้ง 3 กลุ่ม ส่วนใหญ่มีทิศทางเป็นไปในแนวเดียวกัน สอดคล้องกับการศึกษาของกิตติพันธ์ บุญโตสิตระกูล (2558 : 31 - 32) ได้ศึกษาสาเหตุและแนวทางแก้ไขปัญหาการออกกลางคันของนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการแก้ไขครูผู้สอนควรเอาใจใส่ให้ความเป็นกันเองและติดตามนักศึกษาที่มีความเสี่ยง เช่น ขาดเรียนบ่อย หรือมีผลการเรียนต่ำ พร้อมการประสานกับอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อหาสาเหตุและแนวทางในการแก้ไขปัญหา และสอดแทรกการสร้างจิตสำนึกให้นักศึกษารักและผูกพันกับอาจารย์และมหาวิทยาลัย เพื่อให้เกิดความรักและผูกพันกับองค์กร สอดคล้องกับการศึกษาของสวัสดิ์ วิชระโภชน์ (2561 : 113 - 115) ได้ศึกษาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพการเป็นนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พบว่า มหาวิทยาลัยมหาสารคามควรพัฒนาระบบการให้คำปรึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เกี่ยวข้องให้เป็นรูปธรรมและมีแนวทางการดำเนินการที่ชัดเจน และมีกระบวนการติดตาม ดูแล และช่วยเหลือนิสิตอย่างเป็นระบบและเป็นรูปธรรม โดยมีแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพการเป็นนิสิตระดับปริญญาตรี โดยมหาวิทยาลัยควรกำหนดระบบกลไกการให้คำปรึกษาและติดตามผลการเรียนของนิสิตที่มีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพการเป็นนิสิต เพื่อให้มีการดำเนินการไปในทิศทางเดียวกัน มีการแจ้งข้อมูลและรายชื่อนิสิตที่คาดว่าจะพ้นสภาพการเป็นนิสิตไปยังคณะ และหน่วยงาน เพื่อดำเนินการติดตามนิสิต กำหนดช่องทางในการตรวจสอบข้อมูลผลการศึกษาของนิสิตผ่านระบบบริการการศึกษา โดยผู้ปกครองสามารถแจ้งความประสงค์การเข้าสู่ระบบมายังมหาวิทยาลัยเป็นรายบุคคล มีการแจ้งสถานะการพ้นสภาพการเป็นนิสิต การลาพักการเรียนและการลาออก ไปยังผู้ปกครองเพื่อรับทราบและหาแนวทางดูแลนิสิตร่วมกับมหาวิทยาลัย จัดทำข้อมูลการถาม - ตอบปัญหาหรือการดำเนินการในเรื่องวิชาการผ่านระบบบริการการศึกษาสำหรับนิสิต และมีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลการจัดเก็บหมายเลขโทรศัพท์ของนิสิตที่เป็นปัจจุบัน เพื่อให้คณะ หน่วยงาน หรือผู้เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ได้ และสอดคล้องกับ Okagbare, Abel G. (2015 : Abstract-A) ได้ศึกษามุมมองของผู้บริหารสถานศึกษาและนักการศึกษาเกี่ยวกับอัตราการคงอยู่ของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเอกชน ผลของการวิจัยพบว่า การกำกับติดตามถือว่าเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออัตราการคงอยู่เช่นกัน

สรุป

1. แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม คือ มีระบบอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อแนะนำ ให้คำปรึกษา และดูแลนิสิตนักศึกษา ทั้งนี้ ในอนาคตสถาบันอุดมศึกษาควรพัฒนาระบบกลไกอาจารย์ที่ปรึกษาให้เป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ

2. แนวทางการติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม คือ มีระบบอาจารย์ที่ปรึกษาและใช้ระบบสารสนเทศในการติดตามและดูแลนิสิตนักศึกษา ทั้งนี้ ในอนาคตสถาบันอุดมศึกษาควรพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อช่วยในการติดตามผลการศึกษาและให้คำปรึกษานิสิตนักศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

จากผลการวิจัยพบว่า แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพและการติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในถาบันอุดมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม คือ มีระบบอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อแนะนำให้คำปรึกษา และดูแลนิสิตนักศึกษา และการใช้ระบบสารสนเทศในการติดตามและดูแลนิสิตนักศึกษา ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หน่วยงาน และผู้ที่เกี่ยวข้องควรนำผลการวิจัยไปดำเนินการ ดังนี้

1.1 มหาวิทยาลัยควรพัฒนาระบบกลไกอาจารย์ที่ปรึกษาให้เป็นรูปธรรม มีมาตรฐาน มีการแลกเปลี่ยนข้อมูล วิธีการ และกระบวนการที่เป็นประโยชน์ระหว่างหน่วยงานที่จัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรี เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ดำเนินการและสามารถให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ หรือแก้ไขปัญหาด้านการเรียนและการพ้นสภาพให้กับนิสิต

1.2 มหาวิทยาลัยควรกำหนดนโยบายเพื่อให้หน่วยงานระดับคณะที่จัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี ได้กำหนดแนวทางในการติดตามผลการเรียนและให้คำปรึกษานิสิตที่มีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพการเป็นนิสิต

1.3 กองทะเบียนและประมวลผลควรจัดทำข้อมูลพื้นฐานและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และพัฒนาระบบสารสนเทศสนับสนุนการดำเนินการของหน่วยงานระดับคณะในการติดตามผลการเรียนหรือให้คำปรึกษานิสิต

1.4 อาจารย์ที่ปรึกษาควรพัฒนาระบบกลไกหรือวิธีการในการติดตามผลการเรียนของนิสิตในที่ปรึกษาและให้คำแนะนำนิสิตโดยตรงหรือผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรือช่องทางอื่น ๆ เพื่อให้นิสิตสามารถศึกษาเล่าเรียนอยู่ในระบบและสำเร็จการศึกษาได้ตามที่หลักสูตรกำหนด

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยมหาวิทยาลัยมหาสารคามได้ข้อมูลพื้นฐานในการดำเนินการตามแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพและการติดตามผลการเรียนของนิสิต โดยการพัฒนาระบบอาจารย์ที่ปรึกษาและพัฒนาระบบสารสนเทศในการดูแลและให้คำแนะนำหรือคำปรึกษานิสิต ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินการมีข้อมูลที่สามารถตอบโจทย์ให้กับมหาวิทยาลัยได้อย่างแท้จริงและการดำเนินการมีประสิทธิภาพ ควรมีการศึกษาหรือวิจัย ดังนี้

2.1 ควรมีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับผลการเรียน อัตราการคงอยู่ และอัตราการพ้นสภาพการเป็นนิสิตของนิสิตทุกระดับและทุกระบบการศึกษา เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการบริหาร และการตัดสินใจของผู้บริหารมหาวิทยาลัย

2.2 ควรพัฒนาระบบกลไกและระบบสารสนเทศในการติดตามผลการเรียนและการให้คำปรึกษานิสิตระดับปริญญาตรีที่มีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพการเป็นนิสิต

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยการส่งเสริมจากมหาวิทยาลัยมหาสารคามที่สนับสนุนทุนวิจัยในส่วนของงบประมาณเงินรายได้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา ประเทพา รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการและนวัตกรรมการเรียนรู้ รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ และนางอรอนงค์ เมฆพรรณโอภาส ผู้อำนวยการกองทะเบียนและประมวลผล ที่กรุณาให้คำปรึกษาคำแนะนำ และเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

กิตติพันธ์ บุญโตสิตระกูล. (2558) **การศึกษาสาเหตุและแนวทางแก้ไขปัญหาการออกกลางคันของนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร**. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.

วลัญชพร ฆารไสว. (2560) **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อผลสัมฤทธิ์ในการลงทะเบียนเรียนและการพ้นสภาพของนิสิตที่มีความเสี่ยงต่อการพ้นสภาพการเป็นนิสิตในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม**. รายงานการวิจัย. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สวัสดิ์ วิชระโภชน์. (2561) **การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพการเป็นนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม**. รายงานการวิจัย. มหาสารคาม : กองทะเบียนและประมวลผล สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

————. (2559) **วิเคราะห์การจัดการศึกษาระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2553 - 2557 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม**. รายงานการวิจัย. มหาสารคาม : กองทะเบียนและประมวลผล สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2561) “ประวัติสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา,” สืบค้นเมื่อวันที่ 30 กันยายน 2561. <http://www.mua.or.th>.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553) **ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2553 - 2561)**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.

สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ. (2553) **มาตรฐานการอาชีวศึกษา**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.

Okagbare, Abel G. (2015) “The Perceptions of School Administrators and Educators Concerning Student Retention in Private for Profit Universities,” **Dissertation Abstracts International**. 77(02) : Abstract-A.

Meyer, Jasmin and Strauß, Susanne. (2019) “The Influence of Gender Composition in a Field of Study on Students’ Drop - out of Higher Education,” **European Journal of Education**. 54(3) : 443 - 456 ; September.

ภาคผนวก จ
แบบตอบรับการตีพิมพ์บทความวิจัย

ที่ อว 0605.1(9.4.2)/ 323

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย
จังหวัดมหาสารคาม 44150

30 มิถุนายน 2563

เรื่อง ตอบรับการส่งบทความวิจัย เพื่อตีพิมพ์ในวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

เรียน คุณสวัสดิ์ วิชระโภชน์

ตามที่ท่านได้ส่งบทความเรื่อง**"การศึกษาแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพ้นสภาพและติดตามผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม"**ทางกองบรรณาธิการวารสารได้รับบทความของท่านแล้ว และบทความของท่านได้ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาทางวิชาการโดยกองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว

บัดนี้ บทความต้นฉบับของท่าน ได้ผ่านการตรวจความถูกต้องทางวิชาการ โดยกองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว และกองบรรณาธิการยินดีที่จะตีพิมพ์บทความของท่าน ในวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ISSN 0859 5992 ปีที่ 39 ฉบับที่ 5 กันยายน - ตุลาคม 2563

อนึ่ง กองบรรณาธิการอาจมีการเปลี่ยนแปลงบทความดังกล่าวลงในฉบับถัดไปของวารสารตามความเหมาะสมและดุลยพินิจของกองบรรณาธิการโดยไม่จำเป็นต้องแจ้งให้ผู้เขียนทราบล่วงหน้า

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ปฐม หงษ์สุวรรณ)
บรรณาธิการ

งานวารสาร กองส่งเสริมการวิจัยและบริการวิชาการ
สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โทรศัพท์ / โทรสาร 043-754416
E-mail : humanmsu@gmail.com

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นายสวัสดิ์ วิชระโภชน์

วันเกิด วันที่ 21 ธันวาคม พ.ศ. 2521

สถานที่เกิด อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด

สถานที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 27 หมู่ที่ 14 วังสารคามซอย 8 ถนนถีนานนท์ ตำบลเกิ้ง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

ตำแหน่งหน้าที่การงาน นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ
ผู้อำนวยการกองทะเบียนและประมวลผล มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

สถานที่ทำงานปัจจุบัน กองทะเบียนและประมวลผล สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม 44150

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2544	ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (วท.บ.) สาขาวิชาเคมี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
พ.ศ. 2544	ประกาศนียบัตรวิชาชีพครู (ปวค.) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
พ.ศ. 2549	ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการวิจัยการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม